

SKOVEN 11

UDGIVET AF DANSK SKOVFORENING

11
90

Hugsten stabiliseret i slutningen af 1980'erne 426	Træ i overflod (om Finland) 448
Den ny statistik over hugsten i 1989 viser et lille fald på 3% i forhold til året før. Der er tydeligt mindre afsætning for cellulosetræ og brændeflis.	Den europæiske skovsektors udvikling i 1991 458
Teknologiske forandringer i skovbruget 434	Mere træ end forventet i Europa 460
Der laves nye kurser om mekaniseringen af skovbruget. Undervisningen tilbydes delvist som fjernundervisning idet en central computer kommunikerer med PC'ere hos deltagerne.	Direktøren for de finske skovindustrier fortæller om overskud af industrikapacitet i Finland, samarbejde med Sovjet, miljøbevidsthed og om Finland i EF. Rapport fra et møde om træmarkedet i Europa peger på fallende priser, især for papir- og pladeindustrien, og ustabilitet i nåletræindustrien. Løvtræmarkedet vurderes dog gunstigt.
Oparbejdning af det tyske stormfald 439	Marktryk og køreskader 462
Skovdyrknings erfaringer fra stormfaldet 441	Skader efter kørsel med store skovmaskiner kan begrænses ved bredere dæk og lavere dæktryk.
En stor del af det tyske stormfald er oparbejdet, men da det er vanskeligt at afsætte træet rejser mange entreprenører hjem nu. Måske er stormfaldets omfang overdrevet. Desuden en artikel om tyske synspunkter på imødegåelse af stormfald.	De Danske Skovdyrkerforeninger 50 år (20 sider)
Flertræskovning – fremtiden for de tidlige tyndinger 445	Midt i dette nummer af Skoven er indlagt et hæfte, som er udgivet af De Danske Skovdyrkerforeninger i samarbejde med Skoven. Hæftet markerer 50 års jubilæet d. 7. december for den landsdækkende sammenlutning af skovdyrkerforeninger, som vejleder mindre og mellemstore skovejendomme med driften af skovene.
Flertræskovning betyder at der oparbejdes to-tre træer ad gangen med skovningsmaskinen. Denne metode giver et betydeligt bedre økonomisk resultat end den traditionelle, og afkvistning samt fliskvalitet er tilfredsstillende.	
Kortere artikler	
Leder: De Danske Skovdyrkerforeninger 50år 423	Brændesalg i fare? 436
Leder: Nåletrækonjunkturerne 424	Nye Valmet traktor (Mega 8100) 442
EF-miljømærkning af papir 429	Kort nyt: Tørring af sitka, egebark til snaps, vildtforvaltningens adresse 444
Mobile savværker 430	Skovbrug i Island 451
Kort nyt: Studietur Portugal, nye skove	Litt. i noter: Honningbien, lommebog, Trelde Næs, tudser, Kraks årbog, Jægersborg Dyrehave 455, 457
Elmia Wood, overskud i Norge, vej på PC'er, røde træer på Fyn 432, 433	Planter skov for anden gang 461
	Litt.: Proveniensvalg skovfyr 464
	Blomkålsvamp efterlyses 465
	Aktuelle træpriser 466
	Kort nyt: "Håndhugget træpanel", skarvkoloni, stævningssskove på Fyn, beskæring fra skinner 466, 467
	Bøger til salg 467
	Sommerens klima 467
	Klimastatistik september 467

Personalialia:

Kronjyske salgskreds

Kredsen valgte 10. oktober ny formand – skovrider *Claus Hefting*, Løvenholm gods – og ny næstformand – skovrider *Niels Terp-Hansen*, Hornslet.

Skovmas

Bent Møller er pr. 30.10.1990 fratrådt som administrerende direktør for Skovmas. Som ny direktør er ansat *Bent Jensen*.

Skovskolen

Skovskolen har pr. 1.12.1990 ansat forstkandidat *Annette Munk Sørensen* som kursus- og projektleder i afd. f. indtægtsdækket virksomhed. Hun er kandidat fra 1985 og har været ansat i Nordjyllands amt, Landskabskontoret, og som forstfuldmægtig på Viborg statsskovdistrikt.

Annette Munk Sørensens primære opgave vil være udvikling og tilrettelæggelse af efteruddannelseskurser for skovbruget og tilgrænsende erhverv i ind- og udland.

Lindenberg gods

Virksomheden har ændret struktur og bestyrelse pr. 1.10.1990. Skovdriften er udskilt fra moderselskabet, som nu ud over at være ejerselskab varetager jagt og camping. Bestyrelsen for Lindenberg gods A/S består af: Lensgreve Carl Heinrich Schimmelmänn (form.), lensgrevinde Birthe Schimmelmänn, jagtchef Elisabeth Svendsen, direktør Hans Ove Schimmelmänn og konsulent Jens Karl Jensen. Adm. direktør er fortsat H.O. Schimmelmänn.

Skovbruget drives af det 100% ejede A/S Lindenberg Skovselskab. Bestyrelsen består af: Jagtchef E. Svendsen, direktør H.O. Schimmelmänn, direktør Ole Davidsen og direktør Jørn Kofoed. Skovrider Bo M. Ravn er udnævnt til direktør.

Det andet 100% ejede selskab Rold Skov Savværk fortsætter uændret. Bestyrelsen består af: Lensgreve C.H. Schimmelmänn, direktør H.O. Schimmelmänn, direktør Bo Ravn og direktør Jørn Møgelhøj. Direktør er fortsat Ole Davidsen.

Bendt Jensen er udnævnt til økonomichef for koncernen. Alle selskaber drives fra Østergade 21, 9510 Arden, tlf. 98 56 21 22.

Koncernen omsætter ca. 100 mio. kr. om året med en medarbejderstab på ca. 100.

Forstzoologisk rådgivning

Lektor Broder Bejer har i en lang årrække bistået det praktiske skovbrug, savværker og planteskoler med rådgivning om forstzoologi, og dette arbejde videreføres efter hans død.

Susanne Harding, som i mange år har været Broder Bejers medarbejder, træffes mandag og fredag kl. 10-12 på 31 35 17 88 lokal 2488. Tirsdag og torsdag kan der rettes spørgsmål til *Benedicte Albrechtsen* kl. 10-12 på 31 35 17 88 lokal 2486.

Desuden kan på alle hverdage kl. 9-16 indtales forespørgsler på telefonsvarer 31 35 17 88 lokal 2486. Evt. kan bruges høgskolens telefax nr. 31 37 31 93.

Det anbefales at indsende materiale med skadevolder eller symptomer. Adresse: Susanne Harding, Sektion for Zoologi, Landbohøjskolen, Bülowvej 13, 1870 Frederiksberg C, mærket "Forstzoologisk Forespørgsel".

Rettelser

I Skoven nr. 10/90, s. 380, spalte 1, linje 28 var der faldet et ikke ud. Sætningen skal lyde: Skovbruget kan derfor *ikke* leve med et alternativ hvor man må praktisere reelt jagtforbud på grund af frygt for jernhagl.

På s. 394 var omtalt et vækstrør fra GM Plast på 1,8 m længde. Firmaet oplyser at det mest solgte rør er på 1,2 m. Det koster inkl. pæl ca. 24 kr.

REDAKTION:

Søren Fodgaard
(ansvh.)
Lene Loving
(annoncer)
Træffetider:
Daglig fra kl. 8.30 - 16.30
undtagen onsdag (lukket).

REDAKTIONSUDVALG:

Formand: Kammerherre
V. Bruun de Neergaard
Statsskovrider
Steffen Jørgensen
Lektor, lic. agro.
Jens Dragsted
Skovrider
Aa. Marcus Pedersen
Kst. kontorchef
Jens Bjerregaard
Christensen
Direktør
Jens Thomsen

Abonnement
koster for 1990
kr. 330,- (incl. moms)

Medlemmer af
Dansk Skovforening modtager
Skoven vederlagsfrit.

Stof til SKOVENS's
december nummer må indleveres
inden 1. december - og gerne før.
Eftertryk med kildeangivelse tilladt.
Distribueret oplag ifølge
Dansk Oplagskontrol for
perioden 1.7.89 - 30.6.90:
3851.

Medlem af

**Dansk
Fagpresse**

Forsiden:

En skovejer vejledes om
pasningen af sin skov
- se hæftet midt i bladet om
De Danske Skovdyrkerforeninger.

NOVEMBER 1990

22. årgang

Tryk:
Juelsminde Bogtryk/Offset
Tlf. 75 69 38 11 - Telefax 75 69 51 78

De Danske Skovdyrker- foreninger 50 år

Den 7. december 1990 kan skovbruget fejre 50 års-jubilæum for De Danske Skovdyrkerforeninger og udtrykke anerkendelse af det arbejde, som hermed foreløbigt er kulmineret med et landsdækkende konsulenttilbud til små og større skovejendomme.

Dansk Skovforening opfordrede allerede i 1896 staten til at fremme driften af småskovene ved ansættelse af statsstøttede konsulenter. Skovforeningen understregede sin indstilling ved selv at yde tilskud, og i 1907 betalte Skovforeningen for 3 konsulenter. Man skulle dog helt frem til 1919 før regeringen indså nødvendigheden af dannelsen af regionale skovdyrkerforeninger.

Med småskovsloven af 1919 tog udviklingen fart. Med 9 regionforeninger i 1940 var der behov for en koordinerende indsats, hvorfor De samvirkende danske Småskovforeninger blev dannet. Senere navneændring og ekspansion har forment den markante jubilar.

Dansk Skovforening skal takke for et godt samarbejde, hvor mange formænd, folkevalgte og medarbejdere i skovdyrkerforeningerne har gjort en stor indsats for skovbrugets generelle brancheinteresser i Skovforeningen.

Fremtiden byder på talrige udfordringer for skovbruget og dermed også for Skovdyrkerforeningerne. Der stilles krav om effektivitet, lønsomhed og omstillingsevne.

Konkurrencen vil hele tiden blive skærpet, og øjeblikkelige indtægtsmuligheder kræves afbalanceret imod langsigtede hensyn til overlevelse for virksomhed og skov. De enkelte skovbrugsvirksomheder bliver pålagt at leve op til såvel økonomiens som landets love.

Det er åbenbart for de fleste med branchekendskab, at dette vanskeligt lader sig løse uden effektiv ejendomsadministration. Dansk Skovforening hilser også i fremtiden Skovdyrkerforeningernes tilbud til skovbruget velkomment.

Vilhelm Bruun de Neergård / Jens Thomsen.

Om kort tid fejres 50 året for De Danske Skovdyrkerforeninger, som i dag er et landsdækkende konsulenttilbud til små og større skovejere.

Konzunkturerne i nåletræindustrien har i det sidste års tid udviklet sig stadigt mere kritisk. Der har været forvarsler ved svigtende pris- og volumenmuligheder for cellulosetræ og savværksflis.

De gigantiske vesttyske stormfald forværrede yderligere situationen. Senest har stadigt billigere importalternativer af råtræ og halvfabrikata til danske træindustrier nu sendt emballagetræet ned med en prisreduktion, der på årsbasis udgør ca. 25%.

Resterne af det vesttyske stormfald udbydes som delvist tørt og lagerskadede træ til nogle cellulosefabrikker og kasseproduktion. Polsk råtræ, der f.eks. tidligere er solgt til vesttyske fabrikker, er nu presset ud på spotmarkederne, eller forædles til færdigvarer, f.eks. paller, der eksporteres billigt.

Analyse af ny cellulosefabrik

Sammen med Skov- og Naturstyrelsen, Landbrugsministeriet, Pressens Fællesindkøb og Foreningen Danske Træindustrier har Dansk Skovforening besluttet at igangsætte en nærmere undersøgelse af den danske skovsektors muligheder som leverandør til en ny større træindustri.

Vi har bedt COWI-Consult og det finske firma Jaakko Pöyry, der er internationalt anerkendte specialister bl.a. på investeringer i cellulose- og papirproduktion, om at analysere situationen.

Fra Skovforeningen har vi gjort opmærksom på, at vi ikke anser en dansk løsning for nødvendigvis at skulle ligge fy-

sisk i Danmark. Vi finder det fornuftigt, at definere en sådan løsning som en, der langsigtet og på stabile markedsvilkår vil tage vare på den danske skovsektors udbud af cellulose-træ og -flis.

Det er vores ønske, at Jaakko Pöyry-analysen skal belyse danske råvarers muligheder for en fremtidig investering i et internationalt konkurrencedygtigt perspektiv.

Med stor vægt på infrastruktur, veje, elforsyning m.v. og nærhed til eventuel videreforædling, så kan det vise sig, at en løsning skal placeres i det såkaldte "Østersøbækken". Der kan eksempelvis være tale om det tidligere Østtyskland, hvor en del produktionsteknisk dårlig og miljøbelastet træindustri i øjeblikket nedlægges. Sydsvenske fabrikkers udvidelse vil også være en del af en sådan løsning, ligesom en placering af ny industri i Danmark bør kunne komme på tale.

Midlertidig ubalance

Overalt i Europa er træforædlingsinvesteringerne inde i en strategisk positionskamp med henblik på en fremtidig opblomstring af et stort marked for forbrug af træ og træbase-rede produkter.

Høje miljøomkostninger, usikkerhed på energiomkostninger og et forbigående fald i markedsaktiviteten betyder i øjeblikket, at mange brikker er i spil, uden at der tages endelige investeringsbeslutning. Vi ser dog, at en ekspansiv skovpolitik i Irland har været udslagsgivende for STORA's

Der er midlertidig ubalance på træmarkedet, og i øjeblikket udbydes mere råtræ end industrien kan aftage. Derfor igangsættes nu en analyse af mulighederne for at etablere supplerende industrikapacitet som kan sikre afsætningen af dansk råtræ.

beslutning om at lægge ny industri i dette land.

De langsigtede forbrugsprognoser giver ikke anledning til pessimisme, men øjeblikkelig ubalance mellem råtræudbud og industrikapaciteten giver store problemer.

I Sydsverige kører f.eks. SÖDRA nu med en kapacitetsudnyttelse på 80%. Dette giver ikke positivt netto, endsige tilnærmelsesvis de samme økonomiske resultater som de sidste rekordår.

Sovjet har reduceret indkøb af papir på grund af valuta-problemer. Svenske, norske og finske industrier har derfor mistet afsætning tillige med, at der er opbygget tilgodehaver fra tidligere leverancer.

På trods af øjeblikkelig pessimisme, så ved industrien, at markedet bevæger sig. SÖDRA har således allerede besluttet at investere flere milliarder kroner i ny kapacitet for at efterkomme skovenes behov for at afsætte en øget hugst.

Dansk skovbrug har også stigende hugstbehov, som desværre ikke i øjeblikket lader sig afsætte markedsmessigt tilfredsstillende. Der kan dog varsles optimisme i forbindelse med forventninger til et livligere marked i Tyskland, når bolig manglen i det gamle Østtyskland hurtigt skal dækkes.

Stormfaldstræet i Centraleuropa taber i kvalitet, og der vil komme en stigende efterspørgsel på friskskovet træ. De sovjetiske og østeuropæiske råtræudbud må også forventes reduceret på eksportmarkederne, når befolkningerne kræver boliger.

Oplysning om det miljørigtige i anvendelse af træ

Genbrugsfeberen raser over Europa på samme tid som råvareudbudet stiger. Det er selvsagt ikke holdbart, hvis befolkningen ukritisk kræver genbrug af papir, og på samme tid velplejede skove med stabilitet, økonomi og naturoplevelser.

Der skal gøres et stykke oplysningsarbejde for det frem-synede og ansvarlige i at anvende det reproducerbare råstof træ, i stedet for flere af de begrænsede ressourcer som olie, kunststoffer og metaller.

Nordens skovbrugsinteresser drøfter nu dette med industrien. Vi håber, at der snarest kan sættes en information i gang, der klarlægger faktiske forhold overfor flere af de fejlagtige opfattelser, der populært gives tilkende som miljørigtige.

Miljøstyrelsen arbejder også på dette felt, idet man er med til at formulere udkast til fælles EF-regler for miljø-mærkning af papirprodukter (se nærmere herom i artikel andet steds i bladet).

Dansk Skovforening har rettet henvendelse til Miljøstyrelsen, for at få lejlighed til at følge arbejdet, og i samarbejde med skovejinteresser fra andre lande at kunne sikre bidrag fra råvareproducenterne. Vi har også opfordret Miljøministeriet til, at de kommende arbejder må blive sendt til høring i skovbrugserhvervet.

Bo Ravn / Jens Thomsen.

Fremtidens træproduktion d. 16. - 17. januar 1991

Formål:

Kurset vil søge at bidrage til en afklaring af forholdet mellem skovbrugs potentielle produktionsmuligheder og træindustriens forventede fremtidige behov med hensyn til mængde, træart og kvalitet.

Deltagere:

Beslutningstagere i skovbrug og træindustri.

PROGRAM:

Onsdag den 16. januar kl. 9.30

Ankomst. indkvartering. Kaffe.

1. *View over fremtidens træanvendelse og -produktion.*
 - a) I dansk og EF-perspektiv.
Direktør Jens Thomsen, Dansk Skovforening.
 - b) I globalt perspektiv.
Forstfuldmægtig Lars Graudal, Danida-Seedcenter, Humlebæk.
2. *Skovbrugerens mulighed for påvirkning og tilpasning af fremtidens udbud af træ kvantitativt og kvalitativt.*
 - a) Praktikerens synsvinkel.
Skovrider Åge Ravnholt, Fuglebjerg.
 - b) Forædlingsmæssige aspekter.
Statsskovrider Bjerne Ditlevsen, Statsskovenes Planteavlsstation, Humlebæk.
3. *Vekselvirkninger mellem vedteknologisk viden og skovdyrkning.*
Professor Per Ole Olesen, Skovbrugsinstituttet, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Torsdag den 17. januar

4. *Sammenhængen mellem den endelige anvendelse og krav til vedteknologiske egenskaber.*
 - a) Massivt træ, nåletræ.
Direktør Nils Skærbæk Nielsen, Fuglsang Savværk A/S, Sabro.
 - b) Massivt træ, løvtræ.
Underdirektør Torben Lerbeck Jensen, Junckers Industrier A/S, Køge.
 - c) Trækompasitter.
Forsker Mats Westin, Chalmers Tekniska Högskola, Göteborg.

5. *Fremtidens efterspørgsel efter dansk råtræ.* Træarter, kvalitet, specifikke egenskaber.

- a) Træ til bygningsformål.
Disponent Gorm Petersen, Dalhoff Larsen og Hornemann A/S, Tåstrup.
 - b) Møbeltræ.
Direktør Knud Svinding, Ferritslev Savværk A/S, Ferritslev.
 - c) Træ i konkurrence med andre materialer. Produktudvikling i skovbrug og træindustri.
Direktør Jørgen Baadsgaard-Jensen, Skovteknisk Institut, Frederiksberg.
6. *Træarkitektur, håndværk og industrialiseret byggeri.*
Direktør, arkitekt m.a.a. Bjarne Lund Johansen, Træbranchens Oplysningsråd, Lyngby.

Kl. 17.30

Kursusvurdering. Afslutning. Afrejse.

Kursusleder:

Forstfuldmægtig Lars Eskild Jensen, Hedeselskabet, Hasselager.

Kursussted:

Kursus SK-1003, Koldkærgård Landbrugsskole, Udkærvej 10, 8200 Århus N, tlf. 86 16 00 55.

Kursusafgift:

Kr. 2.800,-.

Tilmelding:

Senest 3. januar 1991.

Hugsten stabiliseret i slutningen af 1980'erne

Hugsten udgjorde i 1989 ca. 2,10 mill. m³ fastmasse, et fald på 2,9% i forhold til 1988. Afsætningen af cellulosetræ og energiflis var faldende.

Af forstkandidat JAN SØNDERGAARD, Dansk Skovforening.

Danmarks Statistik har pr. 2. november 1990 opgjort den samlede hugst i 1989 til 2.102.000 m³ fastmasse, 61.000 m³ færre end året før. Heraf udgør faldet i nåletræhugsten 55.000 m³.

Hugsten er opgjort på grundlag af indberetninger fra samtlige skove større end 50 ha og et udsnit af skovene under 50 ha.

Figur 1 viser totalhugsten fordelt til løv og nål. Billedet præges af den ekstraordinært store hugst i 1982 – som følge af stormfaldet i 1981 – mens hugsten i slutningen af 80'erne er stabiliseret omkring niveauet før 1982.

Fordelingen til løv og nål var i 1989 34% løvtræ og 66% nåletræ, hvilket er af samme størrelsesorden som de foregående år.

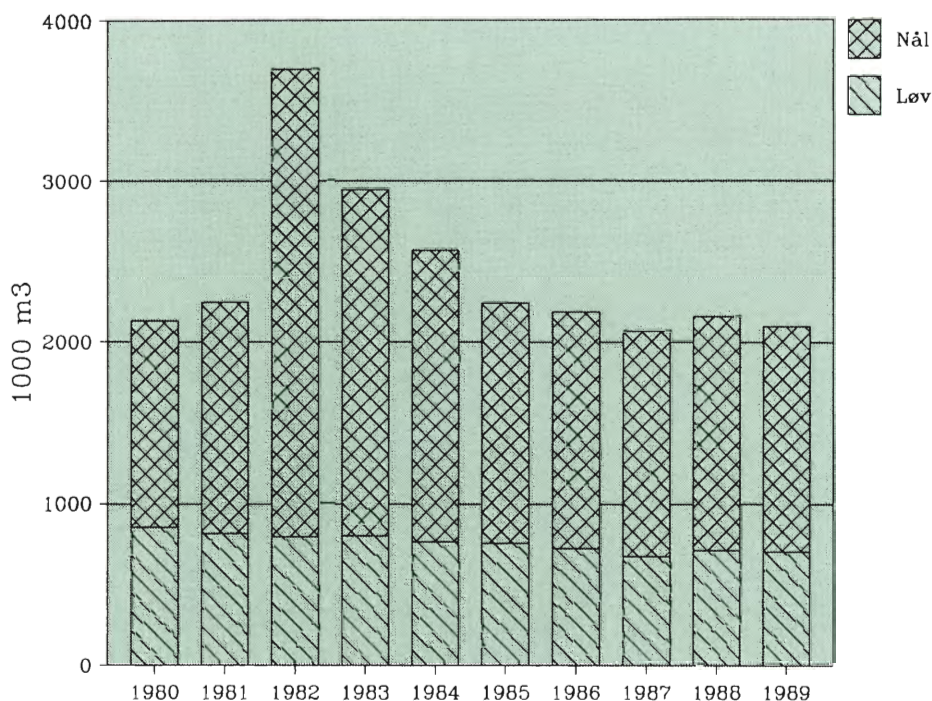
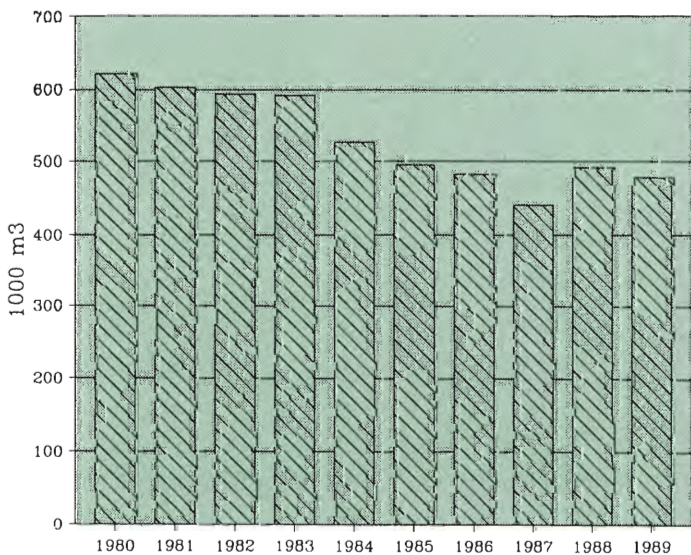
Statistikken giver signaler om konjunkturmæssige problemer, særligt på områderne cellulosetræ og skovflis til energi. Det er desværre absolut realistisk at forvente endnu mere markante svagheder for disse effekter på indeværende års statistik.

Bøg

Som det fremgår af figur 2 er bøgehugsten faldet svagt i 1989. Hugsten var 478.300 m³ mod 492.000 m³ året før.

Figur 3 viser, hvordan sortimentsfordelingen har været i de enkelte år. Gavntreprocenten for bøg var i 1989 74%, hvilket

Figur 2. Bøgehugsten i perioden 1980-89.

Figur 1. Den samlede hugst fordelt til løv og nål 1980-89. Den store hugst i 1982-84 skyldes stormfaldet i 1981.

er lidt højere end de foregående år.

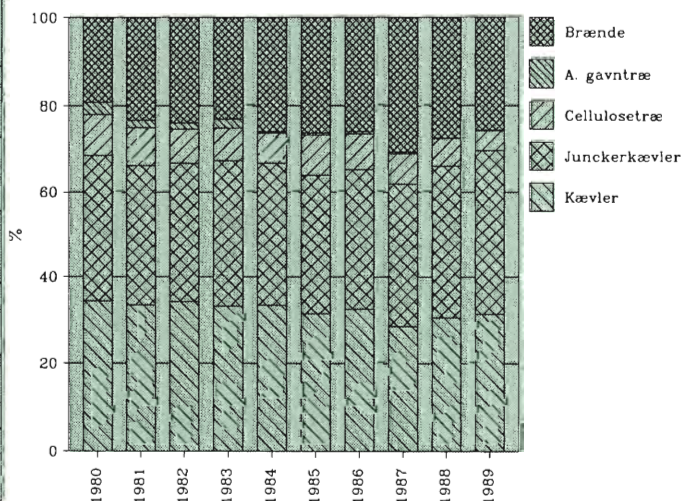
Til trods for faldet i den samlede bøgehugst er andelen af Junckerkævler steget – både relativt og absolut – og udgjorde i 1989 ialt 182.600 m³. Stigningen understreger Junckers Industri's store betydning for bøgetræsmarkedet.

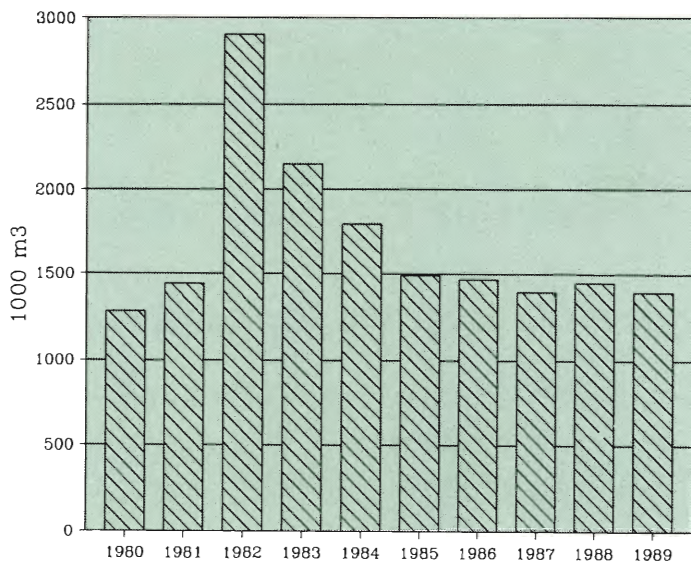
Kævleandelen var i 1989 70%, hvilket er den højeste gennem 80'erne.

Eg

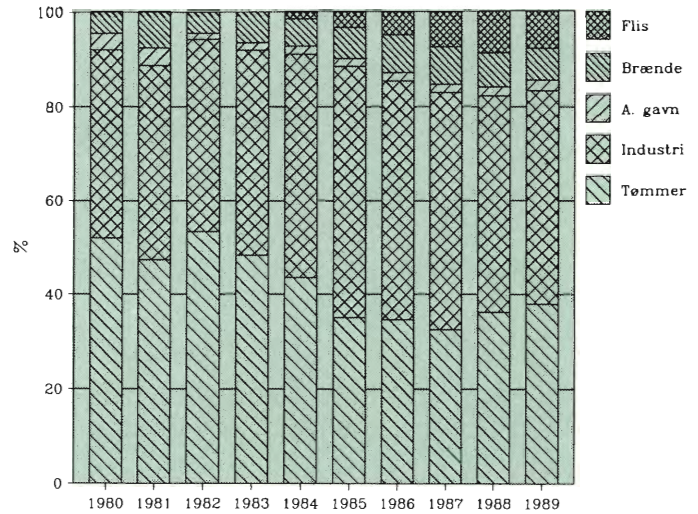
Hugsten af eg var i 1989 74.500 m³ mod 75.700 m³ året før. Kævleandelen var i 1989 63%, hvilket er en stigning på 6% i

Figur 3. Udvikling i sortimentsfordelingen for bøg.

Figur 4. Nåletræhugsten i perioden 1980-89.

Figur 5. Udviklingen i sortimentsfordelingen for nåletræ.

forhold til året før. Stigningen er sket på bekostning af brændeandelen.

Andet løv

Hugsten af andet løv var i 1989 153.300 m³, hvilket svarer til 22% af den totale løvtræhugst. I forhold til den totale løvtræhugst varierer hugsten af andet løv kun relativt lidt fra år til år. I gruppen andet løv er gavntreandelen normalt lav (ca. 40%), men udgjorde dog i 1989 hele 49%.

Nål

Nåletræhugstens størrelse gennem 80'erne fremgår af figur 4. Hugsten var i 1989 1.395.700 m³. I forhold til året før er hugsten faldet en smule.

Figur 5 viser udviklingen i sortimentsfordelingen.

Vedrørende tømmerandelen bemærkes, at denne har været faldende gennem 80'erne. Men i 1988 vendte udviklingen, og stigningen er fortsat i 1989, således at

tømmerandelen udgjorde 38% af den totale nåletræhugst. Mængden af tømmer var i 1988 529.000 m³, hvilket er 2.500 m³ mere end året før.

Andelen af industritræ har været faldende igennem de seneste fem år og udgjorde i 1989 636.000 m³ svarende til 46% af den totale nåletræhugst. Denne udvikling må bl.a. ses i sammenhæng med de stigende priser for såvel spånplade- som cellulosetræ.

Gavntreandelen har været faldende i perioden 1982-88, men udviste i 1989 en svag stigning og udgør nu 86%. Den ændrede udvikling tages som udtryk for, at nåletræhugsten igen er ved at omfatte relativt flere hovedskovninger.

Mængden af flis var i 1989 108.000 m³. I forhold til 1988 er der tale om et fald på ikke mindre end 17%. Faldet skyldes navnlig prisfald og afsætningsproblemer for dette effekt.

BERGER

Vesttysk kvalitet

NR. 1 VED *test*

af 21 afprøvede
beskæresakse!

Importør:

Skorping Motorforretning A/S
Jyllandsgade 36-38, 9520 Skorping
Tlf. 98 39 17 11

JOB I HELE VERDEN

Nu er den her! Inbundet bog på 170 sider. Som aldrig har været udgivet før.

Med nyindhentet, frisk og aktuel information. Al tekst er på svensk. Bogen indeholder alt fra ansøgning til ansættelsesformular. Alt om uddannelsesmuligheder, klima, boligforhold, evt. stipendier, forsikringer, lønninger, rejseudgifter, arbejds- og opholdstilladelse, lægeattester, ansættelsestidspunkter.

Her er et uddrag af vor indholdsfortegnelse: Au pair, Kibbutzer, Entreprenørvirksomheder, Ingeniører, Bærplukkere, Landbrugsmedhjælpere, Hotel- & restaurationsbranchen, Minedrift,

Sygepleje, Undervisningssektoren, Rejsebranchen, Mannequin og modeller, Luksuskrydstogter, Olieboring, Chauffører, Instruktører, Skilærere, Hvordan man rejser billigt m m.

Desuden får du adresser på ca: 1 000 virksomheder og arbejdsformidlinger.

Køb bogen for kun 150 SEK inkl. fragt og postopkrævning.

Bestil i dag, skriv til:

HERMENT AB
Box 5044
Hökarängsplan 18
S-123 05 Farsta
Sweden
Tel. 08 - 18 02 05

Kvalitetsmærket for skovplanter

Telefon 86 67 61 11

kraner og vogne

Nye generation kraner med længere rækkevidde og lettere vedligeholdelse

FMV 230 CC	har en rækkevidde på 5,1 m	og en løftekraft på 440 kg ved 4 m
FMV 250	har en rækkevidde på 5,2 m	og en løftekraft på 500 kg ved 4 m
FMV 290	har en rækkevidde på 6,15 m	og en løftekraft på 600 kg ved 4 m
FMV 360	har en rækkevidde på 7,1 m	og en løftekraft på 760 kg ved 4 m
FMV 470	har en rækkevidde på 7,3 m	og en løftekraft på 1050 kg ved 4 m

FMV er et datterselskab af HIAB, verdens ældste og største kranfabrik.

Hydraulisk udskud op til 3 m.

Rotator rundtgående.

Grab fra 0,14 til 0,26 m.

Svingcylindre enkelte eller dobbelte, placeret højt eller lavt med kort eller lang kransøjle.

Manøvreventil Monsun med let-præcis betjening og flydestilling.

Alternativ: Danfoss proportional ventil PVG 32.

FMV/Moheda boggievogn med eller uden robust hydraulisk rammestyring.

FMV 360^T - 8 4WD

VANSKELIGT TERRÆN!

Når træet skal ud af de danske skove er bunden ikke altid til små sko.

Brug FMV Moheda vognen.

**TIL STORT OG SMÅT
ER FMV GODT!**

Fordele ved FMV-Moheda drevne boggie:

- 1) Træk på alle 4 boggiehjul.
- 2) Store hjul for bedre fremkommelighed og lavere marktryk.
- 3) Kæder og bånd ikke nødvendige.
- 4) Dækmønstret holdes rent og dækket skånes.
- 5) Drivrullerne løftes helt fri og står stille når drevet ikke bruges, ingen slid, ingen modstand. **Enkel og robust.**

ROWITEK-MIRANA

Telefon 53 78 85 55

Gl. Færgesø - 4771 Kalvehave

Svend Meldgård

Frisenvoldvej 13 - Frisenvold
8900 Randers

Salg - Service - Reparation

Tlf. 86 44 52 75 - Bil tlf. 302 - 7 80 30

Dansk formandsskab for EF-miljø-mærkning af papirprodukter

Der skal laves en fælles markedsordning for papirprodukter for at undgå at der laves nationale ordninger der virker som tekniske handelshindringer.

Af direktør ERIK LINDEGÅRD, Miljøstyrelsen.

Denne artikel har været bragt som ledende artikel i MiljøDanmark nr. 6, 1990. Bladet udgives af Miljøstyrelsen.

Red.

Danmark er med i pioner-arbejdet omkring et fælles EF-miljømærke. EF-kommissionen har nedsat en række arbejdsgrupper, som skal undersøge, hvilke kriterier der skal opfyldes, før et produkt kan få lov at bære et miljømærke. Danmark er blevet formand for en af disse arbejdsgrupper, repræsenteret ved Miljøstyrelsen.

Vi skal lede arbejdet med at finde frem til kriterier for miljømærkning af papirprodukter.

Nordiske lande med i arbejdet

Foruden medarbejdere fra Miljøstyrelsen og repræsentanter fra de øvrige medlemslande deltager internationale interesseorganisationer. Desuden er eksperter fra de nordiske lande med i arbejdet, hvilket er sket på baggrund af et ønske fra dansk side.

De nordiske lande har allerede besluttet at indføre et fælles miljømærke og er langt fremme i arbejdet med at udarbejde kriterier for mærkningen. Det er derfor faldet naturligt, at de øvrige nordiske lande får mulighed for at bidrage med deres erfaringer i EF's arbejde med et miljømærke.

Ideen er, at vi ved at bruge det nordiske arbejde i EF-regi kan få indført de samme høje kriterier til det fælles EF-miljømærke, som dem de nordiske lande forventes at stille, når der skal miljømærkes i Norden. Danmark virker således som brobygger mellem Norden og EF i dette spørgsmål.

Den danske holdning til kriterier for mærkning går kort fortalt ud på, at vi ønsker, at et produkt bedømmes ud fra hele sin livscyklus ("vugge til grav-principet"). Det er dermed væsentligt, at kriterierne udformes, således at virksomheder, der benytter den reneste teknologi, belønnes.

Der lægges også vægt på, at miljømærkeordningen bliver så smidig og ubureau-

Den danske holdning i forbindelse med mærkning er at et produkt bedømmes ud fra hele sin livscyklus ("vugge til grav-principet").

kratisk som mulig, og at produkter løbende kan underkastes nye vurderinger, så det altid er de mindst miljøbelastende varer, der kommer til at bære miljømærket.

Foruden den arbejdsgruppe, Danmark er formand for, har EF-kommissionen lavet endnu fire arbejdsgrupper, som skal komme med forslag til kriterier for forskellige produktgrupper. Det drejer sig om følgende (landet med formandsskab i parentes): Vaskemidler (Tyskland), vaskemaskiner (Storbritannien), maling og lak (Frankrig), isoleringsmaterialer (Frankrig). Arbejdsgrupperne skal være færdige med deres arbejde i april 1991.

Nationale ordninger bør undgås

EF-kommissionen lægger vægt på at få indført det fælles miljømærke hurtigt, bl.a. for at undgå at der skyder nationale

miljømærke-ordninger op rundt omkring i medlemslandene. Man frygter, at nationale ordninger kan virke som handelshindringer og være en hæmsko for det indre marked.

EF-kommissionens ønske om et fælles miljømærke deles også af Europaparlamentets miljøudvalg og af de internationale forbruger- og miljøorganisationer.

EF-kommissionen har allerede lavet et forslag til administrative og juridiske rammer for miljømærkningen. Forslaget indeholder også nogle hensigtserklæringer om, hvordan kriterier for mærkning bør fastsættes. Forslaget er sendt til EF's ministerråd, som ventes at behandle det allerede i år.

Udgangspunktet i forslaget er, at de fælles kriterier for miljømærkning skal have et højt miljøbeskyttelses-niveau. Ved bedømmelse af et produkt skal der anlægges en helhedsvurdering (livscyklus), hvor man lægger vægt på, at der er benyttet renere teknologi i produktionen. Det er kriterier, som falder helt i tråd med de danske holdninger.

Rapport om "Miljømærkning af produkter" er netop udkommet. Indeholder bl.a. en gennemgang af eksisterende og planlagte miljømærkeordninger med særlig vægt på fastlæggelse af de miljøtekniske kriterier på nogle udvalgte produktgrupper. Miljøprojekt fra Miljøstyrelsen. Nr. 154 1990.

Mobile savværker til nicheproduktion?

De små savværker er egnede til opskæring af specialeffekter og for de som vil bruge træ fra egen skov.

Af KJELL SUADICANI, Skovteknisk Institut.

Antallet af savværker i Danmark er faldet støt i de sidste mange år. I 1963 var der 442 nåletræsavværker og 245 løvtræsavværker. De tilsvarende tal i 1983 var ca. 140 nåletræsavværker og ca. 85 løvtræsavværker, og det samlede antal savværker i 1990 er formentlig lige under 200.

Der bliver altså længere mellem savværkerne, og transportomkostningen kommer til at betyde mere. Det medfører, at der i dag stilles krav om levering af hele læs, således at lastkapaciteten udnyttes maksimalt.

Der bliver derfor mindre og mindre interesse for små partier af specielle træarter som f.eks. elm, lind, ædelgran, nobilis og lærk, medmindre de har en meget høj kvalitet. Ofte kan partier af ringere kvalitet kun afsættes sammen med andre, mere eftertragtede partier.

I Storbritannien er der sket en tilsvarende reduktion i antallet af savværker. I de seneste år er der imidlertid samtidig blevet flere mobile savværker, og de har tilsyneladende fundet en niche som skovejeres mulighed for at skaffe sig en yderligere indtjening på sin skov.

Et gennembrud for de mobile båndsave kom omkring 1980, hvor det blev almindeligt at anvende smalle, tynde klinger. Der er i de seneste år kommet en række mobile savværker på markedet, som kan blive interessante for dansk skovbrug og træindustri.

De mobile savværker er i forhold til stationære savværker billige i indkøb, og de kan betjenes af en til to mand.

Et mobilt savværk kan anvendes på flere måder. For nogle vil savværket kunne skabe arbejde i en stille periode af året, mens andre vil opbygge et helårsarbejde omkring savværket. De forskellige størrelser og priser gør, at begge løsninger må kunne gennemføres. Det vigtigste er dog, at man sikrer sit råtræunderlag og sin afsætning gennem sin forretningsidé.

Et mobilt savværk kan f.eks. foretage lønskæring for skovdistrikter, som til eget brug ønsker et specialeffekt fremstillet af egne råvarer. Det kan også købe små partier af specialtræarter, hvor skovdistrikterne ikke kan samle et helt læs.

Ejere af mobile savværker må med tiden oparbejde et kendskab til afsætning af specialtræarter. Derved kan opskæring i

To af de mobile savværker der kan have interesse for danske forhold. Øverst Laimet, nederst Forestor.

skoven ske på ordre, og vejtransporten kan billiggøres, da det kun er den skårne vare, som skal transporteres.

I listen er samlet et udpluk af mærker af mobile savværker. Priserne for de mobile savværker svinger mellem 150.000 og 300.000 kr. afhængig af mærke og tilbehør. En del af savværkerne forhandles i Danmark, mens andre planlægger forhandling i Danmark.

A. Trukne båndsave Forestor

Tom Sawyer

Max. diameter: 81 cm
Max. længde: 5 meter
Motor: Diesel eller el
Kraftbehov: 22 kW (30 hk)
Vægt: 2200 kg
Længde: 7,6 meter
Bredde: 2,25 meter

Tom Thump

Max. diameter: 91 cm
Max. længde: 5 meter
Motor: Diesel
Kraftbehov: 19 kW (26 hk)
Vægt: 2860 kg
Længde: 7,35 meter
Bredde: 2,2 meter

Serra

Max. diameter: 90 cm
Max. længde: 5 - 12 meter
Motor: El
Kraftbehov: 7,5 kW
Længde: 7,5 - 8,5 meter

Silva

Max. diameter: 76 cm
Max. længde: 5 meter (kan forlænges til 12 meter)
Motor: Benzin
Kraftbehov: 15 kW (20 hk)

Vægt: 1000 kg
Længde: 7,5 meter

Wood-Mizer

LT20D

Max. diameter: 71 cm
Max. længde: 5 meter
Motor: Benzin
Kraftbehov: 6 kW (8 hk)
Vægt: 750 kg
Længde: 6 meter

LT30

Max. diameter: 81 cm
Max. længde: 5 meter
Motor: Benzin
Kraftbehov: 13 kW (18 hk)
Vægt: 850 kg
Længde: 6 meter

LT40

Max. diameter: 81 cm
Max. længde: 6,5 meter
Motor: Benzin
Kraftbehov: 13 kW (18 hk)
Vægt: 900 kg
Længde: 7,5 meter

LT40HD

Max. diameter: 86 cm
Max. længde: 6,5 meter
Motor: Benzin
Kraftbehov: 18 kW (24 hk)
Vægt: 1100 kg
Længde: 7,5 meter

B. Andre båndsave

Western Sawyer Bandmill

Max. diameter: 60 cm
Max. længde: 5 meter
Kraftbehov: 8 kW (11 hk)
Vægt: 600 kg, transporteres på trailer eller lignende

C. Traktortrukne rundsave

Kronos

Max. diameter: Ca. 40 cm
Max. længde: 7,5 meter
Kraftbehov: 30 kW
Vægt: 1400 kg
Længde: 12,5 meter

Laimet

Forhandler: Interforst
120
Max. diameter: 90 cm
Max. længde: 8 meter
Kraftbehov: 37 - 45 kW
Længde: 10 meter
Bredde: 2,2 meter

130

Max. diameter: 90 cm
Max. længde: 9 meter
Kraftbehov 37 - 45 kW
Længde: 10 meter
Bredde: 2,2 meter

Paludans Planteskole A/S

Klarskov Åvej 4
4760 Vordingborg
Tlf. 53 78 20 09 - Fax. 53 78 25 11

Tilbyder: Skovplanter i de bedste provenienser. Kontakt os for yderligere oplysninger.

Planter herkomst og sundheds-kontrolleret af Plantedirektoratet.

AKKERUP PLANTESKOLE

5683 HAARBY
Telefon 64 73 10 58
Telefax 64 73 31 58

Skov-, læ og hækplanter

Tilbud afgives gerne
Tilsluttet Herkomst-
kontrollen med
skovfrø og -planter

HALMDÆKNING i træ- og bærkulturer

AGERSKOV

har maskinen der klarer opgaven.

AM 35 TDU til små halmballer.
Udlægning i ét eller to bede.
Spredbredde indtil 2 x 1,5 m.

AM 600 til rund- og bigballer.
Spredbredde indtil 15 meter.

Fabrikation:
J.N. JENSEN & SØNNER ApS
6534 Agerskov
Tlf. 74 83 31 08 - Fax. 74 83 37 32

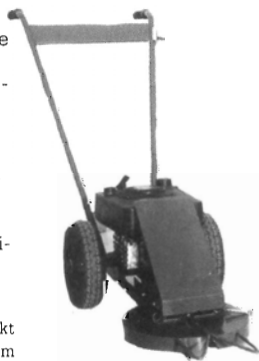
Her præsenteres det store tilløbsstykke i Jels:

Jucut

En virkelig NYHED der kan rationalisere din juletræsproduktion. Med **Jucut** juletræs-fælder skærer du legende let og uden besvær 2-300 træer pr. time. **Jucut** er opbygget efter simple principper - derfor minimal vedligeholdelse.

Tekniske data:

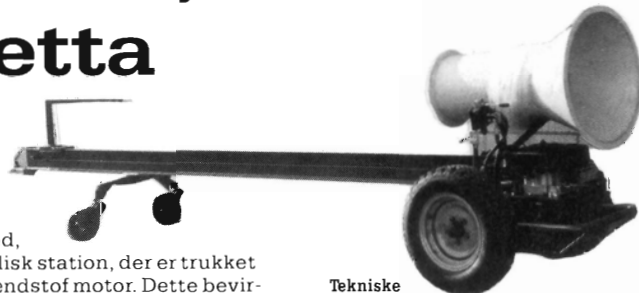
Motor: 4,5 HK, 4-takt
Max. snitdybde: 115 mm
Savkling: Ø350 mm
Hjul: Sdt. Ø300 mm
Kan leveres med Ø400 mm

PRIS DKR.
10.800.-

Junetta

Er en fuldhydraulisk juletræs-netter, der er fremtillet som en selvstændig enhed, med egen hydraulisk station, der er trukket af en støjsvag brændstof motor. Dette betyder, at man ikke er afhængig af andre køretøjer. **Junetta** leveres med store 13" hjul, som gør, at den er nem at manøvrere med i ethvert terræn.

Tekniske data:

Motor: 8 HK
Kapacitet til: ca. 300 træer pr. time
Max. trælængde: 350 cm

PRIS DKR. **24.300.-**

TVED MASKINBYG

BØGEVÆNGET 7 · 6000 KOLDING · TLF. 75 52 70 89

Studietur til Portugal

I maj 1991 arrangeres en rundrejse i Portugal med temaet "Skovressourcer og træindustrier". Turen afholdes på initiativ af FAO/European Forestry Commission og ECE/Timber Committee. Deltagelse er åben for skovfolk for hele Europa, og der tolkes til engelsk og fransk.

Der er besøg i de vigtigste skovområder, nationalparker og forskningsstationer. Der lægges særlig vægt på korkeg og fyr (P. pinaster og maritima), dyrkningsproblemer med eucalyptus samt skovbrande.

Der er desuden besøg på savværker, industrier til oparbejdning af kork og harpiks, samt fabrikker for boligindretning, cellulose og MDF-plader mv.

Tidsrum: 5.-11. maj 1991. Kost, logi (enkelt værelse) og transport i Portugal koster \$ 700. Hertil kommer transport til landet, som deltagerne selv må arrangere.

Program og tilmeldingsblanket fås i Dansk Skovforening, tlf. 31 24 42 66, Doris Jensen. Tilmelding direkte til arrangørerne i Portugal.

Nye statsskove

Miljøministeren har søgt om penge til anlæg af nye statsskove i henhold til den ny naturforvaltningslov.

– Hjørring skal have en skov på 650 ha, der skal være klar til byens 750 års købstadsjubelæum i 1993. Skoven skal ligge mellem Astrup og Skibsby og vil iøvrigt blive delt midtover af den ny motorvej. Pris 35 mio. kr.

– Ved Skalstrup syd for Lemvig har en række grundejere foreslået skovplantning, og staten har fået tilbudt 130 ha. Skoven udvides måske senere med 250 ha. Pris 7 mio. kr.

– Fra Nr. Nebel til Blåbjerg Plantage ved Nordsøen foreslås anlagt 100 ha skov samt udlagt 50 ha som natur- og friluftsarealer. Pris 6 mio. kr.

– På Sydlangeland skal der plantes skov og genetableres dele af det afvandede Magleby Nor. Pris 11 mio. kr.

– Ved Skovbjerg Bakkeø sydvest for Holstebro skal der genskabes et større område med hedearealer, eng- og moseområder i ådalene. Pris 11 mio. kr.

STILLINGER

Monitoring and Evaluation Adviser: Zimbabwe

Genopslag

Danida is planning to provide support to enable the Forestry Commission in Zimbabwe to implement a Rural Afforestation and Woodland Management Project.

The project aims at: expanding rural afforestation and improving woodland management in communal areas, supporting agro-forestry development and strengthening institutional capacity through staff training, provision of equipment and technical assistance.

The objective of recruiting a monitoring and evaluation specialist is to establish an efficient management information system (MIS) for the rural forestry component of the project, which includes rural afforestation, establishment of a pilot natural woodland management programme in communal lands, forest resource inventories and forest extension activities.

The adviser will be a team member of the Planning, Monitoring and Evaluation Unit in the Forestry Commission.

Duties

The adviser will i.a.:

- evaluate the existing M.I.S. in the State Forestry Division;
- set-up and implement MIS;
- identify and train an incumbent(s) to assume the monitoring and evaluating function at the end of the contract period;
- train the field staff in data-gathering and recordkeeping for monitoring purposes;
- monitor and evaluate the implementation of the Rural Forestry project with reference to:
 - (i) Rural Afforestation Project: satellite nursery establishment; seedling production; seedling distribution; seedling survival; woodlot establishment (i.e. numbers hectares, survival rate, ownership, etc.); farm forestry activities; extension activities; institutional strengthening and studies;
 - (ii) implementation of the pilot natural woodland management project;
- compile a monitoring and evaluation report on physical and financial progress of the project.

Qualifications

- Proven experience of at least 10 years in social forestry/agricultural activities, of which a minimum of 5 years in a monitoring and evaluation role;
- experience in rural forestry activities in developing countries would be preferable;
- fluency in spoken and written English.

Duty station: Harare.

Ansættelsesvilkår

Ansættelsen vil være for to år med mulighed for forlængelse. Lønnen, der er skattefri, fastsættes efter anciennitet og kvalifikationer. Fri ud- og hjemrejse, også for ægtefælle og børn. Fri syge- og ulykkesforsikring m.v.

Ansøgninger

Ansøgningsfristen er den 3. december 1990.

Ring i god tid til Danida på telefon 33 92 09 88. Her står vores automatiske telefonsvarer til rådighed hele døgnet. Oplys navn, adresse og journalnummer; så sender vi et ansøgningsskema og mere materiale om stillingen.

Journalnummer: I04.L.20.Zimb.II.

Danida

Udenrigsministeriet
Departementet for Internationalt
Udviklingssamarbejde

Asiatisk Plads 2
1448 København K

Kort-nyt

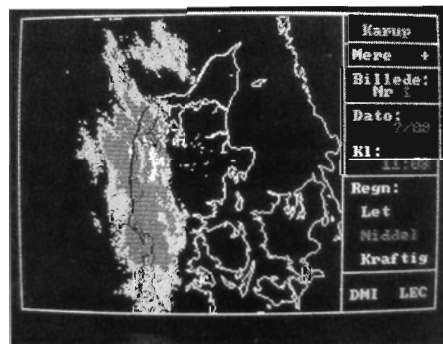

Vejrinformation på PC'eren

Med en PC'er og et modem kan man nu skønne om det regner inden for de næste timer. Oplysningerne stammer fra en særlig vejrradar i Kastrup, og for nylig kom der endnu en i Karup. Især den sidste er vigtig, idet regnen normalt kommer vestfra.

Radaren viser hvor det regner, og omtrent hvor stærkt. Det er muligt at trække tidligere vejrkort hjem, enten med 10 minutters intervaller eller med ½ time, så man kan vurdere hvor hurtigt byerne udvikler sig.

Systemet er lavet med henblik på landbrug, men bruges også af bygge- og anlægsbranchen, hoteller og restauranter.

Vejrradaren viser at et kraftigt regnvejr er på vej ind over vestkysten.

Elmia Wood mere målrettet

Elmia Wood 91 bliver mere målrettet end tidligere. Man vil lave arrangementer som henvender sig direkte til de tre vigtige målgrupper: Skovbrugere, maskinfabrikkanter og forskere.

Under korte formiddagsseminarer diskuteres forskellige problemstillinger, ideer, løsninger mm. Efter frokost køres deltagerne ud i skoven hvor lokale entreprenører er i arbejde.

Ekspeditionerne koncentrerer sig om flg. emner: Hensyn til naturbeskyttelse og økologisk skovbrug, ergonomi og forebyggelse af skader, økonomi, service og vedligehold.

Elmia Wood er den store svenske maskinudstilling, som afholdes hvert andet år i Jönköping. Der er hovedsageligt tale om faste udstillinger, men der bliver denne gang større mulighed for at se maskinerne i arbejde. Det sker især på opfordring fra de mange udenlandske besøgende.

Der bliver et særligt tema om *den selvaktive skovejers/småskovbrug*. En udstilling lige uden for byen henvender sig til landmænd med egen skov og til almenheden.

Elmia Wood 1991 afholdes 27.-31. maj. D. 28.-30. afholdes ca. 50 internationale seminarer samt ekspeditioner. D. 30.-31. er specielt henvendt til entreprenører og maskinførere. Udstillingen om småskovbrug er åben 30. maj - 1. juni. Der kommer nærmere oplysninger senere.

Pressemeddelelse.

Overskud af træ i Norge

De norske skovejere har ligesom de danske vanskeligt ved at afsætte cellulosetræ. Situationen er værst for slibetræ af fyr; mængden falder næste år fra 1 mio. m³ til 0,6 mio., og prisen falder 10% nominelt. I år importeres desuden 0,3 mio. m³ eucalyptus, som er konkurrencedygtig i forhold til fyr.

Mængderne af slibetræ af gran bliver reduceret med 7%. Prisen stiger 1,6%, men det er et fald i forhold til inflationen.

Skovejereforeningerne forsøger at afhjælpe situationen ved eksport til Sverige og Finland samt ved at forøge tømmerandelen i vinterens hugster.

Norsk Skogbruk.

For skovbruget kan det være værdifuldt at vide om det regner når man vil sprøjte eller klippe grønt, eller om der kommer regn efter plantning.

Skovbruget kan få del i oplysningerne via Skovbrugets InformationsSystem – se Skoven 8/90.

LEC-Nyt.

Flere svækkede træer på Fyn

Som omtalt i sidste nummer af Skoven ("røde rødgraner") har statsskovene i sommer indberettet sundhedstilstanden i deres egne skove.

Fyns distrikt har for nylig gennemgået alle bevoksninger i Sollerup og Svanninge Bakker igen. 600 træer er opdelt efter sundhedstilstand, og kun 53% kunne betegnes som helt sunde. De skadede træer findes i alle aldre og overalt i bevoksningen, men mest i vestkanterne.

Fyns Stiftstidende.

Planter til skov og hegn

**PETER SCHIØTT'S
PLANTESKOLE**

7361 Ejstrupholm
Tlf. 75 77 25 52

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

JOHANSENS PLANTESKOLE ApS

Tømmervej 12-15 · 7080 Børkop · Tlf. 75 86 62 22 · Telefax 75 86 93 08

SKOV, LÆ- OG HÆKPLANTER SAMT VILDTPLANTER

*Planteskole siden 1937 i dynamisk udvikling,
ledet af faguddannet forst- og planteskolepersonale.*

Din GARANTI for KVALITET OG SERVICE – PRØV OS.

Til levering forår '91 kan vi tilbyde

*Abies veithii 2/2, Abies koreana 2/2,
Abies sibirica 2/2, Pinus peuce 2/2.*

AALEGAARD PLANTESKOLE I/S

Skræmvej 230 - 9690 Fjerritslev - Tlf. 98 21 51 65 - Telefax 98 21 50 16

Forstplanteskolen Verninge

FUGLEKILDEVEJ 20 · 5690 TOMMERUP · TLF. 64 75 12 88 · FAX 64 75 14 85

SPECIALPLANTESKOLE FOR

skov-, læ-, hæk- og hegn- samt vildtremiseplanter

Prisfortegnelse sendes på forlangende

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter

Teknologiske forandringer i skovbruget

Et nyt kursus med fjernundervisning på PC for skovbrugets administrative personale om mekanisering af skovningsarbejdet.

Af ANNE-MARIE ROLEV, Skovteknisk Institut (ATV).

90'ernes "produktionstekniker"

Øget brug af maskiner i skovbruget, primært til skovningsopgaver i nåletræ, vil i 90'erne kræve omfattende efteruddannelse af skovbrugets administrative personale. I løbet af 90'erne må det forventes, at op mod 75% af nåletræet vil blive skovet maskinelt.

Det indebærer en fordobling af antallet af skovningsmaskiner, samtidigt med at maskinerne bliver stadig mere effektive. Det vil stille krav om ændrede ledelsesformer samt øget viden til skovbruget for at kunne udnytte den nye teknologi og undgå varige skader på skoven.

Et efteruddannelsesprogram i "Ledelse af teknologiske forandringer i skovbruget" er under udarbejdelse i Skovteknisk Institut i samarbejde med Skovskolen m.fl. Programmet finansieres af Undervisningsministeriet og munder ud i et kursus, som til dels afløser de tidligere "maskinskovningskurser" og kurser i "tyndingsplanlægning".

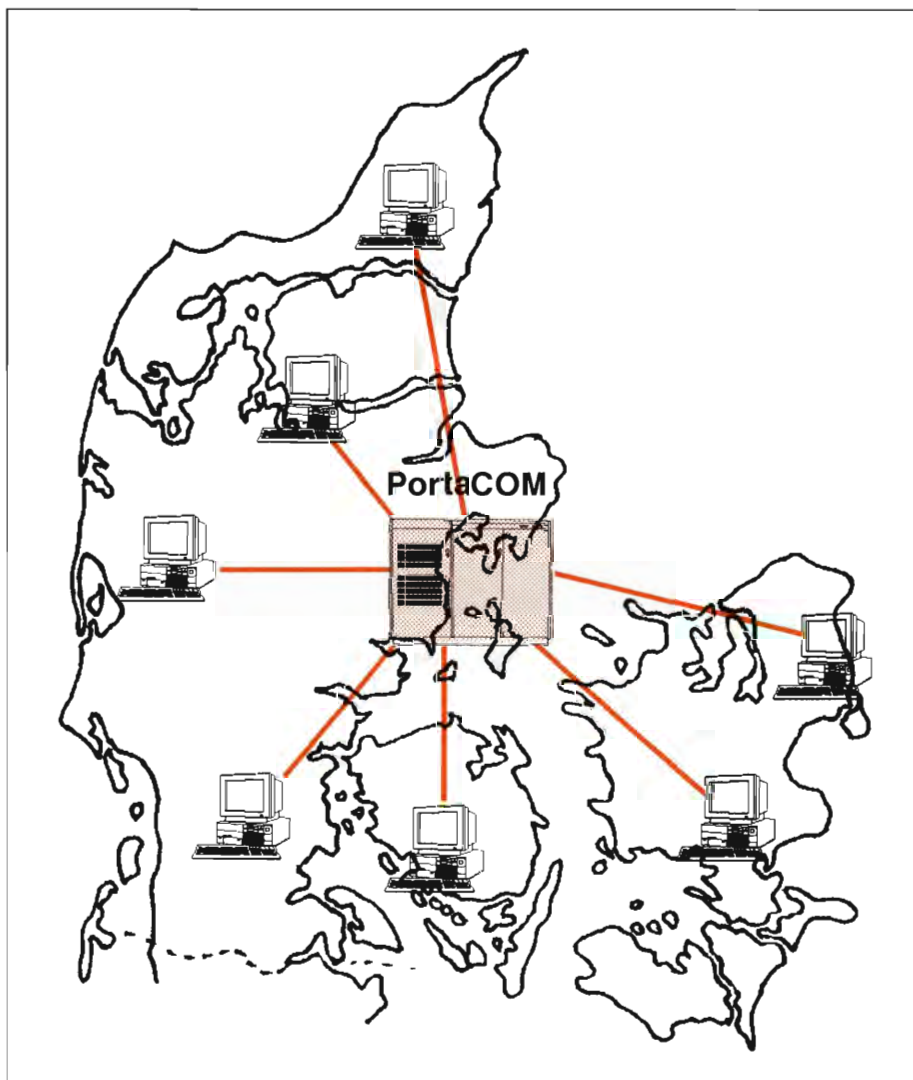
Det nye kursus vil være opbygget af sammenhængende moduler omfattende tyndingsplanlægning, mekaniseringsplanlægning, udvikling af arbejdsorganisation og produktionsopfølgning, og det er hensigten, at dele af kurset afvikles som fjernundervisning.

Kursusprogrammet skal medvirke til, at skovbrugets mekanisering sker på skovbrugets præmisser og ikke på præmisser dikteret af bestemte maskinløsninger, som "trækkes ned over ørerne" på uforberedte skovbrugere.

Desuden skal kursusmaterialet kunne indgå som en overbygning på de eksisterende skovbrugsuddannelser frem mod en "90'ernes produktionstekniker", der vil have beskæftigelsesmuligheder på de fremtidige skovmaskinstationer.

Fjernundervisning og kommunikation på PC

Da skovbruget er et decentralt erhverv baseret på geografisk spredte skovdistrikter, er det oplagt at introducere fjernundervisning i forbindelse med efteruddannelsesprogrammet omkring 90'ernes produktionsteknik i skovbruget. I et tidligere nummer af Skoven (4/1989) har jeg fortalt om kommunikations-systemer på PC, og hvad de kan bruges til.

Fra sin PC'er hjemme på skrivebordet kan man nu deltage i et efteruddannelsesprogram om teknologiske forandringer i skovbruget når man har tid og lyst.

PortaCOM er et datamat-konference-system, som man kan tilsluttes, hvis man har adgang til en PC'er, et modem og en telefon. PortaCOM bruges til fjernundervisning, kommunikation mellem erhvervsgrupper, spredning af information, udveksling af erfaringer og meget mere.

Filosofien i PortaCOM-systemet er bl.a. at man kan kommunikere i et fælles forum uafhængig af tid og sted. Kommunikationen sker på modtagerens præmisser, på tidspunkter og i et tempo, som passer den enkelte bruger, og uanset hvor man befinder sig i landet.

Kursus-forløb

Det skal med det samme slås fast, at det ikke er meningen, at hele kurset skal afvikles som fjernundervisning. Det ville være forfærdelig kedeligt, hvis ikke lærere og kursister kunne mødes og lære hinanden at kende. I kurset vil der bl.a. indgå et introducerende internatkursus og demonstrationer i praksis, hvor der vil være rig lejlighed til at stifte bekendtskab med de personer, man skal kommunikere med i PortaCOM.

Det vil kun være visse dele af kursusforløbet, som egner sig til fjernundervis-

ning. PortaCOM vil man kunne løse diverse opgaver, indhente supplerende oplysninger, få hjælp til praktiske problemer, søge anden hjælp hos læreren og føre debatter.

Der vil stadigvæk være en kursusmappe, hvor materialet er samlet, men mange af de spændende diskussioner og debatter, gruppearbejde og "cases" vil blive ført via PC'erne i et elektronisk forum-/klasseværelse/mødelokale, hvor alle kan komme med indlæg og kommentarer og følge med i den samlede debat.

Når kurset er slut, er det hensigten at oprette ERFA-grupper, hvor kursusedtagere kan fortsætte kommunikationen og udveksle erfaringer med, hvad deres deltagelse i kurset har medført i praksis.

Afprøvning af kursus

I begyndelsen af 1991 skal kurset afprøves. Kurset vil strække sig over et par måneder med ca. 10 aktive timer om ugen. Prisen for kurset kan endnu ikke opgøres (tilskudsordninger undersøges), men Skovteknisk Institut hører meget gerne fra interesserede (med gåpåmod og fantasi!), som i første omgang kunne tænke sig at være med i prøvekurset (det bliver ikke kedeligt!).

Henvendelse til Frans Theilby eller Anne-Marie Rolev: Tlf. 31 24 42 66, Bent Keller: Tlf. 75 88 22 11 – eller Steffen Havlund: Tlf. 42 28 13 43.

Kontakt Arborea Dania og vær leveringssikker.

SKOVPLANTER LEVERET KORREKT OG TIL TIDEN

Arborea Dania

Dansk Planteproduktion ALS
Ribevej 45-47 · 8723 Løsning
Tlf. 75 65 12 11 · Fax. 75 65 05 75

Kender du Danmarks større gårde og skove?

Større Gårde og Skove
1990/91 finder du nu 6.275 af
Danmarks større land- og skovbrug.

Udviklingen går mod større brug – se nogle af de nye optagelser i den nye udgave.

Bogen indeholder oplysninger om bl.a.: • navn • adresse • telefonnummer • ejer • driftsleder • driftsform • arealstørrelse

Landbrugets indkøbs- og adressehåndbog med fagopdelt indkøbsregister og leverandørfortegnelse!

Nu også med navn, adresse og telefonnummer på de vigtigste landbrugsorganisationer, foreninger, selskaber m.v.

Pris kun kr. 160,00 incl. moms.

Ja tak, send mig

_____ stk. Større Gårde og Skove 90/91 til
160,00 kr. pr. stk.

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./By: _____

Ønskes leveret gennem boghandler:

21

Ufran. svarfors.

Krak betaler
porto

Kraks Forlag AS
Virumgårdsvej 21
2830 Virum

Brændesalg i fare?

Der har været forlydender fremme om at brændeovne udsender giftstoffer, men dette bygger på usikre undersøgelser.

Af afd.leder HENRIK HOUMANN JAKOBSEN, Afd. f. Maskinteknik, Skovteknisk Institut.

“Emissionsundersøgelse for pejse og brændeovne” hedder en ny rapport fra Miljøstyrelsen. Den er opsigtsvækkende og har medført avisoverskrifter i stilen “Brændeovne mistænkt for giftudslip”. (Berlingske Tidende 5/9-90).

Det kan ikke undgås at omtale af “giftudslip” fra brændeovne vil påvirke forbrugeres bevidsthed om brændefyring i negativ retning. Men er der nu belæg for at starte en sådan skrækkampagne mod det største danske marked for anvendelse af træ til boligopvarmning?

Høje dioxinudslip

Miljøstyrelsen erkender at der er ret stor usikkerhed om rapportens konklusioner; det fremgår bl.a. af et svar fra Miljøministeren på et spørgsmål om undersøgelsen. Det fremgår også af ministerens svar at der er ønske fra Miljøstyrelsens side om at gennemføre yderligere undersøgelser.

I rapportens sammenfatning får der alligevel lov til uden forbehold at stå: “Ved undersøgelserne er der fundet meget høje dioxinkoncentrationer i røggasserne. Værdierne er betydeligt højere end for affaldsforbrændingsanlæg. Den årlige landsemission for pejse og brændeovne skønnes at være af samme størrelsesorden som for affaldsforbrændingsanlæg”.

Ved undersøgelsen blev bl.a. også prøvet fyring med rent træ, men selv om det i rapporten nævnes, at rent træ mængdemæssigt er den væsentligste brændetype i brændeovne rokker det åbenbart ikke ved den ovennævnte konklusion.

En række usikkerheder

Dansk Teknologisk Institut (DTI), Århus, der har haft ansvar for den fyringstekniske del af undersøgelsen, men ikke dioxinanalyserne, vender sig mod dioxin-konklusionen. I en kommentar fra DTI d. 4/9-90 gøres opmærksom på at resultaterne er behæftet med en lang række usikkerheder. Der nævnes bl.a.:

- Spredningen på intervallet for analyseværdierne indeholder alene den statistiske spredning. Usikkerhed ved prøveudtagning og analyser er ikke kendt.
- Analyseværdierne er sandsynligvis for høje, da prøveudtagningen ikke inkluderede hele fyringscyklussen.

En ny rapport påstår at brændeovne udsender relativt store mængder af giftstoffet dioxin. Fra andre sider peges der dog på en række usikkerhedsmomenter omkring undersøgelserne.

(Men kun den mest forurenende del. HHJ).

- Der blev kun lavet 3 målinger på rent træ, som afviger meget fra hinanden.

- Ovnene blev ikke fyret korrekt, idet der blev lukket for luften efter indfyring.

- Ovnene blev prøvet under forhold svarende til de værste tænkelige som kendes fra “marken”.

Endelig anfører DTI, at de anbefalede, at rapporten ikke blev udgivet før der var lavet supplerende undersøgelser.

For yderligere at sætte rapportens konklusioner i relief kan nævnes, at Skovteknisk Institut har fået fremskaffet en svensk rapport fra 1988 over målinger af dioxinmission fra træfyring. Desværre kræves en del tid for at kunne sammenligne analysemetoder og måleprincipper. Det har vi ikke haft lejlighed til, men har umiddelbart kunnet konstatere at den svenske rapport i sin konklusion opererer med en måleenhed, der er en million gange mindre end i den danske rapport! Vi formoder at der med lidt systematisk arbejde med litteraturlister og personlige kontakter hurtigt kan skaffes et bredere grundlag til at vurdere om træforbrænding virkelig udsender samme dioxinmængder som affaldsforbrænding.

Med mindre der bliver lavet et udredningsarbejde til at fremskaffe udenlandske undersøgelsesresultater og få disse gennemgået og sammenlignet med konklusionerne i den danske undersøgelse, vil den nu udkomne rapport – indtil en ny dansk undersøgelse (måske) bliver færdig – være det seneste og bedste danske bud på forureningen fra pejse og brændeovne.

Pyntegrønt/specialklip

Vi leverer planter af:

Kristtjørn, buksbom, troidpil/-hassel og andre specialiteter.

Vi sælger også nobilis og cypres af bedste vestjyske afstamning.

Ring og få et tilbud.

Fjellebrovej 4
5750 Ringe

Telf. 62 66 16 90
30 69 16 91
Telefax 62 66 16 98

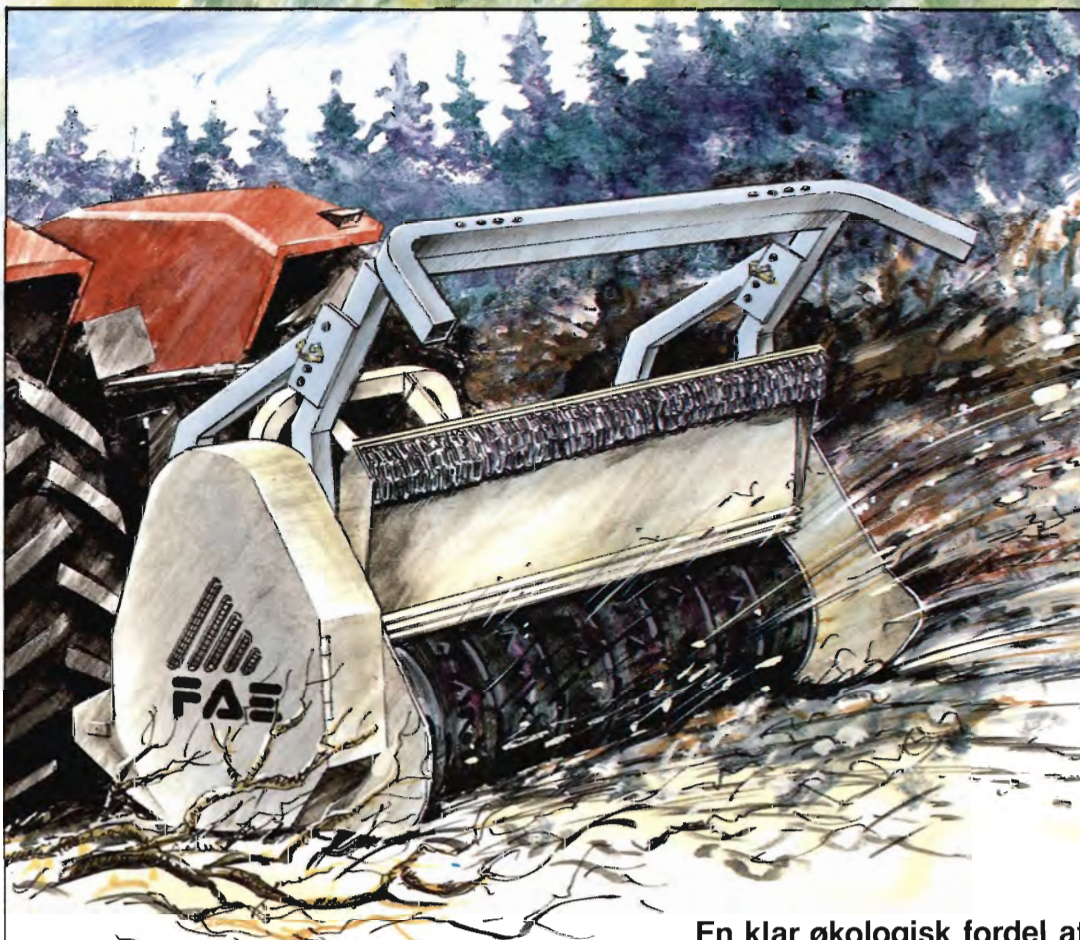
MØLLER & MADSEN

Robust og driftssikker

GRENKNUSER

- billig i drift
- billige reservedele

Demonstration

Ring og aftal tid
- også aften

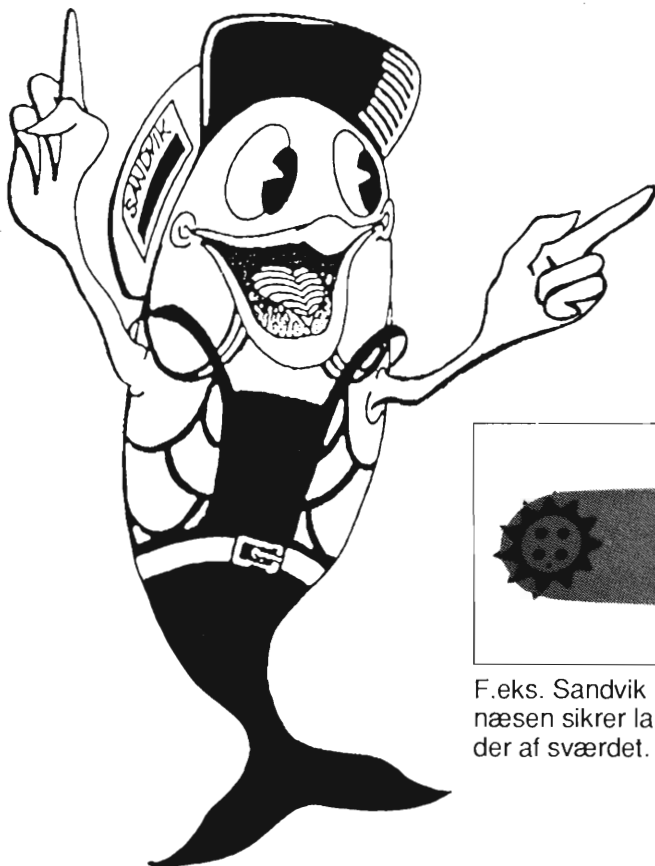
En klar økologisk fordel at lade knust grenaffald ligge i skoven.

Til knusning af grenaffald, rækkehugst i unge bevoksninger, omlægning af juletræskulturer. Findes i størrelser fra 100 cm til 250 cm arbejdsbredde, med et effektbehov fra 30-150 HK. Knuser grene op til \varnothing 25 cm.

INTERFORST **K/S**

BLÅKILDEVEJ 8
STUBBERUP
DK 5610 ASSENS
TLF. 64 79 10 75
FAX 64 79 11 75
AUTO 30 26 77 46

Sandvik har al værktøjet til professionelt skovbrug

F.eks. Sandvik Roll Top sværd til professionelt skovarbejde. Kugleleje i næsen sikrer lang levetid. Arbejder lige hurtigt og sikkert med begge sider af sværdet.

A/S Sandviken
Abildager 26-28
2605 Brøndby
tlf.: 4296 6522

Husqvarna

Professionelt sikkerhedsudstyr og værktøj.

— Besøg den lokale Husqvarna butik.

Tilbud december:

Støvle Light

KUN KR.

418:-

Excl. moms

Tlf. 42 87 75 77 anviser nærmeste forhandler

Oparbejdning af det tyske stormfald

Råtræmarkedet er præget af stormfaldet, og det gør at en del træ i Sydtykland ikke er oparbejdet selv om der er kapacitet til det. Der er tegn på at stormfaldets omfang er overvurderet.

Af ERIK RØJ JØRGENSEN, skovfoged på Sønderjyllands Skovdistrikt, Hedeselskabet, med hovedansvar for skovdistriktets aktiviteter i Tyskland.

Det samlede tyske stormfald blev oprindeligt skønnet til 50 mio. m³. Flere danske firmaer, bl.a. Hedeselskabet, har deltaget aktivt i oparbejdning og transport heraf.

I foråret gik trafikken af danske skovmaskiner sydpå, nu vender flere og flere hjem. Hedeselskabet beretter her om nogle af sine erfaringer og om nogle af de konsekvenser stormfaldet har eller vil få i tysk og dansk skovbrug.

Organisation og arbejdskraft

Tysk skovbrug er generelt organiseret med flere kommandoveje end i Danmark – grunden hertil er bl.a. en række væsentlige tilskudsregler, der i højere grad end i Danmark kanaliserer offentlige midler til de enkelte ejendomme. Der er gunstige tilskudsordninger til de fleste aktiviteter i privat skovbrug.

Arbejdskraften i tysk privat skovbrug er karakteriseret ved udpræget brug af underentreprenører samt syd- og østeuropæisk arbejdskraft, bl.a. polske, jugoslaviske, østrigske og græske skovarbejdere. De offentlige skoves skovarbejderstab er for en stor dels vedkommende fastansatte.

Stormfaldet

De væsentligste stormfaldsramte områ-

der befinder sig fra Kassel-området og sydpå.

Det er gået hurtigt med oparbejdning af stormfaldet – hurtigere end ventet. I tysk dagspresse er specielt skandinaviske entreprenørers maskinskovningsindsats blevet rost pga. sin høje effektivitet.

I dag er det nordtyske stormfald stort set oparbejdet, mens der stadig er betydelige mængder i Sydtykland.

Priskonkurrencen på oparbejdning og udkørsel fra østeuropæisk arbejdskraft, militærets tilbud om i dele af Tyskland at udføre arbejdet samt i sommerens løb "dumpning" af priser i lokalområder har gjort det nødvendigt med nagelfaste kontrakter.

Lagerplads

Det har været vanskeligt, især for private skovdistrikter, at finansiere oparbejdning og udkørsel, når der ikke var afsætning for træet. Derfor ligger der stadig træ, som ikke er oparbejdet, selvom der i området er maskinkapacitet dertil.

Der er etableret vandlagre, og specielt i Sydtykland er nogle mængder blevet afbarket og lagt på lager i skoven. Afbarkning foregår med barkspader eller med maskiner.

Træ, udslæbt til afbarkningsmaskiner, skal ligge så topenderne flugter og af salgsmæssige hensyn ofte sorteres i træarter og dimensioner. I praksis skal tømmeret således udslæbes i topenderne.

Sammenbrudt marked

Der er fortrydelse at spore hos nogle skovejere og skovadministratorer, fordi der i foråret blev presset på for at få oparbejdet og udkørt hurtigst muligt. Dalende prisniveau og stort udbud af råtræ vanskeliggjorde salget kort efter stormen, og det kan stadig mærkes. For at mindske udbuddet burde træ med rodkontakt ikke være rørt.

På vej mod nord

Skandinaviske entreprenører har investeret i skovningsudstyr og transportudstyr til det tyske stormfald. Investeringen skal forrentes, og det er naturligt at afsøge markedet for nye opgaver inden hjemreisen. Afsætningsituationen vanskeliggør nye kontrakter, og der er derfor rigelig kapacitet til stormfaldsoparbejdning i øjeblikket i Tyskland.

Derfor kan der snart opstå den paradoksale situation, at alle udenlandske entreprenører vender hjem, mens der stadig

Tysk skovbrug i tal:

I Tyskland, excl. det tidligere DDR, er 29,5% af arealet skovbevokset svarende til 7,4 mio. ha.

Der er væsentlig forskel på skovandelen i de enkelte landsdele, således er knap 9% skovbevokset i Schleswig-Holstein, mens andelen i Hessen er 40%.

En trediedel af det samlede skovareal er løvtræ, resten nål, men også her er der store regionale forskelle.

Skove tilhørende staten og de enkelte delstater udgør 33% af det samlede skovareal, 25% tilhører kommuner, kirker o.lign., mens 42% ejes af private skovejere.

Figur 1. Østeuropæisk arbejdskraft rydder op på stormfaldsarealer. Her er der bundet faskiner klar til udkørsel. Itzehoe, maj 1990. (Foto: Hedeselskabet).

ligger store mængder stormfældet træ i skovene.

Hugstforbud

For at lette presset på råtræmarkedet er der indført hugstforbud i alle delstater – et hugstforbud der forventes at være længelevende.

Forbuddet gælder afdrifter og tyndinger med undtagelse af egentlige plejeforanstaltninger som f.eks. døde kanter og stormfald. Om tyndinger er plejeforanstaltninger fortolkes individuelt.

Tyske traditioner

De seneste år har tysk skovbrug erkendt vigtigheden af rettidige tyndinger. Det er naturligt for nogle af de firmaer, der har investeret til stormfaldet at rette indsatsen herimod.

Maskinindsats hertil er imidlertid vanskelig pga. håndhævelse af tyske traditioner og en række tilskudsregler, der ikke begunstiger anvendelse af skovningsmaskiner.

Det er typisk, at der allerede i 2.-gangstyndinger udtages langtømmer i 10-15 cm-gruppen. Udslæbning med hest er i flere delstater almindeligt.

Figur 2 (th.). Oprydning af stormfald kræver velfungerende udstyr. Frankfurt, juli 1990. (Foto: Hedeselskabet).

Figur 3 (nederst). Langtømmer afbarkes og lagres i skoven. Frankfurt, august 1990. (Foto: Hedeselskabet).

Der er tradition for lange stiksporafstande – op til 25 m.

Efter tysk målestok er 2-3 sortimenter i en tynding dårlig udnyttelse. Det er almindeligt, at der i Tyskland laves op til 6 forskellige sortimenter i 2. eller 3. gangstynding.

Arbejdslønnen er dyr for sådanne opgaver, men til hver tynding udbetales 400 DEM pr. ha i offentlig tilskud til private skovejere. Det er derfor i nogle tilfælde god økonomi for skovejeren at tynde en opløst bevoksning for dernæst at afdrive den. Det kan være svært for en dansk maskinfører at vænne sig til.

Afdrifter, på nær stormfaldsarealer, er et sjældent syn i tysk skovbrug. Etablering af næste generation sker i vid udstrækning ved underplantning.

For flere tyske skovfogeder er det en kontraktlig forpligtelse at udvise til gennemtyndinger. Udvisningsprincipperne er anderledes end i Danmark.

Ethvert løvtræ værnes der om, også selvom det er en klemt asp i en rødgranbevoksning. Der hugges for løvtræer, og rødgran udvises til fordel for sitka, grandis og douglas. Dog er der regionale forskelle herpå. Efter stormfaldet betragtes rødgran i flere egne som en uegnet træart.

Danske nåletræsplantager er for en tysk forstmand som en ørken. Økologisk skovbrug er i Tyskland i højsædet – bl.a. tilstræbes blandingsbevoksninger overalt og som regel med en mængde løvtræer iblandt. Hvis ikke dette princip var blevet håndhævet gennem generationer, ville stormfaldet være endnu mere omfattende.

Effektiviteten ved oparbejdning daler imidlertid, når der står løvtræer og skovfyr tilbage på arealet. Så er der tale om spredt fald, men også fladefald er der mange af. Økologi og æstetik er udtryk der høres oftere end effektivitet og produktion.

Konsekvenserne

Situationen på råtræmarkedet er præget af det tyske stormfald og vil være det en rum tid fremover.

Der er imidlertid grund til optimisme, idet der er mange eksempler på fejlagtige skøn over mængden af stormfald. Ensidige fejlskøn på 30-50% mere end hvad der er opmålt efter oparbejdning er ikke ualmindelige, selv på velrenommerede distrikter i Tyskland.

Med baggrund heri er det Hedeselskabets opfattelse, at der ikke er så store mængder stormfaldstræ som først antaget.

Der er også tegn på, at efterspørgslen af helt frisk træ, specielt langtømmer nu er svagt stigende i Tyskland.

Skovdyrkningserfaringer fra stormfaldet

Efterhånden som stormfaldet i Tyskland gøres op, bliver der nedfældet erfaringer om hvordan stormfald fremover kan begrænses. Statsskovbruget i Rheinland-Pfalz mener således at:

- Vore træarter og skovstrukturer er ikke tilpasset storme med vindhastigheder op til 200 km/time.
- På vandlidende jorde har kun træer med dybtgående rodnet kunnet klare sig.
- Renbestande – også af bøg – blev hårdere ramt end blandingsbevoksninger.
- Store fladefald er sjældne hvor stormen har ramt rettidigt og korrekt plejede blandingsbevoksninger. Det gælder især hvor der har været indblandet træer med dybtgående rodnet som eg.

Erfaringerne ses som en stærk bekræftelse af målsætningen om en naturnær og voksestedstilpasset skovdyrkning med økologisk stabile og økonomisk værdifulde træarter.

Dette medfører i første række en endnu mere konsekvent ændring af dyrkningsmetoder på vandlidende jord, og her spiller en fremtrædende rolle.

Hvor egen ikke kan være en væsentlig træart, bør man opbygge blandingsbevoksninger med løvtræ. Ædelgran, rødell og – begrænset af jordens bonitet – skovfyr er træarter hvis rødder er i stand til at gennembryde en pseudogley-profil.

På mere dybgrundede jorde skal som hovedregel laves blandingsbevoksninger. Der lægges vægt på træarter og blandingsformer som er tilpasset voksestedet.

Hvis nåletræer er hovedtræart bør der indblandes 25, helst 30% løvtræer for at fremme stabiliteten og opretholde jordstruktur og frugtbarhed. Hvor bøg er hovedtræarten bør der i forstærket omfang indblandes eg og – hvor voksestedet tillader det – ask, ær og kirsebær.

Endelig bør der lægges vægt på en stabilisering af bevoksningen samt på opbygning af stabile rande, både inde i skoven og ud mod det åbne land.

sf

Kilde:

Allgemeine Forst Zeitschrift nr. 42/1990, side 1067-1068.

GRØFTER!

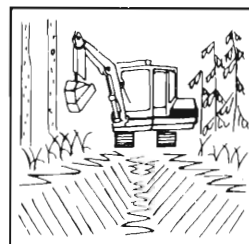
30 27 49 47

Den direkte forbindelse til perfekt grøftearbejde.

Lille effektiv maskine. - Skovl med anlæg til almindelige grøfter. - Rabatskovl til dybe grøfter samt grøfter i blødt terræn. - Desuden skovle på 300, 360, 500 og 1600 mm. - Til dræn, vand og planering!

ENTREPRENØR

JOHAN PEDERSEN

- Gravning af nye grøfter
- Gravning til vandrør
- Nedlægning af rør i overkørsler
- Rensning af grøfter
- Gravning til dræn
- Planering af mindre veje samt spor

**HØJ KVALITET
FAST METERPRIS**

SILKEBORGVEJ 170 - RØGEN
8472 SPORUP - 86 96 81 81
BIL TLF. 30 27 49 47

Ny Valmet traktor

Valmet Mega 8100 er egnet for skovbrug i kraft af en smidig motor, relativt lav vægt, god plads i kabinen og mulighed for langsom kørsel.

Både i Danmark og andre europæiske lande stilles der stadigt større krav til traktorens ydeevne. Selv om antallet af traktorer som helhed falder, er der et stigende marked for store traktorer på over 100 hk.

Derfor har den finske traktorfabrik Valmet lavet en ny traktorserie kaldet Mega. Sidste vinter præsenterede man Mega 8300 og 8600 på 140, hhv. 170 hk, og i sidste måned fulgte 8100 på 120 hk.

En traktor som Valmet 8100 vil kunne bruges af skovejendomme der ønsker en alsidig traktor til alle forefaldende opgaver. Desuden er den velegnet på kombinerede ejendomme, hvor traktoren primært anvendes i landbruget, men lejlighedsvis er i skoven.

Mega-serien er i første række udviklet til landbrug, men er også velegnet til skovbrug. I det følgende omtales Valmet 8100 med vægt på de egenskaber der gør den interessant til skovbrug.

Lav vægt og god førerkabine

Traktoren har i forhold til effekten en relativt lav vægt – 4,6 tons – og dermed et tilsvarende lavt marktryk. Bredden er med standarddæk 2,25 m.

Valmet lægger traditionelt vægt på ergonomisk indretning og høj komfort. Gulvet er helt plant og med god plads til benene. Førerpladsen er vendbar, og for skovbruget er det interessant at der er god plads bagtil, så det er let at betjene en kran e.l.

De store buede ruder og lyddæmperens placering under motorhjelmen giver et godt udsyn. Traktoren betegnes som en af de mest støjsvage på markedet, dog uden nærmere angivelser.

Motor med god sejtrækning

Mega 8100 er forsynet med en nyudviklet, 6-cylindret motor. Interessant er det at det maksimale drejningsmoment fremkommer allerede ved 1200 omdrejninger, og at det er konstant op til 1550. Hvis motoren belastes – f.eks. ved udslibning – går omdrejningstallet ned, men trækraften bevares, og der er derfor sjældnere behov for gearskifte.

Af andre faciliteter kan nævnes at alle servicepunkter er placeret på samme side af motoren – den "kolde" side – og at der er forbedringer hvad angår indsugning og

Figur 1. Valmet Mega 8100 er bl.a. egnet for den kombinerede ejendom der ønsker en traktor til de fleste forefaldende opgaver.

cylinderforinger.

Ny transmission med vendegeare

Mega 8100 har en nyudviklet transmission med vendegeare og 12 gear frem og bak. (Vendegeare betyder at der kan skiftes mellem frem og bak uden at ændre udveksling). Et elektrohydraulisk lyngear gør det muligt at gå ned i udveksling uden brug af kobling.

I skoven er der ikke behov for et stort antal gear, men det er en fordel at hastigheden i laveste gear er nede på 600 m/time.

Ved brug af grenknuser er det tit nødvendigt at køre langsomt for at opdage eventuelle forhindringer i det uoverskuelige terræn, samtidig med at grenknuseren kræver et højt omdrejningstal. Den lave hastighed er desuden en fordel ved brug af plantemaskine.

En sikkerhedsdetalje er at forhjulstrækket tilkobles automatisk ved bremsning. Det betyder at bremsningen altid foregår på alle fire hjul.

Den selvregulerende traktor

Mega 8100 kan leveres med et styresystem kaldet Autocontrol III, som giver mu-

lighed for automatisk betjening af en række funktioner.

En del af disse egenskaber findes på andre traktormærker, men det er første gang der er fuldautomatisk korrektion for hjulslip.

En lille radar registrerer den faktiske kørehastighed. Ved sammenligning med motorens omdrejningstal og det valgte gear beregnes om der er hjulslip. På ældre Valmet-modeller imødegås dette ved at udkoble liften (og altså hæve det redskab som er monteret her). Med Autocontrol III sker der en automatisk indkobling af firehjulstræk, differentialsperre og/eller lyngear; først herefter kobles liften ud.

Kraftudtaget udkobles automatisk ved overbelastning, og det er en fordel ved brug af grenknuser. Lyngearet kobles ligeledes ind eller ud afhængigt af trækbehovet; her vil en erfaren fører måske foretrække selv at koble gearet til lige før forhindringen.

Automatikken giver desuden føreren en række informationer, f.eks. omdrejningstal på motor og redskab, liftens arbejdsøjde, væskemængde fra sprøjten, reel kørehastighed og hjulslip, både aktuelt og som gennemsnit.

Ved sprøjtning beregnes bearbejdet areal, kørt strækning og arbejdstid. Er der tale om entreprenørarbejde indtastes en timepris, hvorefter det samlede faktura-beløb beregnes.

Computeren til Autocontrolen er helt ny, og det er første gang der på en fabriksmonteret computer er en sammenkobling af oplysninger fra både traktor og redskab.

Autocontrolen er primært udviklet til landbrug og er ikke specielt henvendt til skovbruget. Men er traktoren anskaffet til landbrugsformål, kan man naturligvis udnytte de automatiske funktioner også i skoven.

Pris 435.000 kr.

Valmet vil levere 10-15 Mega 8100 til Danmark i indeværende år, og med erfaringer herfra rettes eventuelle småfejl. Efter nytår starter produktionen i større skala, og traktoren præsenteres på Agromek i januar som en nyhed.

Prisen opgives til 435.000 kr. En komplet skovafskærmning vil inkl. montage beløbe sig til ca. 35.000 kr., og det samme beløb koster Autocontrol III.

sf

Figur 2. Der er god benplads bagud i førerkabinen, og det giver mulighed for en fuldt vendbar førerplads.

Figur 3. Alle betjeningsorganer er placeret i bekvem afstand. Nærmest føreren sidder vedgegear med kontakt til tilkobling af forhjulstræk. I midten hovedgearstang med kontakt til differentialspærre, og bagest gearvælger til de tre gearområder.

SKOV SØGES
 Til kapitalstærke klienter søges skov på 30 - 2.000 ha. Kontakt trykt og uforbindende:
 Statsaut. ejendomsmægler M.D.E.
 Valuar og bygningsingeniør

PEDER BØNDING
 Kontortid: man.-fre. 9-16
VIBORG • 86 67 44 44

 Siden 1896
**HJORTSØ
 PLANTESKOLE**
 4470 Svebølle
 Tlf. 53 49 30 20
 Fax. 53 49 40 03
 Biltlf. 30 53 45 20
 Indehaver: P.V. Pedersen

Skov-, læ- og hækplanter
 Forlang prisliste
 Planteskolen er tilsluttet
 Herkomstkontrollen med
 skovfrø og -planter

**Transport- og
 entreprenørarbejde i vådområder**

Entrepenør Bent Jensen Solbakken 20 - 8450 Hammel - Tlf. 86 96 15 94

Kort-nyt

Sitka kan tørres uden vridning

Den danske træindustri er tit skeptisk over for sitka, fordi den angiveligt vrider sig ved tørring. En ny rapport fra Træteknik på Teknologisk viser at der bliver en stor andel kassabelt træ hvis sitka tørres på samme måde som rødgran.

Der er ikke forsket meget i tørring af sitka, men erfaringer fra radiatafyr peger på at vridning kan afhjælpes bl.a. ved højtemperaturtørring ved 115°C og anvendelse af toplast.

Udvikling af nye og bedre tørremetoder vil have stor interesse for dansk skovbrug, idet hugsten af sitka må forventes at stige, især fra tilplantede landbrugsjorder.

Træ og industri.

Egebark til kryddersnaps

Savværkerne kan måske se frem til at egekævler fremover er omhyggeligt afbarket, når de kommer fra skovene. Barken kan nemlig bruges til snaps.

Ebbe Pedersen fra Køge Snapselaug har i hvert fald i Eksperimenterende danske Brændevinsamatørers landskonkurrence fået førsteprisen for en kryddersnaps, trukket på egebark.

Politiken

Vildtforvaltningen får ny adresse

Vildtforvaltningen, Vildtbiologisk Station mv. på Kalø er for nogen tid siden overført fra Landbrugsministeriet til Miljøministeriet. I den forbindelse er det besluttet at flytte nogle af funktionerne.

Vildtforvaltningens administrative opgaver flyttes 1.1.1991 fra Kalø til Hørsholm. Spørgsmål vedrørende jagtloven skal rettes til Skov- og Naturstyrelsen, Jagt- og Ejendomskontoret, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm, tlf. 45 76 53 76.

Udstedelser af jagttegn samt besvarelse af spørgsmål herom sker pr. 10.12.1990 fra Hørsholm. Adressen er: Skov- og Naturstyrelsen, Jagttegn, Slotsmarken 14, 2970 Hørsholm, tlf. 45 76 83 84, fax. 45 76 56 28.

Vildtreservatadministrationen flyttes pr. 1.1.1991 til Oksbøl og hører under Naturovervågningskontoret. Adresse er: Reservatsektionen, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl, tlf. 75 27 20 88, fax. 75 27 25 14.

Kalø gods. Den daglige drift af land- og skovbrug overgår pr. 1.1.1991 til Fussingø statskovdistrikt, Tingtofte, Vasevej 11, 8900 Randers, tlf. 86 45 45 00.

Vildtforvaltningens skole fortsætter på Kalø. Adresse: Kalø, Molsvej 34, 8410 Rønne, tlf. 86 37 28 50.

Afd.f.flora- og faunaøkologi (tidl. Vildtbiologisk Station) under Danmarks Miljøundersøgelser bliver på Kalø. Adresse: Kalø, 8410 Rønne, tlf. 89 20 14 00.

SKOV- OG LÆPLANTER

Planteskolen er tilsluttet

Herkomstkontrollen

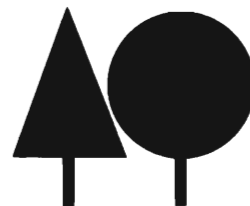
med skovfrø og planter.

Prisliste sendes gerne.

AARESTRUP PLANTESKOLE

v/Kurt Christensen - Aarestrupvej 162 - 7470 Karup

Tlf. 86 66 17 90

NÅLETRÆ

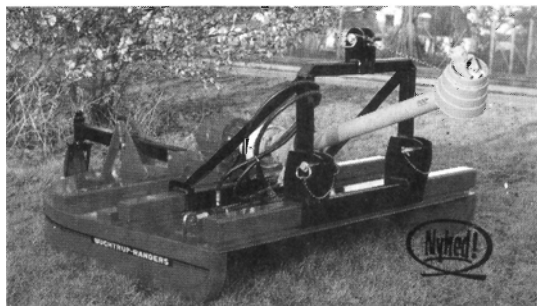
til bygningstømmer og master købes.

St. Hjøllund Savværk og Imprægneringsanstalt

Hjøllund . 7362 Hampen . Telefon 06 86 91 00

NYHED

Fleksibel universal grenknuser med hydraulisk sideforskydning

Grenknuseren fremstilles i 2 modeller og 4 typer:

SKOVBRUGSGRENKNUSEREN MODEL SG, fast liftårn, type 1600/1800.

SKOVBRUGS/PLANTAGEGRENKNUSER MODEL SPG, med hydraulisk sideforskydning, type 1600/1800.

Vi udstiller på

**Agromek 1991, d. 22. - 26. januar
på stand 1820 i hal A-3.**

Buchtrups Maskinfabrik's Eftf. ApS

Lucernevej 81

P.O. Box 2008

DK-8900 Randers

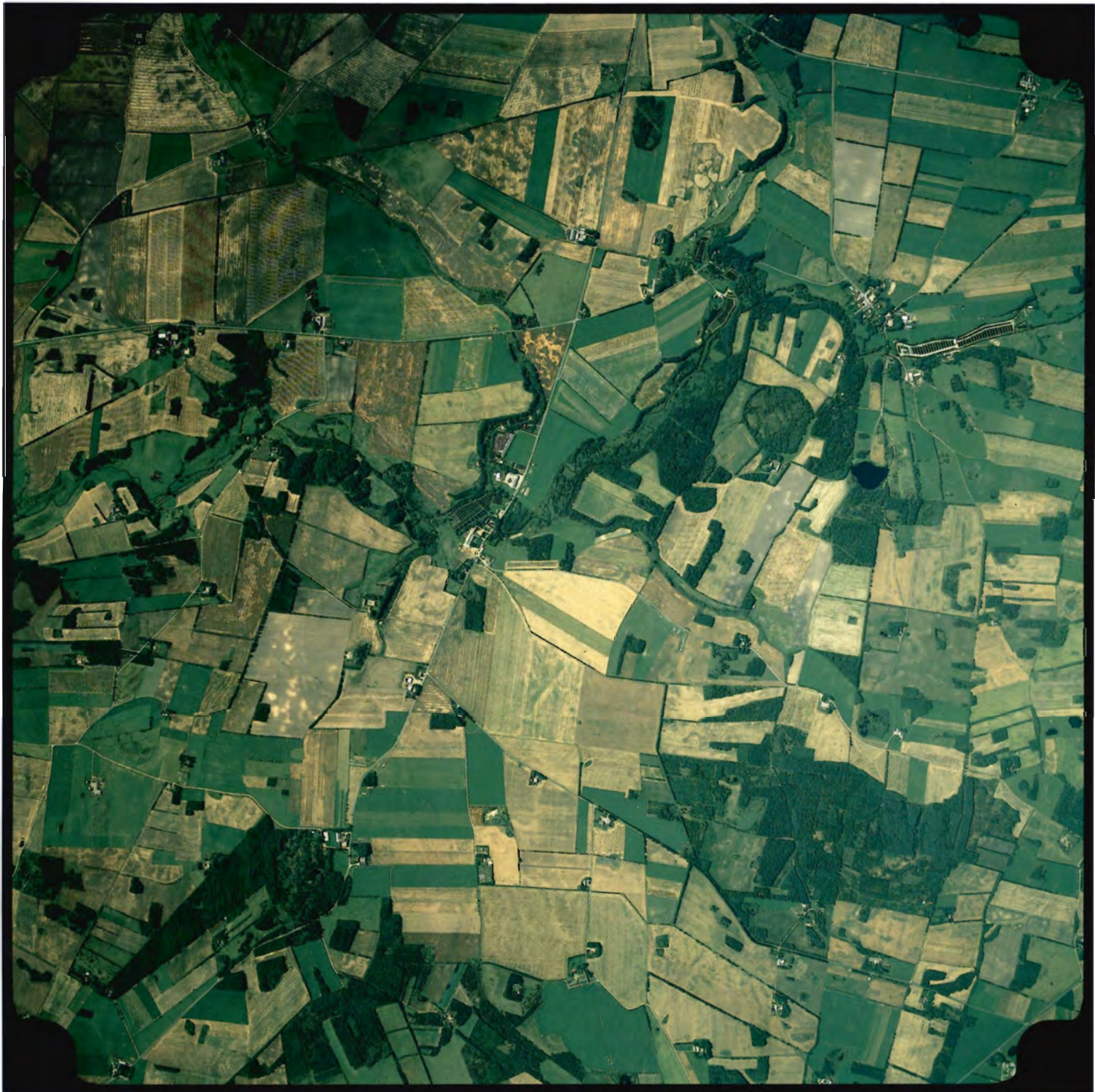
☎ 86 42 99 33. Telex 65 174. Fax 86 42 92 03.

Aften: 86 42 96 41.

KRAFTIGERE MASKINER: Stærkere krop, stærkere udgangsaksel, stærkere knivbolte og knive.

Kort sagt: En grenknuser der kan holde til "knubsene" og samtidig har et meget lille forbrug af sliddele.

De Danske Skovdyrkerforeninger 1940-1990

De Danske Skovdyrkerforeninger

De Danske Skovdyrkerforeninger består af 16 lokale foreninger fordelt over hele landet samt et sekretariat i København.

Den lokale forening rådgiver skovejeren om skovens drift og bistår efter ønske med det praktiske arbejde i skoven, eksempelvis:

- Skovning (dvs. fældning) af træerne
- Transport til bilfast vej
- Salg af træ og pyntegrønt
- Plantering og pleje af kulturer
- Vurdering af skov, køb og salg, juridiske forhold.

Den første forening blev stiftet i 1904, og den landsdækkende sammenslutning blev etableret i 1940. Der er i dag 16 foreninger med ialt 7068 medlemmer, som ejer 64.536 ha skov – godt 15% af landets skovareal.

Den lokale forening ledes af en bestyrelse valgt blandt medlemmerne, bistået af en skovrider, samt i reglen en eller flere skovfogder og kontormedhjælp.

Omsætningen i foreningerne var i 1989 111 mio. kr. (salg af effekter) samt 35 mio. kr. (rekvirerede opgaver).

Forsiden:

Af landets 26.000 skovejendomme er de 25.200 under 50 ha.

De mange mindre skove har stor betydning for det danske landskab.

Luftfotooptagelsen fra Himmerland er velvilligt stillet til rådighed af Landinspektørens Luftfotoopmåling.

Dette hæfte er udgivet af

De Danske Skovdyrkerforeninger i samarbejde med Dansk Skovforening.

Artikler uden forfatterangivelse er skrevet af sekretariatsleder Karsten Raae.

Redaktion:

Karsten Raae (ansvh.) og Birgitte Woel.

Produktion:

Redaktør Søren Fodgaard, Dansk Skovforening.

Tryk: Juelsminde Bogtryk/Offset.

Udgivet i november 1990.

Indhold:

	side
De første 50 år	3
50 år - 6 formænd	4
50 år - 7068 medlemmer	6
De Danske Skovdyrkerforeninger	7
50 år - foreningernes udvikling	8
50 år - og så	
- medlemmerne er styrken, af Hans Fischer Boel	12
- opprioritering af rådgivningen, af Per Hilbert	14
- foreninger afløses af selskaber, af Frands Fraas Nielsen	15
Domiciler gennem 50 år	16
50 år som medlem	17
Her er vi 1990	18

Udgivelsen af dette hæfte er blevet mulig ved støtte fra:

Carlsen-Langes Legatstiftelse

Skov- og Naturstyrelsen

Kreditforeningen Danmark

Junckers Industrier A/S

Det Classenske Fideicommis

PFA Pension

Viskum Skov Savværk

De første 50 år

Den 7. december 1940 stiftedes i Fredericia De Danske Skovdyrkerforeninger. Dengang under navnet "De Samvirkende Danske Småskovsforeninger".

Formålet med sammenslutningen var og er: Udadtil at varetage og fremme skovejernes interesser, og indadtil at bistå foreningerne i deres arbejde.

I de forløbne år har skovdyrkerforeningerne gennemgået betydelige ændringer. Den enkelte forening har udviklet sig fra at være en ren rådgivningsvirksomhed koncentreret omkring een skovrider til i dag at være et medlemsejet serviceorgan, der i tæt samarbejde med skovejeren tilbyder løsning af alle i skovbruget forekommende arbejdsopgaver.

Salget af træ og pyntegrønt for medlemmerne og udførelsen af skovnings- og kulturarbejder m.v. har fået et betydeligt omfang. I DDS var salgsomsætningen 111 mio. kr. i 1989 og entreprise omsætningen 35 mio. kr. De tidligste opgjorte tal fra 1984 var henholdsvis 59 og 25 mio. kr.

Udviklingen er naturligvis foregået gradvis og har i høj grad været betinget af ændringerne i landbruget. Efterhånden som man brugte mindre og mindre træ på bedrifterne, opstod der et behov for at sælge til anden side.

Der blev i perioden færre og færre medarbejdere på landet, så det kneb for skovejerne selv at forestå udførelsen af alle arbejdsopgaver i skoven. Den stigende økonomiske gevinst ved øget mekanisering og ikke mindst specialmaskinernes pris skabte et stort behov for en entreprenørindsats, også i de mindre skove.

For at afhjælpe disse forhold ansatte de lokale skovdyrkerforeningers skovridere for egen regning og risiko skovarbejdere, skovfogeder og administrativt personale samtidig med, at man indgik samarbejde med diverse maskinentreprenører. Da generationsskiftet på skovriderstillingen sidst i 70'erne nærmede sig i flere foreninger, blev situationen uholdbar.

På vanlig uddramatisk vis besluttedes det at gennemføre den største organisatoriske ændring skovdyrkerforeningerne endnu har været igennem. Skovriderne forærede simpelthen deres virksomheder til medlemmerne, således at foreningerne i dag står for entreprenørvirksomhed og salg af effekter.

Ændringen satte yderligere gang i samarbejdet mellem lokalforeningerne. Den direkte, interne konkurrence havde mistet sin betydning. Man besluttede derfor bl.a. at styrke det fælles sekretariat.

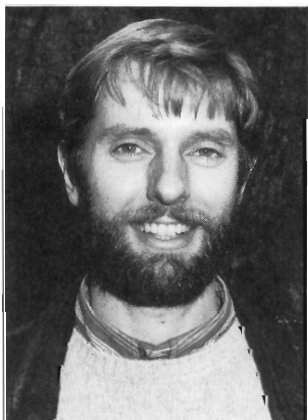
Dette har medført, at DDS i dag fremstår som en stærk sammenslutning af selvstændige lokalforeninger med fælles mål og strategi for fremtiden.

Målet er at fastslå Skovdyrkerforeningerne som et begreb, der står for sammenhold og kvalitet i alle arbejder. Samtidig skal der være variation, således at de enkelte Skovdyrkerforeninger kan være aktive og attraktive samarbejdspartnere i lokalsamfundene.

Meget andet er sket i de forløbne 50 år. De ni stiftende foreninger er blevet til 16, og de 2.250 medlemmer er blevet til over 7.000. Det tilknyttede, bevoksede areal er vokset fra 15.000 ha til godt 64.000 ha, og omsætningen i DDS rundede i 1989 de 165 mio. kr.

Hans Fischer Boel

Karsten Raae

Hans Fischer Boel
Formand

Karsten Raae
Sekr.leder

50 år - 6 formænd

Formænd for De Danske Skovdyrkerforeninger

**Propr. Peter Petersen, Hemstok, Skanderborg.
1940-44**

I perioden oprettes tre nye skovdyrkerforeninger. Medlemstallet stiger til ca. 3250 med et samlet skovtilliggende på ca. 23.500 ha. DDS er fra sin etablering sikret en bestyrelsespost i Dansk Skovforening.

I 1942 tages det første konkrete politiske initiativ, som skal føre til en bedring af vilkårene for de mindre skovejere. Det bliver i 1943 til en landbrugsministeriel betænkning, der bl.a. anbefaler:

At der bør åbnes mulighed for antagelse af mere faglig medhjælp ved Skovdyrkerforeningerne gennem øget statstilskud.

Samtidig bør fordelene ved indmeldelse i en skovdyrkerforening øges, så interessen herfor vokser.

**Godsejer Aage Brask, Christianslund, Værum.
1944-60**

De Danske Skovdyrkerforeninger vokser i antal til 15, og det tilsluttede areal øges til godt 30.000 ha.

Der tages en række politiske initiativer for at styrke småskovsagen. Betænkningen fra 1943, som p.g.a. krigen aldrig blev debatteret, bliver taget op.

I 1949 afleverer DDS et lovforslag til Landbrugsministeriet om ændring af statstilskud til lokalforeningerne. Forsla-

get indebærer bl.a., at der skal ydes tilskud til assistenter og skovfogeder. Der bliver desuden foreslået et årligt tilskud til indkøb af planter og frø, særlig til løvtrækulturer på ejendomme, der er medlem af en lokal skovdyrkerforening. Beløb på 25.000/år nævnes.

Trods en positiv modtagelse fører ændringerne af tilskudsreglerne i 1957 ikke til det ønskede resultat.

**Folketingsmand Ejner Kristensen, Stormgård, Jelling.
1960-71**

Tønder Amts Skovdyrkerforening oprettes i 1961 og optages som det 16. medlem af DDS.

Perioden præges af tilpasning af skovdyrkerforeningernes arbejdsområder. Udvidet handel med skovens produkter og opbygning af entreprenøraftdelinger fører bl.a. til ansættelse af flere skovfogeder.

I 1962 forsøger DDS at få genoplivet forslaget om tilskud til assistenter og skovfogeder. Skovdyrkerforeningerne modtager aldrig noget officielt svar.

I 1968 nedsættes et udvalg, der skal se

på mulighederne for en koordinering af Hedeselskabets (DDH) og Skovdyrkerforeningernes virke.

Landbrugsministeriet indkalder i 1969 til forhandling om løsning af de skitserede problemer. Konklusionen kommer i en betænkning fra 1972, hvori parterne anbefaler en indlemmelse af DDS i DDH. Forslaget bliver imidlertid afvist af finansministeriet. Det er for dyrt.

Med udgangen af 1971 har De Danske Skovdyrkerforeninger ca. 5.250 medlemmer med tilsammen godt 39.400 ha skov.

Prop. Erik Schultz-Petersen, Tyrstrupgård, Christiansfeld.

1971-78

I perioden nedlægges Tønder amts Skovdyrkerforening. Den eneste skovdyrkerforening, der siden oprettelsen af den første (Vejle) i 1904, er blevet opløst.

Skovdyrkerforeningerne indstiller sig på en situation, hvor der fremover vil være to store konkurrerende konsulentvirksomheder inden for skovbruget.

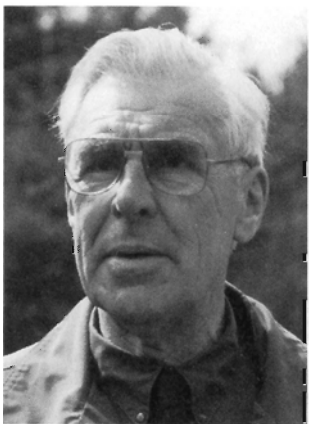
For at styrke samarbejdet mellem lokalforeningerne og for at få en tilskuds-mæssig ligestilling med DDH foreslår DDS landbrugsministeriet oprettelsen af en "Småskovenes Centralorganisation". Der er aldrig blevet taget officiel stilling til forslaget, så i stedet vælger DDS lang-

somt at udbygge sin sekretariatsfunktion.

I 1976 deltager Skovdyrkerforeningerne i den første rekonstruktion af Junckers Industrier A/S og erhverver herved en betydelig aktiepost.

I 1977 vedtages Skovstøtteleven, der fik og har stor betydning for skovdyrkerforeningernes arbejde. Ved samme lejlighed ansættes en forstfuldmægtig i DDS bl.a. til løsning af opgaver i lokalforeningerne. Dette medvirker i høj grad til en sammentømring af organisationen.

Med udgangen af 1978 har De Danske Skovdyrkerforeninger 5760 medlemmer med tilsammen 42.713 ha. skov.

Gårdejer Evald Nygaard, Skjørring, Galten.

1978-89

ændring er den mest skelsættende i DDS' 50-årige historie.

I hele perioden arbejdes der intenst på at få del i de promillepenge, der hidrører fra de samvurderede skove. Landbrugets organisationer blokerer imidlertid for sagen.

Der gøres fra DDS et sidste forsøg på at etablere et formelt samarbejde med Hedeselskabet gennem forslag til oprettelse af et Dansk Skovselskab. Hverken landbrugsministeriet eller DDH's ledelse går ind for tanken.

I 1981 vælges DDS's formand som næstformand i Dansk Skovforening. Hedeselskabet får en ny tilskudsmodel. DDS beregner, at Skovdyrkerforeningerne efter samme model skulle have 3-4 dobbelt statstilskudet. Det påvirker tilsyneladende ingen.

I 1983 vedtages det helt at erstatte betegnelsen "Småskovsforening" med Skovdyrkerforening.

DDS udbygger sit samarbejde med Skovforeningen, hvilket i 1984 fører til en flytning af sekretariatet fra Sydøstjysk Skovdyrkerforening til "Skovenes Hus".

Samme år tilslutter DDS sig Pyntegrøntsektionen.

Skovdyrkerforeningerne deltager i skovpolitisk udvalgs arbejde og hilser med tilfredshed betænkningen velkommen, da den afgives i 1986. Man ser frem til en snarlig og fornuftig nyordning for DDS og DDH. Samtidig besluttes det at fuldtidsbemande sekretariatet og afhænde størstedelen af Juncker aktierne.

I 1987 har DDS premiere på en film om "Vore skove". I samarbejde med landbruget primært på Fyn ansættes en efteruddannelseskonsulent, og foreningerne engagerer sig i opbygningen af et systematisk efteruddannelsesstilbud til skov ejere i hele landet.

Sidst på året oprettes Vestjysk Skovdyrkerforening - den 16. forening. De Danske Skovdyrkerforeninger er nu reelt et landsdækkende tilbud til alle skovejere. Sidst i perioden færdiggøres en ny skovlov, og DDS indtræder i Skov-info samarbejdet.

Med udgangen af 1989 har Skovdyrkerforeningerne 7114 medlemmer med tilsammen 62.163 ha skov.

DDS deltager i Junckers anden rekonstruktion og får sæde i virksomhedens bestyrelse.

Der indføres ny struktur i de lokale skovdyrkerforeninger baseret på ensartede vedtægter, medlemsje af foreningerne og foreningsansættelse af alt tilknyttet personale.

Resultatet er et langt større bestyrelsesansvar og -engagement, hvilket yderligere er med til at styrke samarbejdet foreningerne imellem. Den første forening (Fyn Nord) indfører ny struktur i 1979 og den sidste (Vendsyssel) i 1986. Denne

Skovejer Hans Fischer Boel, Østergård, Munkebo.

1989-

Lovforslaget om en nyordning for de centrale konsulentorganisationer fremsættes og vedtages 2. maj 1990. Loven fastlægger ens tilskudsregler for Hedeselskabet og Skovdyrkerforeningerne. Tilskudene gøres fuldstændig aktivitetsafhængige, hvilket skulle fremme organisationernes opsøgende aktiviteter.

DDS' formand indtræder i Skovteknisk Instituts bestyrelse. Skovbrugets fremtidige forsknings-, udviklings- og

formidlingsstruktur debatteres intenst.

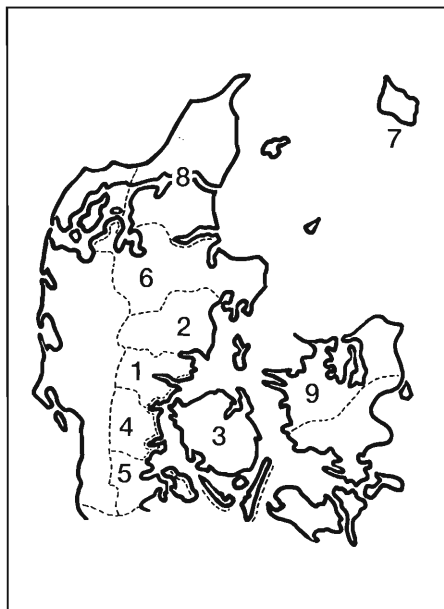
Marginaljordsordningerne om tilplantningstilskud og braklægningsstøtte falder på plads.

DDS vurderer sin fremtidige sekretariatsfunktion og begynder diskussionen om arbejdsdeling mellem foreningerne og tættere regionalt samarbejde.

Den 1. oktober 1990 har DDS 7068 medlemmer med tilsammen 64.536 ha bevokset areal.

50 år

- 7068 medlemmer med 64.536 ha skov

1940

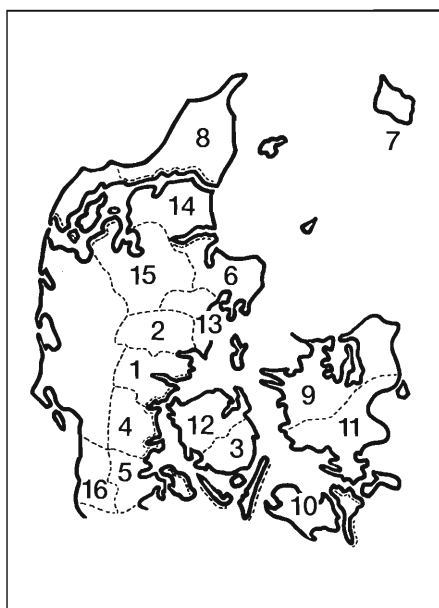
9 foreninger med tilsammen 2250 medlemmer og 14.500 ha skov stiftede i 1940 De Danske Skovdyrkerforeninger. Tallene på kortet angiver i hvilken rækkefølge de lokale skovdyrkerforeninger er blevet oprettet.

Det hele startede i Vejle-området i 1904. Indtil loven om statstilskud til småskovsforeninger blev vedtaget i 1919 var det kun blevet til to foreninger, hvis konsulenter fik økonomisk støtte fra Dansk Skovforening. I tyverne tog udviklingen naturligt nok fart. 5 foreninger så dagens lys i Jylland, på Fyn og på Bornholm. Herefter bremsede udviklingen op for først igen at accelerere i 40'erne.

1965

Krigsudbruddet og plighugsterne satte gang i oprettelsen af nye foreninger. Den første forening på Sjælland blev stiftet i 1940.

Flere af de gamle foreninger havde vokset sig så store, at man begyndte at dele dem. På 5 år fra 1940-45 stableredes 5 nye foreninger. Den sidste forening, der blev delt, var den daværende småskovsforening for Randers og Viborg Amter, der i 1954 udskilte Midtjysk Skovdyrkerforening. 6 år senere den 28. juli 1960 stiftedes Tønder Amts Skovdyrkerforening, den

første skovdyrkerforening med hovedarbejdsområde bag israndslinien.

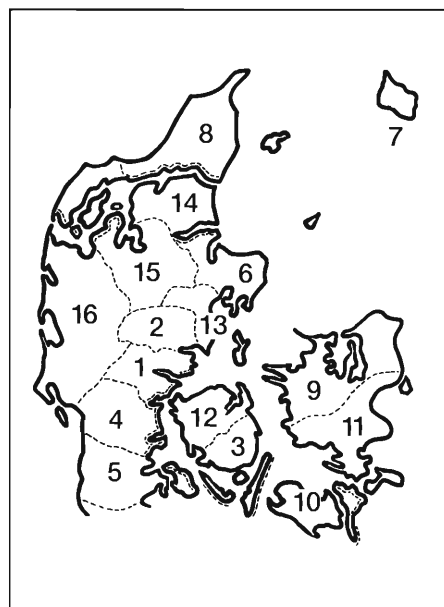
I 1965 talte De Danske Skovdyrkerforeninger således 16 foreninger med tilsammen 5300 medlemmer og 34.700 ha skov.

1990

Fra gammel tid forelå der en uskrevet aftale med Hedeselskabet om at israndslinien så nogenlunde delte Jylland i to interesseområder. Fra en linie mellem Århus og Silkeborg og nord på opererede begge parter dog ud og ind mellem hinanden. Mange steder i grænseområderne delte man endog personale i entreprenørafdelingerne.

I 1977 opløstes Tønder Amts Skovdyrkerforening, den hidtil eneste skovdyrkerforening der har måttet nedlægges.

Hedeselskabet udvidede i 80'erne sine aktiviteter kraftigt, særligt på Øerne, og i skovdyrkerforeningerne opstod der et stærkt behov for at kunne give et landsdækkende tilbud til skovejerne. I samarbejde med entreprenørfirmaet D.T. Skovservice førte dette til oprettelsen af Vestjysk Skovdyrkerforening i 1987.

De Danske Skovdyrkerforeninger

En sammenslutning af landets
16 skovdyrkerforeninger
med mere end 7000
skovejere med
tilsammen over
64.000 ha skov

50 år - Foreningernes udvikling

Læsning af løvtrækævlér i Rønne havn. Alt løvtræ må sejles fra Bornholm, da der ikke findes industri til oparbejdning på øen.

Forening 1:
Bornholms Skovdyrkerforening (BSF)

Stiftet den 15. februar 1935
Fra 15 medlemmer med 718 ha skov
Til 279 medlemmer med 5.007 ha skov

Forening 2:
Skovdyrkerforeningen Nordlige Sjælland (SNS)

Stiftet den 18. september 1940
Fra 25 medlemmer med 550 ha skov
Til 110 medlemmer med 3.489 ha skov

Bevoksning af gammel bøg ud mod Kalundborg fjord. Bevoksningen er forberedt til selvforyngelse, og årets hugst af kævlér ligger ved skovvejen.

Skovrider Karsten Sunde foretager opmåling af plankekævlér i Græsvænge skov. Et af de sydsjællandske skoves hovedprodukter.

Forening 3: **Skovdyrkerforeningen for det sydlige Sjælland og Møn (SSM)**

Stiftet den 31. marts 1942
Fra 28 medlemmer med 400 ha skov
Til 139 medlemmer med 1.388 ha skov

Forening 4:
Lolland-Falsters Skovdyrkerforeningen (LFS)

Stiftet den 17. februar 1942
Fra 129 medlemmer med 500 ha skov
Til 273 medlemmer med 1.770 ha skov

Stormfald i mellemaldrende bøg i Frejlev skov. Foreningens skovrider Niels Bang besigtiger skaderne.

Skovning af Junckerkævler i Ørnfeldt skov på Østfyn. Tilsammen leverer skovdyrkerforeningerne hvert år næsten en måneds skæring på Junckers Savværk.

Forening 5:
Skovdyrkerforening Fyn Nord (SFN)
 Stiftet den 14. juli 1944
 Fra 353 medlemmer med 1.722 ha skov
 Til 687 medlemmer med 5.102 ha skov

Forening 6:
Skovdyrkerforeningen Sydfyn (SSF)
 Stiftet den 22. marts 1920
 Fra 182 medlemmer med 1.293 ha skov
 Til 459 medlemmer med 3.553 ha skov

Udvisning i gammel bøg i Nordskov skov ved Ringe. Udvisningen foretages af foreningens mangeårige tidligere skovrider Hans Mandøe.

Skovdyrkerforeningens kontor i den gamle skovriderbolig i Stagsted skov.

Forening 7:
Vendsyssel Skovdyrkerforening (VSF)
 Stiftet den 2. juni 1940
 Fra 24 medlemmer med 620 ha skov
 Til 212 medlemmer med 3.162 ha skov

Forening 8: **Skovdyrkerforeningen for Ålborg og Thisted amter (SÅT)**
 Stiftet den 20. december 1949
 Fra 42 medlemmer med 611 ha skov
 Til 222 medlemmer med 1.938 ha skov

Tilplantning af marginal landbrugsjord vil i den kommende tid blive en væsentlig aktivitet for skovdyrkerforeningerne. Her en tilplantningsklar mark i Himmerland.

Mærkning af juletræer nær Hornslet ved skovrider Georg Hansen. Håndteringen af juletræer og klippegrønt er et hastigt stigende aktivitetsområde.

Foreningens formand Evald Nygaard og første skovrider Helge Rousing Juhl i diskussion om kulturrenholdelse i Skjørring Overskov.

Forening 9: Skovdyrkerforeningen for Århus amts Nordlige del (SÅN)

Stiftet den 19. september 1925

Fra 39 medlemmer med 465 ha skov

Til 399 medlemmer med 4.700 ha skov

Forening 10:

Midtjysk Skovdyrkerforening (MSJ)

Stiftet den 27. november 1954

Fra 55 medlemmer med 400 ha skov

Til 490 medlemmer med 3.590 ha skov

Skovrider Frederik Paludan måler diametre i en sitkabevoksning i midtjysk skov nær Hinge. Fr. Paludan var foreningens konsulent i 30 år fra 1960-90.

Forening 11:

Østjysk Skovdyrkerforening (ØJS)

Stiftet den 23. februar 1945

Fra 316 medlemmer med 1.900 ha skov

Til 467 medlemmer med 2.934 ha skov

Forening 12:

Søhøjlandets Skovdyrkerforening (SHS)

Stiftet den 2. marts 1907

Fra 260 medlemmer med 2.199 ha skov

(første kendte opgørelse fra 1926)

Til 467 medlemmer med 3.921 ha skov

Nåletræsplantninger på stejle skrånninger ned mod Mossø. Foreningens tidligere skovrider Finn Friis-Hansen forcerer som så ofte før bakkerne i søhøjlandet.

Skovene omkring Munkebjerg ved Vejle Fjord dannede grundstammen i oprettelsen af landets første skovdyrkerforening.

Forening 13:
Vejle Amts Skovdyrkerforening (VAS)
 Stiftet den 29. november 1904
 Fra 163 medlemmer med 1.300 ha skov
 Til 1.113 medlemmer med 9.675 ha skov

Forening 14:
Sydøstjydsk Skovdyrkerforening (SØS)
 Stiftet den 24. februar 1920
 Fra 130 medlemmer med 1.590 ha skov
 (angivelser fra 21/5-21 efter genforeningen)
 Til 960 medlemmer med 6.212 ha skov

Nygravning af grøfter i Brødremenighedens skov ved Christiansfeld. Mange mindre skove, særligt i det syd- og sønderjyske område, er lavt beliggende, og afvandingen er derfor vigtig for produktionen.

*Pensioneret skovrider Edv. Hvidt ser ud over småskovene ved Åbenråfjord.
 Gennemsnitsmedlemmet i foreningen ejer blot 4 ha skov.*

Forening 15:
Skovdyrkerforeningen Sønderjylland (SSJ)
 Stiftet den 5. juli 1921
 Fra 14 medlemmer med 120 ha skov
 Til 595 medlemmer med 2.790 ha skov

Forening 16:
Vestjydsk Skovdyrkerforening (VJS)
 Stiftet den 10. december 1987
 Fra 42 medlemmer med 1.266 ha skov
 Til 196 medlemmer med 5.305 ha skov

Maskinskovningen er naturligt nok startet i de vidtstrakte vestjyske plantageområder, men har nu ikke mindst af økonomiske grunde vundet indpas overalt.

50 år - og så...

Medlemmerne er styrken

Af formand for De Danske Skovdyrkerforeninger, Hans Fischer Boel

De lokale skovdyrkerforeninger har udviklet sig fra at være private en-mands betjente forretninger, der ydede rådgivning til skovejere og var behjælpelig med afsætningen af råtræet til mellemstore virksomheder, der mange steder omsætter for to-cifrede millionbeløb.

Tilslutningen til fællesorganet De Danske Skovdyrkerforeninger er vokset fra ca. 14.000 ha skov i 1940 til 30.000 ha i 1965 og nu over 60.000, så hvorfor ikke satse på endnu en fordobling over de næste 50 år?

Fremtidens skovdyrkerforening

De små en-mands betjente skovdyrkerforeninger findes stadig, men det er et erklæret mål at udvikle disse til såkaldte bæredygtige enheder. En skovdyrkerforening skal på længere sigt - af hensyn til medlemmerne - have en så stor forstlig stab, at der er mulighed for en vis specialisering personalet imellem, og der ikke er risiko for tomgangsperioder ved ferie eller sygdom.

Skovdyrkerforeningerne skal alle steder i landet som minimum kunne tilbyde professionel rådgivning om skovbrug og beslægtede emner, sikker afsætning af skovens produkter til gode priser samt præcis udførelse af arbejdsopgaver, der vedrører skovbruget.

Den bæredygtige enhed forestiller vi os ledet af en skovrider og 2-5 skovfogeder, støttet af et kontor med den nødvendige regnskabsmæssige og administrative ekspertise. Omsætningen bør ligge mellem 10 og 25 mio. (i 1990 kr.).

Det er afgørende, at den administrative side af foreningsarbejdet er velfungerende. Dette er betingelsen for, at skovridere og skovfogeder kan anvende mest mulig tid i skoven hos medlemmerne. De skal være kendte ansigter, ikke kun stemmer i en biltelefon. Rådgivningen er og skal fortsat være forudsætningen for foreningernes virke.

Hvordan nås målet

I dag har kun halvdelen af lokalforeningerne nået det skitserede mål. En logisk konsekvens af en sådan konstatering vil for mange være at slå nogle af de mindste foreninger sammen.

Medlemmer, formænd og funktionærer i hyggelig snak under en faglig ekskursion i forbindelse med DDS's delegeretmøde på Fyn, maj 1990.

Den holdning kolliderer imidlertid med en række karakteristika ved skovdyrkerforeningerne, der nok heller ikke de næste 50 år skal rokkes grundlæggende ved.

Der må ikke noget sted i landet opstå følelsen af, at der er for langt til den lokale forening. Disse skal fortsat være fuldt suveræne, hvad angår økonomi, personalepolitik og selvfølgelig også i udformningen af foreningens lokale profil.

Når man samtidig ser på udviklingen de seneste 10 år, er der grund til at tro, at de mindre foreninger vil kunne oparbejdes til en passende størrelse selv - ved støtte fra DDS og i samarbejde med naboforeningerne.

I de kommende år vil man nok se en udbygning af det regionale samarbejde mellem foreningerne. Det vil især ske på afsætningssiden, i formidlingen af planter, og i samarbejde med skoventreprenørerne om udnyttelsen og tilvejebringelsen af de rigtige skovningsmaskiner til de foreliggende opgaver.

Man kan derimod vanskeligt forestille sig, at skovdyrkerforeningerne selv skulle investere i dyre maskiner og oprette egentlige maskinstationer. Noget sådant vil føre til afgørende tab af fleksibilitet.

Det kunne også skabe problemer for rådgivningen, der skal være uvildig og ikke være påvirket af krav om forrentning af store faste investeringer.

Skovdyrkerforeningernes personale må i alle forhold klart kunne fremstå som medlemmernes repræsentanter.

For at afrunde tankerne om den ideelle størrelse af en skovdyrkerforening, må det siges, at den selvfølgelig også kan blive for stor. Hvor grænsen ligger er umulig at sige. Det afhænger i høj grad af bestyrelsens og personalets arbejdsform.

Et godt fingerpeg har man dog, når det bliver nødvendigt at lægge kommunikation personalet imellem i formelle rammer. Så er foreningen blevet for stor og ufleksibel og dermed ikke længere i stand til at yde medlemmerne en optimal betjening.

Mit bud vil være, at der i de kommende 50 år snarere vil blive flere end færre skovdyrkerforeninger i Danmark.

Hvad bør der satses på

Skovdyrkerforeningernes styrke er medlemmerne. De ejer foreningerne og er via de valgte bestyrelser ansvarlige for deres drift.

Dette øger helt givet loyaliteten overfor

lokalforeningen og tilføjer denne en betydelig ekstra ressource i form af det arbejde, bestyrelsesmedlemmerne gør for at sælge deres forening. Det folkevalgte engagement og bestyrelsernes arbejde skal styrkes yderligere de kommende år.

Medlemsejede virksomheder har en tendens til at fokusere meget stærkt på prisen for de tilbudte ydelser. Dette er både rigtigt og rimeligt.

Man må imidlertid gøre sig klart, at ønsker man at opbygge skovdyrkerforeninger af den tidligere nævnte størrelse, er det nødvendigt med mere end symbolske egenkapitaler. Den lokale forening skal være et tilbud til skovejere også de næste 50 år, og med de konjunktursvingninger skovbruget udsættes for, vil det være fornuftigt generelt at forbedre skovdyrkerforeningernes konsolidering væsentligt. Det vil bl.a. kunne medvirke til at sikre prisbillighed på langt sigt.

Mange af skovdyrkerforeningernes medlemmer laver en stor del af arbejdet i skoven selv. Dette er i virkeligheden en ekstra ressource i foreningerne, som i høj grad er med til at nedbringe de faste omkostninger.

Det er derfor af stor betydning, at vi fortsætter udviklingen af de kursus- og efteruddannelses tilbud, der gives både lokalt og på landsplan. Skovejeren skal kunne føle sig som en jævnbyrdig sparingspartner til foreningspersonalet på de områder af skovdriften, der har hans særlige interesse, og som han selv ønsker at deltage aktivt i.

Skovdyrkerforeningerne har hidtil satset primært på skovbrug, herunder naturligvis både pyntegrønt og tilplantning af marginale jorder.

Med den nuværende personalesammensætning er det rigtigt at koncentrere sig om dette. Vi skal ikke sprede os til haveanlæg og store naturplejeopgaver m.v. Skovbrug bør være den dominerende varetegnelse også fremover.

Afledede opgaver heraf påtager man sig, hvis det falder naturligt for. Men der bliver ikke tale om at opbygge en stor og dyr ekspertise, der skal ud og skaffe sig arbejdsopgaver langt udenfor skovbruget.

Den centrale funktion

Skovdyrkerforeningerne har siden den spæde start i 1904 udviklet sig til at være en af de store aktører i det danske skovbrug. Dette stiller krav til et centralt organ, hvis stordriftsfordelene skal kunne udnyttes fornuftigt.

Samtidig er behovet for koordinering særlig stort i en struktur som De Danske Skovdyrkerforeninger, hvor særkendet bl.a. er fuld lokal selvstændighed med tilhørende ansvar.

For at varetage de fælles interesser og kunne optræde som en enhed i samarbejdet med de offentlige myndigheder, og særligt skov- og landbrugets øvrige organisationer, er det nødvendigt med et velfungerende sekretariat. Dette organ kan støtte de folkevalgte, der skal formulere fremtidens politik, og samtidig kan det yde personalet i lokalforeningerne bi-

stand på de faglige områder.

I de kommende år vil der nok blive behov for en beskeden udbygning af sekretariatsfunktionen. Man må dog altid have for øje, at de centrale strukturer har en næsten lovmæssig manglende evne til direkte at tjene deres egne penge. Derfor må det indirekte afkast af enhver udvidelse være velbegrundet. En af sekretariatets hovedopgaver bliver både på kort og lang sigt at styrke og udbygge samarbejdet mellem lokalforeningerne.

Tættere samarbejde i skovbruget

I de forløbne 50 år er der brugt megen tid og mange kræfter på at diskutere en sammenlægning af Hedeselskabet og DDS.

Det er sundt med konkurrence. Det holder de involverede parter vågne og giver skovejere en valgmulighed. Det forekommer ikke sandsynligt, at de to organisationer af egen fri vilje skulle kunne finde sammen lige med det første. Dertil er forretningsfilosofierne for forskellige.

Dette betyder imidlertid ikke, at der ikke skal stræbes efter et samarbejde på alle de punkter, hvor begge parter kan have glæde af det.

Samarbejdet skal fra DDS' side udstrækkes til også at omfatte skovbrugets andre organisationer, ikke mindst Skov- og Naturstyrelsen og Dansk Skovforening. Vi vil lave mange flere ting i fællesskab frem over.

Der ligger en stor opgave for skovdyrkerforeningerne i at aktivere alle de potentielle hugstressourcer i specielt de mindre skove.

50 år - og så...

Opprioterer af rådgivningen?

Af skovrider Per Hilbert, Vestjydsk Skovdyrkerforening

Målet for DDS er vel i princippet at hjælpe så mange skovejere så godt som muligt med driften af deres skove. Hjælpen kan spænde fra ren rådgivning over entreprenørindsats og levering af hjælpe-materialer til afsætning af produkterne fra skoven.

Rådgiver eller entreprenør

Man kunne forestille sig en rådgivningsvirksomhed alene - i stil med landbrugets rådgivningscentre - men det ville kræve et noget større statstilskud end nu. Staten ønsker, trods udsagn om det modsatte, åbenbart ikke at gøre os uafhængige af entreprenørvirksomheden - eller den forestiller sig nok, at vi blot kan kræve øget brugerbetaling for rådgivningen.

Praksis viser imidlertid, at det sidste er svært. De fleste foreninger har derfor opbygget en større eller mindre entreprenørvirksomhed. Det giver dels en indtægt til foreningen (forhåbentlig), dels medlemmerne den service, at vi kan udføre arbejdet for dem.

Men det forhindrer, at vi altid kan stå med helt rene hænder i rådgivningen. Og der giver en risiko for at rådgivningen af de ejere, der ikke ønsker at købe entreprenørydelser eller sælge træ gennem os, kan blive nedprioriteret.

Når der hos skovejerne er så lille villighed til at betale for rådgivningen, er der formodentlig to årsager. Dels har langt de færreste skovbruget som andet end et bierhverv, dels høstes frugten af rådgivningen som regel først et antal år ud i fremtiden.

Dette skal ses i modsætning til landboforeningernes rådgivning, hvor råd købt forår og sommer udmønter sig i et kontant udbytte ved høst samme år. Samtidig har skovenes tilstand stor landskabsmæssig betydning, og dette burde egentlig betyde, at skovbruksrådgivningen blev oprioriteret tilskudsmæssigt i forhold til landbrugsrådgivningen.

Men det er vel nærmest gået i den modsatte retning. Presser vi for lidt, eller er vi et for lille erhverv?

Mens målet for DDS udadtil naturligvis er skovenes ve og vel, har vi herudover som erhvervsorganisation et mål om at overleve og endog expandere (for at over-

Der lægges op til om det vil være hensigtsmæssigt fremover at adskille entreprenørvirksomheden og rådgivningen fuldstændigt.

leve). De to målsætninger er ikke uafhængige af hinanden, men virker sammen.

I øjeblikket tilstræbes, at det organisatoriske mål ikke kommer til at overskygge det ideelle mål. Hvis det gjorde, ville det betyde, at vi kom til at se rent forretningsmæssigt på skovene og skovejerne (som vor største konkurrent efterhånden gør det).

Der skal træffes et valg, og i den udstrækning, man prioriterer de ideelle mål, skal man sørge for at have råd til det - også ud i fremtiden. Det kan næsten kun ske med basis i forbedrede statstilskud. En nok så pæn egenkapital kan hurtigt få ben at gå på.

Man skal i hvert fald være klar over den risiko, der ligger i at fortsætte en prioritering af den lille, hyggelige rådgivningsforening. I hvert fald i nåleskovbruget sker en hastig mekanisering af produktionen og en centralisering af afsætningen, og her er faren, at man ikke kan holde sig konkurrencedygtig.

Vi må gøre os klart, at skovejernes loyalitet overfor foreningerne nok ikke holder til ret store forskelle i afregningspriserne.

Løsningsmuligheder

Hvis det fortsat skal være rådgivningen, der skal være det bærende, kunne man forestille sig, at vi kom til at udgøre en del af Skov- og Naturstyrelsens rådgivningsapparat. Eller man kunne give foreningerne, som de er, bedre forhold. Eller måske kunne man udskille rådgivningsdelen.

Her må Landbrugsministeriet med ind i en dialog, således at de bliver bedre bekendt med vore vilkår og vort arbejde.

Men hvis den midlertidige forbedring af vort statstilskud, som vi ser i disse år, forventeligt afløses af en nedgang sammen med landbrugets rådgivning, må vi tage konsekvensen heraf.

Det vil sige, at vi satser på en effektiv betjening af de store, og lader Fanden tage de små. Og at vi tager hver en krone hjem, som vi kan tjene på skovejerne. Det vil betyde en radikal ændring af vort forhold til vore nuværende medlemmer.

Der vil under alle omstændigheder i den kommende tid være behov for en debat og en afklaring af mål og midler i skovdyrkerforeningerne.

50 år - og så...

Foreninger afløses af selskaber

Tilbageblik ved De Danske Skovforeningers 75 års jubilæum i 2015 af pensioneret skovrider Frands Fraas Nielsen

Ved De Danske Skovdyrkerforeningers 50 års jubilæum blev jeg opfordret til at skrive om, hvordan de næste 25 år ville forme sig for skovdyrkerforeningerne. Her ved 75 års jubilæet er det med stor glæde, jeg modtager opfordringen til at se tilbage på en periode, hvor der er sket så store forandringer.

Først vil jeg fortælle lidt om de løbende tilpasninger, og den udvikling der har været i de 25 år. Dernæst vil jeg fremhæve de to hovedbegivenheder, der har ført til det, DDS i dag står for.

Stigende skovareal

Omkring 50 års jubilæet begyndte den udvikling med skovtilplantning, som vi er midt i. Landbrugsproduktionen af især kornafgrøder var ikke rentabel og blev det endnu mindre i takt med moderniseringerne i de østeuropæiske lande. Dette førte til, at landbrugsarealet faldt, og skovarealet voksede.

Skovdyrkerforeningerne havde en central plads i skovrejsningen, dels fordi konsulenterne var statens sagkyndige, dels fordi skovdyrkerforeningerne kunne levere den nødvendige arbejdskraft og de rigtige planter.

Sammenlægninger af skove

Mange af de mindre skove, som traditionelt blev betjent af skovdyrkerforeningerne, blev slået sammen eller plantet sammen.

Dette betød at den egentlige parcellskov efterhånden forsvandt, og det samarbejde, man havde forsøgt at etablere mellem flere ejere, blev uaktuelt. Den stadige sammenlægning medførte, at der blev et øget behov for indsats af mandskab og maskiner.

Foreninger bliver til selskaber

I 1997 og 2003 skete store og afgørende begivenheder for De Danske Skovdyrkerforeninger.

1997 blev en milepæl for foreningstanken. Staten havde siden 1919 med en lov og økonomiske midler understøttet konsulentvirksomhed overfor skovejerne.

I 1997 blev konsulentloven (fra 1990) afskaffet. Inden denne beslutning blev der argumenteret kraftigt for at bevare

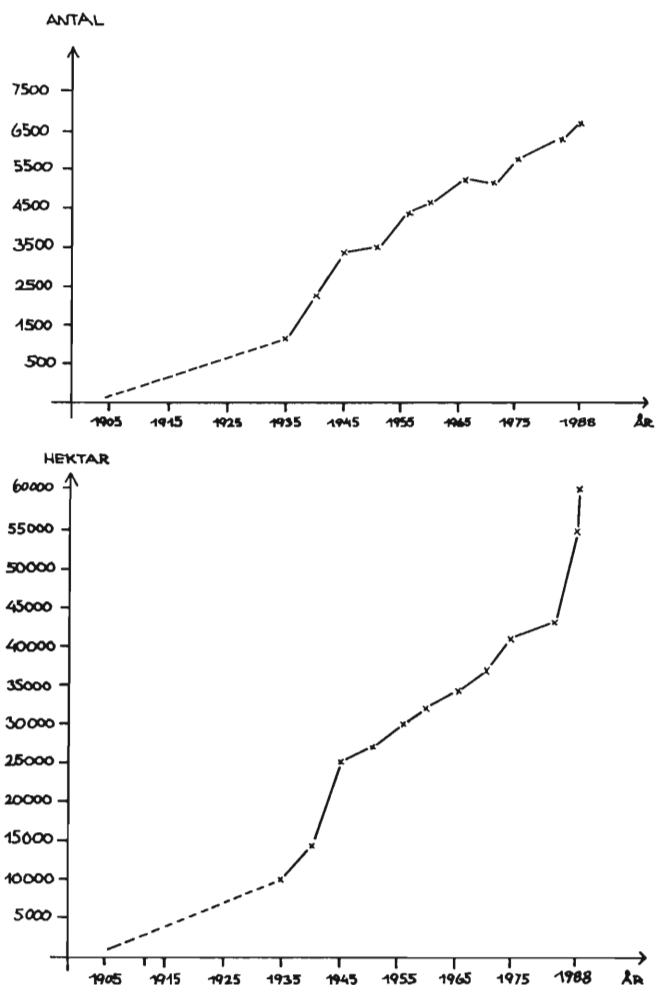
Udviklingen i antallet af skovejere tilknyttet skovdyrkerforeningerne siden starten i 1904 (øverst) og udviklingen i det tilknyttede skovareal (nederst). Fortsætter denne stigning i de næste 25 år?

støtten, således at skovejerne kunne få kvalificeret og billig vejledning.

Afskaffelsen gav stødet til at foreningerne blev omdannet til aktieselskaber. De tidligere medlemmer blev tilbudt tegningsret til aktierne. Mange ønskede ikke at benytte sig heraf, og i løbet af kort tid var "foreningerne" ejet af langt færre personer.

Statstilskuddets bortfald fjernede også de bånd, som konsulenterne indeholdt. Et af disse var, at konsulenterne ikke måtte anbefale bestemte handelsforbindelser.

De sidste år under loven var det en hindring for, at skovdyrkerforeningerne kunne indgå i strategiske alliancer med firmaer, hvis produkter supplerede foreningernes. Nu stod mulighederne åbne, og fra 1997 til 2000 udvikledes meget hurtigt forskellige modeller og konstellationer.

Fabrik for affaldstræ

Som de fleste husker, skete der en stor begivenhed i 2003. Danmark fik en fabrik til forarbejdning af affaldstræ, og efterspørgslen på træ begyndte dermed at stige kraftigt. De nye aktieselskaber havde længe indgået aftaler med savværker om levering af træ, og med den nye fabrik blev det særlig aktuelt. Det betød også, at flere af selskaberne nu ejermæssigt blev bundet sammen med både planteskoler og træindustrier.

Her ved indgangen til de næste 25 år, er det interessant at se tilbage på de år, hvor skovdyrkerforeningerne kom til at passe 20% af skovarealet, stå for afsætningen af 25% af hugsten og levere 40% af planterne til skovrejsning.

Domiciler - gennem 50 år

1940

Landbrugskonsulent *Marius Bagge* ansattes som De Danske Skovdyrkerforeningers første sekretær. Fra sin privatbolig i Skanderborg drev han sekretariatet i 20 år.

Sekretærens opgaver var delt i to hovedgrupper:

1. Den politiske aktivitet, der særligt sigtede på en forbedring af forholdene for de mindre skovejere og deres foreninger, og

2. De administrative opgaver, som hovedsageligt bestod af afrapportering af data til landbrugsministeriet til brug for beregning og udbetaling af statstilskud til lokalforeningerne.

I 1947 udvidedes dette med forvaltningen af en pensionsordning for konsulenterne aftalt mellem ministeriet og Statsanstalten. En opgave, der også har været de efterfølgende sekretærer en kilde til megen hovedbrud.

Kontingentet til De Danske Skovdyrkerforeninger fastsattes for 1941 til 20 øre pr. ha.

Skovdyrkerforeningernes første sekretariat på Sølystvej 35 i Skanderborg.

DDS' mangeårige sekretær, skovrider *Kjeld Ramsing*, foran privatboligen, Stranden 8 i Rebæk, som også rummede sekretariatet.

1961

I 23 år fungerede skovrider *Keld Ramsing* fra Sydøstjyds Skovdyrkerforening som sekretær for DDS. Sekretariatet fulgte naturligvis sekretæren, og De Danske Skovdyrkerforeninger slog sig ned i Kolding.

Det politiske arbejde fik større vægt, og man begyndte at interessere sig mere for at tilpasse foreningernes virke til hinanden og søge fælles løsninger, også hvad angik det praktiske. Et eksempel var omlægning af foreningsregnskaber til EDB i samarbejde med LEC.

Fra 1979 nød sekretariatet godt af DDS' fælles forstkandidat, der blev finansieret af midlerne fra Skovstøtteleven. Forstassistenten var på skift udstationeret i lokalforeningerne, hvor han hjalp til med løsning af de daglige opgaver. Han blev desuden sat ind, hvor der opstod specielle behov eller problemer.

Kontingentindtægten til DDS var i 1984 nået op på 88.000 kr. svarende til 2 kr. pr. ha.

1984

I september dette år flyttede sekretariatet til "Skovenes Hus" på Frederiksberg. DDS havde erkendt, at det stigende aktivitetsniveau og ønskerne om en yderligere opprioritering af samarbejdet mellem lokalforeningerne var for stor en byrde at pålægge en skovrider, der i forvejen havde rigeligt at se til i sin egen forening.

Forstkandidat *Karsten Sunde* - der senere blev skovrider i den sydsjællandske forening - "købtes" to dage om ugen af Dansk Skovforening til at varetage DDS' sekretariatsopgaver. Disse var nu yderligere udvidede med områder som fælles P.R., medarbejderuddannelse, administration af forsikringsordninger m.v.

I 1986 ansattes *Karsten Raae* som sekretariatsleder på fuld tid. Siden har DDS udvidet sin ekspertise på det juridiske område og har taget fat på efteruddannelsen af skovejere.

Sekretariatets vigtigste opgaver er at yde service overfor lokalforeningerne, sikre udveksling af information, opmuntre til et tættere samarbejde og ikke mindst profilere skovdyrkerforeningerne politisk, organisatorisk og fagligt.

Den egentlige kunst er at afbalancere forholdet mellem central styring og lokal suverænitæt, så skovejerne får det maksimale udbytte.

Skovdyrkerforeningernes jurist, *Karin Plass Scheel*, foran det nuværende sekretariat i "Skovenes Hus" på Frederiksberg.

50 år - som medlem

Interview med et mangeårigt medlem af en skovdyrkerforening ved efteruddannelseskonsulent Birgitte Woel

Proprietær Erik Schultz-Petersen har siden 1940'erne ejet Tyrstrupgård ved Christiansfeld. Gården, der nu drives af en søn, er på 170 ha ager og har et skovtiliggende på 26 ha.

Schultz-Petersen har siden overtagelsen af gården været medlem af Sydøstjydsk Skovdyrkerforening (SØS), et medlemskab der naturligvis er blevet videreført af hans søn. I perioden 1958-78 var Schultz-Petersen formand for SØS, og han var i årene 1971-78 tillige formand for De Danske Skovdyrkerforeninger.

Mere entreprenørvirksomhed

“Hvilken udvikling er der sket i skovdyrkerforeningernes tilbud i Deres tid?”, spurgte jeg først.

Schultz-Petersen fortæller ivrigt om medlemskabet i gamle dage, og særligt om udvisningen i skoven under skovridernes årlige skovbesøg.

I de unge år var det landbruget, som optog tankerne, men det var dog af stor betydning for en gård at have skov. Man kunne forsyne sig selv med brændsel, og gårdens folk havde god beskæftigelse i vintermånederne.

Produktionen af savværkskævler var lille. Skovdyrkerforeningen fik efterhånden sat sin råtræhandel i system, hvilket gav medlemmerne bedre priser og medvirkede til at øge interessen for skovbruget.

Med strukturændringerne i landbruget skete der en begrænsning i folkeholdet på gårdene; der blev færre at sætte til arbejdet i skoven, som så ofte blev udført for sent.

Skovdyrkerforeningernes tilbud har udviklet sig i takt hermed, således at der nu kan udføres opgaver fra skovning af enkelttræer til totalentrepriser.

Det bærende grundlag har dog hele tiden været en god konsulenttjeneste. Før skovrideren havde været i skoven, satte man ikke noget igang.

Foreningens fleksibilitet

“Hvad er det der gør, at skovdyrkerforeningerne kan fastholde medlemmerne og fortsat tiltrække nye skovejere?”, lød det næste spørgsmål.

Schultz-Petersen er ikke i tvivl. Skov-

Skovdyrkerforeningernes tilbud om at forestå såvel entreprenøropgaverne som afsættningen af produkterne tiltaler skovejere, mener et mangeårigt medlem af SØS, Erik Schultz-Petersen.

dyrkerforeningerne har formået at opfylde de løbende og ændrede behov ved at give tilbud, der kan tilpasses den enkelte ejendoms krav og ønsker. Særligt skovdyrkerforeningernes fleksible tilbud på entreprenørsiden, sammen med en velorganiseret afsætning, tiltaler mange landmænd.

Schultz-Petersen ser endvidere konsulentens rådgivning om god skovdrift som afgørende for et fornuftigt økonomisk resultat, selv for en mindre skov.

Repræsenterer mange små skovejere

“Hvad mener De er De Danske Skovforeningers styrke?”.

DDS' væsentligste opgave er at give de mange skovejere mulighed for med een stemme at gøre sig gældende i ministerier og udvalg. Desuden skal DDS fremme

vilkårene for skovdyrkning på de mange ejendomme, som ikke kan have egne forstfolk, men som alligevel skal præstere god skovdrift.

Som sekundære, men betydningsfulde, forhold nævner Schultz-Petersen mulighederne for på tværs af foreningsgrænserne at koordinere råtræhandel og foretage fælles materialeindkøb.

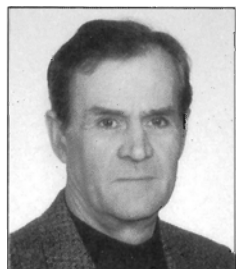
De Danske Skovdyrkerforeningers styrke ligger i, at de i folks bevidsthed repræsenterer en meget stor gruppe ejere, der ejer en betydelig del af landets skove, og hvis skoves drift ofte sker under de vanskeligste vilkår.

E. Schultz-Petersen er i dag eneste æresmedlem af de Danske Skovdyrkerforeninger.

Her er vi 1990

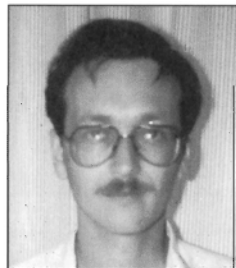
1. BSF

Rønnevej 1
3720 Åkirkeby
Tlf. 53 97 53 10

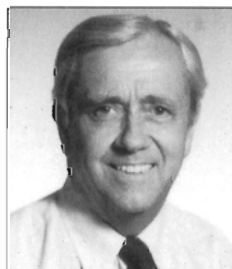
*Formand, gdr.
Poul Munch*

*Skovrider
Torsten Hansen*

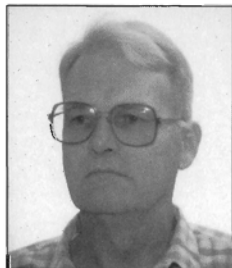
2. SNS

Landlystvej 1
4520 Svinninge
Tlf. 53 46 58 00

*Formand, godsejer
Chr. Dahl*

*Skovrider
Aage Schwartz*

3. SSM

Ågårdsvej 4
4261 Dalmose
Tlf. 53 58 82 93

*Formand, godsejer
C. H. Castenschiold*

*Skovrider
Karsten Sunde*

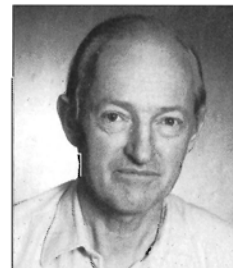
4. LFS

Møllevvej 70
4872 Idestrup
Tlf. 53 84 84 24

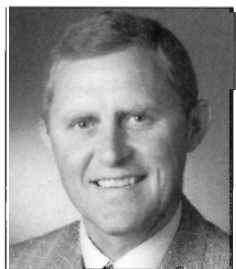
*Formand, propr.
G. D. Mikkelsen*

*Skovrider
Niels Bang*

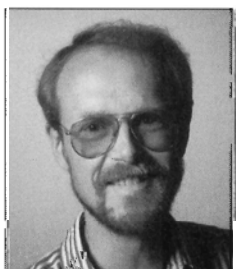
5. SFN

Ørbækvej 276
5220 Odense SØ
Tlf. 65 93 16 21

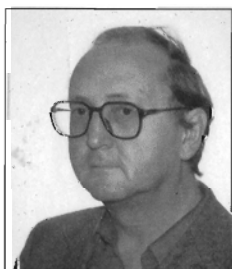
*Formand, skovejer
Hans Fischer Boel*

*Skovrider
F. Fraas Nielsen*

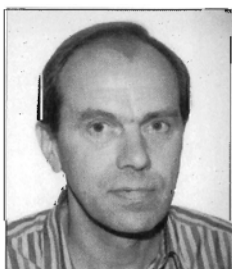
6. SSF

Kildevangen 50
5750 Ringe
Tlf. 62 62 47 47

*Formand, godsejer
V. Steensen-Leth*

*Skovrider
J. O. Mortensen*

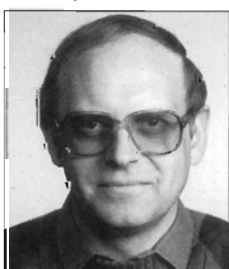
7. VSF

Dannerhøjvej 3
9352 Dybvad
Tlf. 98 86 10 20

*Formand, propr.
J. A. P. Wetche*

*Skovrider
H. C. Lydixen*

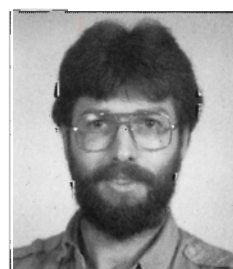
8. SÅT

Rosenvænget 11
9520 Skørping
Tlf. 98 39 19 94

*Formand, skovejer
Victor Jørgensen*

*Skovrider
Jens Sunesen*

9. SÅN

Marsvej 1
8900 Randers
Tlf. 86 44 73 17

*Formand, skovejer
Esben Warncke*

*Skovrider
Georg Hansen*

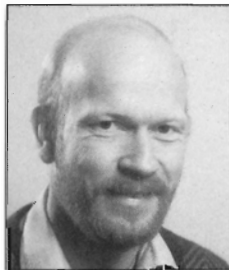
10. MJS

Vestergade 22
8850 Bjerringbro
Tlf. 86 68 14 70

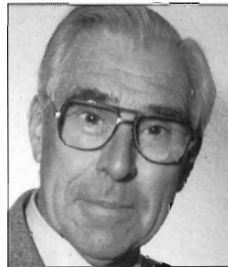
*Formand, skovejer
Kim Thisted*

*Skovrider
Bengt Kvitzau*

11. ØJS

Låsbyvej 18
8660 Skanderborg
Tlf. 86 52 50 00

*Formand, skovejer
Evald Nygaard*

*Skovrider
Per C. Christensen*

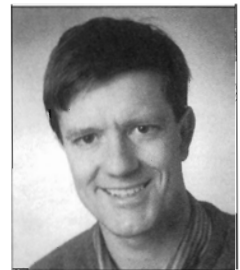
12. SHS

Låsbyvej 18
8660 Skanderborg
Tlf. 86 51 03 22

*Formand, gdr.
C. L. Båstrup*

*Skovrider
Henrik Buhl*

13. VAS

Overbygaard
7080 Børkop
Tlf. 75 86 73 88

*Formand, propr.
Peter Frederiksen*

*Skovrider
Leif Nannestad*

14. SØS

Klovtoftevej 8
6630 Rødding
Tlf. 74 55 28 07

*Formand, propr.
J. O. Gæmelke*

*Skovrider
Tøger Stranddorf*

15. SSJ

Peberlyk 2
6200 Åbenrå
Tlf. 74 62 01 01

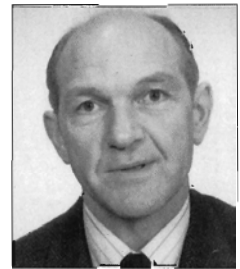
*Formand, skovejer
H. E. Küseler*

*Skovrider
Per Krarup*

16. VJS

Engholmvej 1
7500 Holstebro
Tlf. 97 48 53 33

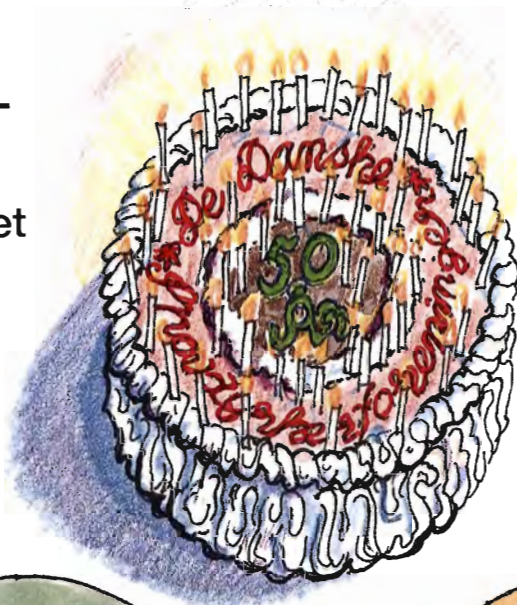
*Formand, gdr.
Bendt A. Sloth*

*Skovrider
Per Hilbert*

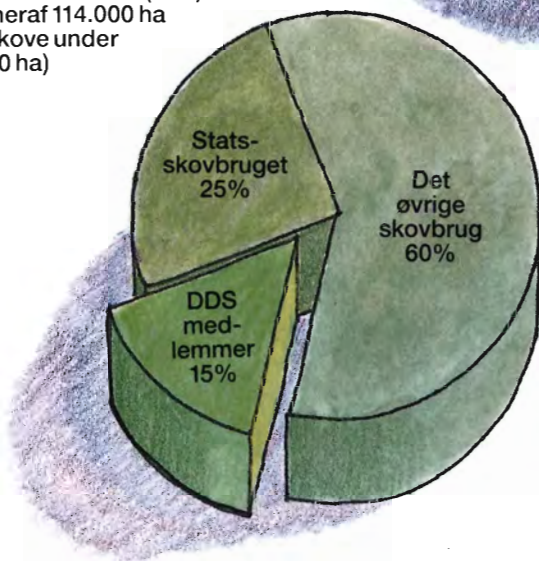
DE DANSKE SKOVDYRKERFORENINGER

Ved 50 års jubilæet i 1990

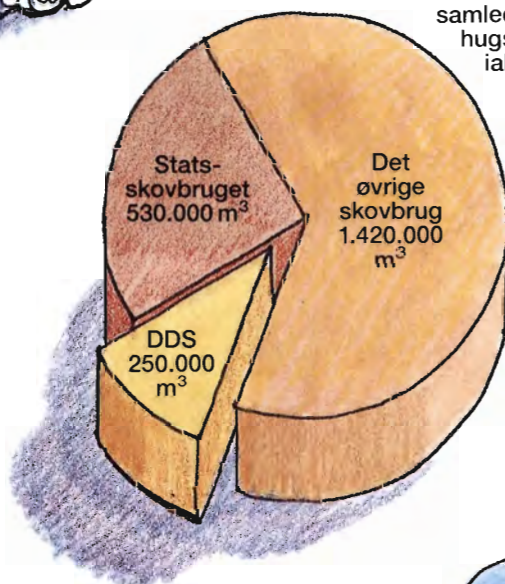

En sammenslutning af 16 lokale skovdyrkerforeninger

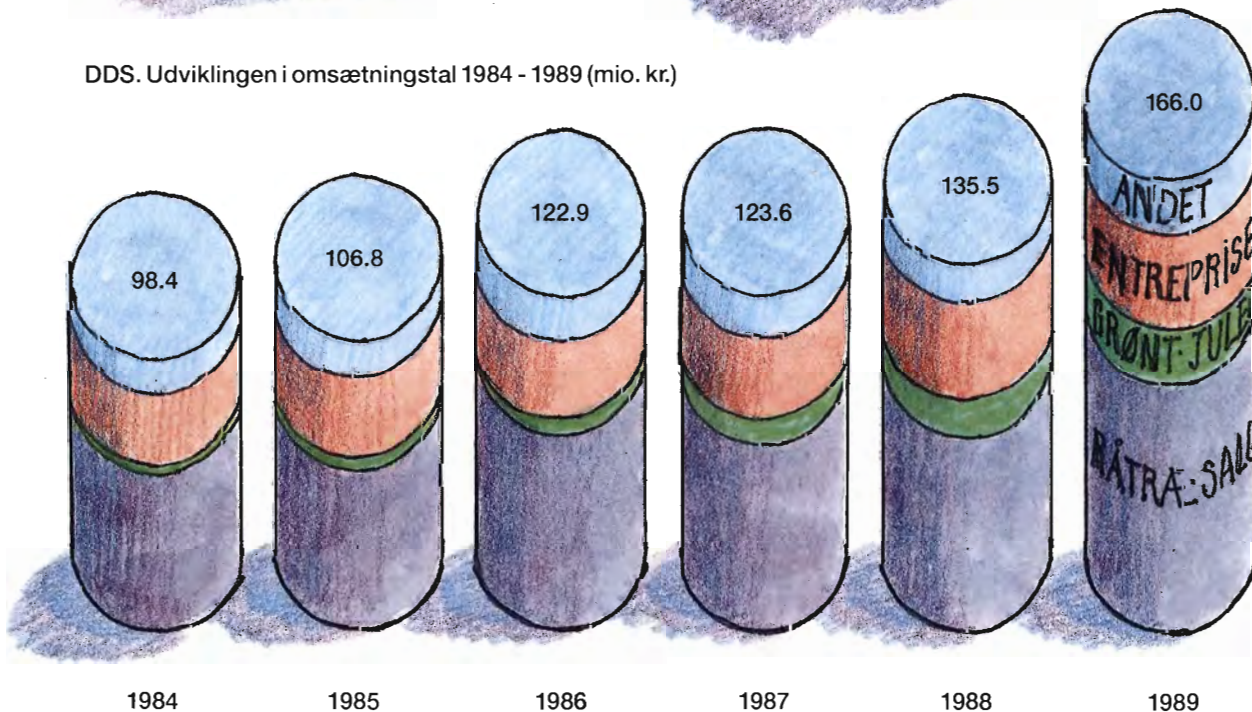
Danmarks skovareal ialt 420.000 ha (bev.) (heraf 114.000 ha skove under 50 ha)

Danmarks samlede årlige hugst ialt 2.200.000 m³

DDS. Udviklingen i omsætningstal 1984 - 1989 (mio. kr.)

34 forstlige medarbejdere

44 forstlige medarbejdere

Flertræskovning

– fremtiden for de tidlige tyndinger

Ved flertræskovning fældes og oparbejdes træerne med en skovningsmaskine, men ofte to ad gangen. Ved et forsøg var denne metode den bedste økonomisk, og såvel afkvistning som fliskvalitet var tilfredsstillende.

Af RICK SCHLUSS*, Skovteknisk Institut (ATV).

Ved de tidlige tyndinger produceres typisk energitræ, cellulosetræ og hist og her lidt savværkstømmer. Skovningen koster meget, og salget af tyndingstræ indbringer kun lidt.

Det gør det svært for skovejeren at få et positivt dækningsbidrag ud af tyndingen på det tidspunkt, hvor den er nødvendig for at sikre bevoksningens fremtid.

Formålet med den her beskrevne undersøgelse var at vise, om flertræhøstning med étgrebs-skovningsmaskine ville medføre stigende produktivitet, og om den havde nogen indflydelse på kvaliteten af det høstede træ. Undersøgelsen omfattede hele processen fra skovning til tromleafbarkning og flishugning.

Beskrivelse af undersøgelsen

Tyndingen blev udført i en rødgranbevoksning på Palsgård statsskovdistrikt, oprindelig planteafstand $1,55 \times 1,55$ m. Ved en tidligere tynding var hver 6. række blevet fjernet; desuden var der udført flere selektive tyndinger. Stamtallet var herefter 1.440 træer/ha med en gennemsnitlig diameter på 14,4 cm DBH og højde på 12,2 m.

Der blev udført tidsstudier på tre forskellige skovningssystemer i bevoksningen. På grundlag af tidsstudieresultaterne og andre indsamlede data blev produktivitet og vedkvalitet sammenlignet for de tre systemer.

1. Ved *bunkelægningsmetoden* anvendtes fælder-lægger, skovningsmaskine og udkørselstraktor. Fælder-læggeren fældede træerne selektivt fra det spor, der var dannet af den tidligere fjernede række, og bunkelagde dem ved stiksporet (figur 1).

Skovningsmaskinen oparbejdede de bunkelagte træer, der var trukket hen til stiksporet af fælder-læggeren (figur 2).

Når det var muligt, oparbejdede skovningsmaskinen flere træer ad gangen. Udkørselstraktoren transporterede de oparbejdede effekter fra stiksporet til bilfast vej.

2. *Skovning af enkeltræer* anvendtes som reference i undersøgelsen. Hertil be-

Figur 1. Lillebror fælder-lægger i gang med at bunkelægge træer til opkvistning.

nyttedes skovningsmaskinen og udkørselstraktoren.

Skovningsmaskinen kørte gennem bevoksningen på spor dannet af tidligere fældede rækker. Den fældede og oparbejdede til begge sider af sporet, men kun enkeltræer. Herefter kørte udkørselstraktoren effekterne ud til bilfast vej.

3. *Flertræskovning* blev udført på samme måde som enkeltræskovning, dog således at skovningsmaskinen når det var muligt fældede, nedtrak og oparbejdede to træer ad gangen. Se figur 3.

Tidsstudieresultater

Produktivitet og omkostninger blev beregnet for hver af de tre metoder på grundlag af de indsamlede tidsstudiedata. Resultaterne fremgår af tabel 1, hvor produktivitet og omkostninger for hver maskine er sammenstillet med dækningsbidrag pr. ha baseret på standardvolumen.

For både fælder-lægger og skovningsmaskine er udregnet den produktivitetsforbedring, der kan opnås ved større øvelse og maskinforbedringer. Disse tal er i tabellen angivet i kolonnerne "modificeret".

Bunkelægnings-metoden

Bunkelægningsmetoden gav højest produktivitet for både skovningsmaskinen ($6,2 \text{ m}^3/\text{h}$) og udkørselstraktoren ($7,2 \text{ m}^3/\text{h}$). Disse fine resultater var dog ikke gode nok til at opveje de ekstra omkostninger til fælder-læggeren. Metoden gav derfor det laveste dækningsbidrag af alle (450 kr./ha).

Det var tydeligt, at bunkelægningsmetoden kun skal bruges til produktion af cellulosetræ i de bevoksninger, hvor fælder-læggeren kan arbejde effektivt. For at være egnet skal bevoksningen have et tæt system af stikspor, hvor træerne kan bunkelægges, uden at fælder-læggeren overheadet behøver at køre uden læs.

Men selv om bunkelægningsmetoden gav det laveste dækningsbidrag pr. ha, var den bedre egnet end de andre metoder til produktion af energitræ. Det skyldes bunkelægningen af toppene og den effektive udkørsel.

Værdien af energitræet er dog ikke medtaget i det beregnede dækningsbidrag på grund af det p.t. sløje marked for energitræ. Flisen ville ikke kunne bære de ekstra oparbejdningsomkostninger.

* Bachelor i skovbrug fra Virginia Tech., USA.

Figur 2. Flertræafkvistning af bunkelagte træer med Gremo SK35.

Figur 3. Flertræfældning og oparbejdning med Gremo SK35.

Enkeltræ-metoden

Metoden gav det næsthøjeste dækningsbidrag (1.030 kr./ha), hvilket skyldes skovningsmaskinens og udkørselstraktorens høje produktivitet (hhv. 5,0 og 4,5 m³/h).

Undersøgelsen viste, at med den teknologi, vi har til rådighed i dag, vil enkelttræmetoden på grund af sin gode produktivitet og fleksibilitet fortsat være velegnet i tyndinger. Men maskinerne arbejder på grænsen af deres ydeevne, og med den nuværende teknologi kan produktiviteten næppe forventes hævet yderligere.

Flertræ-metoden

Flertræmetoden øgede skovningsmaskinens og udkørselstraktorens produktivitet med henholdsvis 3 og 2% i forhold til enkelttræmetoden. Metoden gav derfor det højeste dækningsbidrag (1.140 kr./ha). Det er 10% højere end enkelttræmetoden og 60% højere end bunkelægningsmetoden.

Dette resultat viser flertræmetodens fordelagtighed. Stigningen i produktiviteten viste sig allerede efter den første dag, hvor flertræmetoden blev anvendt med et skovningsaggregat udviklet til enkelttræskovning.

Det skønnes, at maskinføreren med en vis træning i flertræskovning, og med et skovningsaggregat, der er modificeret til flertræskovning, vil kunne øge produktiviteten med 23%.

Oparbejdning på råtræterminalen

Cellulosetræet blev lagt i tre stakke, en for hver metode. Inden transport til råtræterminalen blev stakkene besigtiget for at vurdere afkvistningskvaliteten.

Tabel 1. Produktivitet og omkostninger.

Maskine	Metode 1		Metode 2 Enkeltræ skovning	Metode 3	
	Bunke- lægning	Bunke- lægning modificeret		Flertræ skovning	Flertræ skovning modificeret
Fælder-lægger					
Greb/h	109	152			
Træer/greb	1,10	1,30			
Træer/h	119	197			
m ³ /h	4,56	7,54			
Kr./m ³ *)	99	60			
Skovningsmaskine					
Greb/h	85	115	106	82	91
Træer/greb	1,56	1,56	1,00	1,33	1,50
Træer/h	132	278	106	103	137
m ³ /h	6,22	8,38	5,00	5,13	6,43
Kr./m ³ *)	97	72	120	117	93
Udkørselstraktor					
Læs/h	1,8		1,0	0,9	
Stammer/læs	213		211	241	
m ³ /læs	4,0		4,6	5,3	
m ³ /h	7,2		4,5	4,6	
Kr./m ³ *)	49		78	75	
Dækningsbidrag kr./ha **)					
	450	(1490)	1030	1140	(1570)

*) Timepriser: Fælder-lægger 450 kr., skovningsmaskine 600 kr., udkørselstraktor 350 kr.

**) Beregningsgrundlag: 18,3 m³/ha, kr. 4.640/ha.

Afkvistningskvaliteten var lige god i stakken med enkelttræskovede og i stakken med flertræskovede effekter, mens der var flere grene tilbage på effekterne

fra bunkelægningsmetoden.

Stakkene kørtes adskilt til Forst Products råtræterminal, hvor effekterne blev afbarket i afbarkningstromle, og deres

indhold af ved, smuld, bark og hugstaffald blev bestemt. Efter tromleafbarkning blev effekterne flishugget.

Udbytte

Råtræterminalen modtog i alt 92 t cellulosestræ. Indholdet af bark og hugstaffald blev bestemt ved at veje flis og smuld og dernæst trække denne fra vægten af rundtræet. Resultaterne fremgår af tabel 2.

Alle træerne havde samme alder og diameter, og de tre metoder burde derfor give samme barkindhold. Forskellen i vægtprocent i fiberudbyttet må derfor overvejende skyldes uafkvistede grene.

Fiberudbyttet faldt fra 89% for enkelttræ og 87,9% for flertræ til 82,3% for bunkelagt. Det viser, at det bunkelagte træ indeholdt væsentligt mere hugstaffald end de to andre stakke. Det skyldes, at skovningsmaskinen afkvistede træerne lidt ringere i denne metode, fordi den flere gange havde op til 4 træer under afkvistning samtidig.

Fliskvalitet

De tre stakke blev flishugget hver for sig, og flishuggeren producerede i alt 343 m celluloseflis. Der blev udtaget fire prøver af hver af de tre bunker til bestemmelse af fliskvaliteten. Soldningsresultaterne fremgår af tabel 3.

Flisens barkindhold, som var 0,5% både for den bunkelagte metode og for flertræmetoden men 1,2% for enkelttræmetoden, viser, at det oprindeligt høje indhold af bark og hugstaffald, som fremgår af tabel 2, ikke havde nogen indflydelse på celluloseflisens kvalitet. Barkindholdet var for alle flisprøver en del lavere end højest tilladte barkprocent på savværket.

Fliskvaliteten udtrykt i procent acceptflis faldt fra 94% for enkelttræ og 86% for flertræ til 83% for bunkelagt. Når andelen af acceptflis faldt, var det andelen af overstor flis, der steg tilsvarende, mens andelen af pindflis og smuld holdt sig stabil.

Den direkte årsag hertil var, at huggerknivene ikke blev slebet, når en stak var hugget færdig og den næste skulle oparbejdes. I betragtning af de sløve knive må det konstateres, at der ikke var nogen sikker forskel mellem fliskvaliteten for de tre metoder.

Konklusion

Rapportens konklusioner er udtaget af de indsamlede data og er således påvirket af de forhold, der rådede under undersøgelsen. En fuldstændig afdækning af de muligheder, der ligger i flertræskovning, og den virkning den har på vedkvalitet og andre parametre, vil derfor kræve yderligere undersøgelser.

– Efter en enkelt dags forløb var det flertræmetoden, der gav den højeste pro-

Tabel 2. Udbytteprocent for det runde cellulosestræ.

Rækkefølge	1.	2.	3.
Prøve	Enkeltræ	Flertræ	Bunkelagt
Flis %	87,4	85,2	78,9
Smuld %	2,5	2,7	3,4
Fiberudbytte %	89,9	87,9	82,3
Bark og hugstaffald %	10,1	12,1	17,7
I alt %	100	100	100

Tabel 3. Fliskvalitet.

Rækkefølge	1.	2.	3.
Prøve	Enkeltræ	Flertræ	Bunkelagt
Flisens barkindhold %	1,2	0,5	0,5
Hvidflis			
Overtryk %	0	0	1
Overstor %	2	12	13
Accept	94	86	83
Pindflis %	3	1	2
Smuld %	1	>1	1

duktivitet og det højeste dækningsbidrag pr. ha.

- Hvis étgrebsskovningsaggregatet ændres til flertræskovning, og når maskinføreren har fået mere erfaring i flertræskovning, kan der forventes en 23% stigning i skovningsmaskinens produktivitet.
- Afkvistningskvaliteten var den samme for enkelttræ- og flertræskovning, mens bunkelægningsmetoden gav flere tilbagesiddende grene på stammerne.

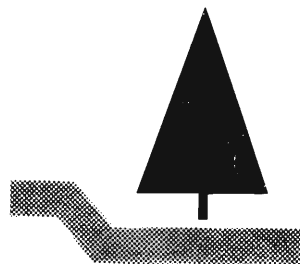
- Andelen af bark og hugstaffald i rundtræet havde ingen indflydelse på fliskvaliteten.

Rapporten om flertræskovningsundersøgelsen "Multiple Tree Handling: The Future of Early Thinnings" er ved at blive oversat til dansk og publiceres af Skovteknisk Institut sidst på året.

Rapporten koster 100 kr. + moms og kan bestilles på telefon 31 24 42 66 (Nelli Hellberg). Abonnementer på SI's publikationer får tilsendt rapporten med 25% rabat.

Skovplanter

Prisliste tilsendes gerne.
Tilsluttet Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter.

ØRTING FORSTPLANTESKOLE

Forstkandidat Anker Gold
Horsensvej 201 - 8300 Odder
Telefon 86 55 41 07

Opfylder skovbrugets seneste krav.
Få tilsendt vore specifikationer.
Kan også fås på leasing eller
lempelelige betalingsvilkår.

Specialfabrik for mandskabs- og sanitetsvogne

Arnold Jensen
VOGNFABRIK
Lyngvej 3, 9000 Aalborg
Tlf. Aalborg 98 18 02 77
Aften 98 18 02 83

Træ i overflod

Finsk skovindustri står stærkt. Produktionsapparatet er moderne og investeringerne i udlandet er stigende. Nu håber Jarl Köhler, ny direktør for Skogsindustrin, bare at Norge, Sverige og Finland finder fælles fodslag og går med i EF.

Af journalist IB SALOMON.

– Vi har aldrig haft så meget skov som i dag, og reserverne er store. Den årlige tilvækst er på 75 mio. kubikmeter, mens hugsten kun er på mellem 48 og 50 mio. kubikmeter.

Det fortæller Jarl Köhler, der 1. september tiltrådte som direktør for Skogsindustrin, Finlands magtfulde sammenslutning af træindustrier. 65% af Finland består af skov, og sammenlagt har de finske skove et areal, der er fem gange større end Danmarks.

Udflagning i gang

Finsk skovindustri er i dag at sammenligne med en slagkraftig og moderne flåde. En stigende "udflagning" i form af meget store investeringer i udlandet er godt i gang, og allerede nu finder 25% af papirproduktionen sted uden for Finlands grænser.

Mange små virksomheder gjorde det førhen svært at koordinere investeringerne, men gennem sammenlægninger og moderniseringer er det i løbet af bare en halv snes år lykkedes at ændre strukturen fuldstændigt. Samtidig er industriens øjne for alvor blevet rettet mod det store europæiske marked.

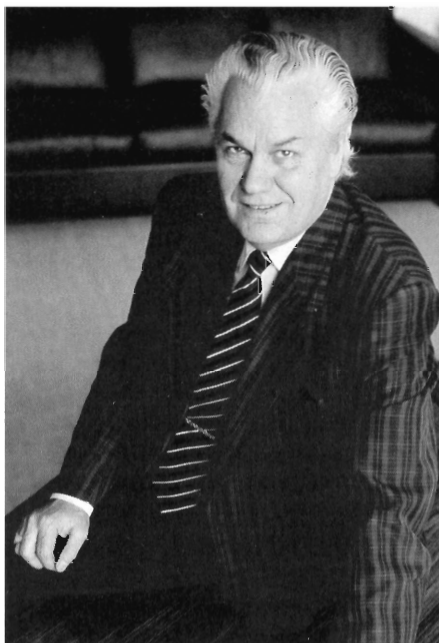
– Men både gældsætningen og omkostningerne i den finske skovindustri er høje, hvortil kommer, at den finske mark er dyr, siger Jarl Köhler. Han erkender, at de kommende år nok bliver noget mere afdæmpede end 80'erne, der alt i alt var rigtig gode for Finland. Faktisk havde landet den højeste økonomiske vækst blandt samtlige OECD-lande.

Fabrikker udskydes

For 40 år siden stod skovindustrien for cirka 86% af Finlands eksport. I dag er andelen faldet til 39%, ikke mindst fordi metalindustrien i mellemtiden er vokset kraftigt. Til gengæld forædles træet i stigende grad i Finland.

Overkapaciteten på cellulose er stor på verdensmarkedet, så de finske fabrikker står stille 12-13 uger om året. Alligevel ligger der færdige planer om yderligere tre til fem højteknologiske cellulosefabrikker i Finland, alle meget kostbare anlæg til flere milliarder finske mark (1 mark svarer til cirka 1,60 kr.).

– Men nogle planer må nok annulleres,

Figur 1. Jarl Köhler blev 1. september direktør for Skogsindustrin. Og han er ikke i tvivl: Finland skal med i EF.

mens andre udskydes, siger Jarl Köhler.

I det neutrale Finland er diskussionen om EF først nu ved at tage fart. Jarl Köhler selv er ikke et øjeblik i tvivl: Finland hører hjemme i EF.

– Men det er vigtigt, at Finland, Norge og Sverige går i samme takt ind i EF. Så vil vi stå stærkt, mener han.

Samarbejde med Sovjetunionen

Han har også forventninger om en udbygget handel med østlandene. Kommer der fart i de nye markedsøkonomier, vil det betyde et nyt stort, papirforbrugende marked.

Foreløbig er Finland begyndt at samarbejde med Sovjetunionen om en bedre udnyttelse af skovene i Karelen. Herfra importerer Finland nu en hel del træ, som forædles i Finland. Handlen skaffer Sovjetunionen tiltrængt hård valuta, men den spirende miljøbevægelse i Sovjetunionen er ikke begejstret. Finland anklages ligefrem for rovdrift af visse sovjetiske økologer.

Påstanden om rovdrift afvises dog af

Finland, som – blandt andet ved hjælp af satellitter – har kunnet fastslå, at de sovjetiske ressourcer er langt større, end russerne selv vidste.

De sovjetiske skove er dog gennemgående gamle og dårligt passede, og udbyttet er derfor ikke særlig højt. Faktisk giver de finske skove, lige på den anden side af grænsen, dobbelt så stort udbytte.

Skoven er hellig

Som tilhænger af markedsøkonomi har Jarl Köhler principielt ikke noget imod udenlandske opkøb af skovindustri i Finland.

Men selve skoven bør ikke kunne opkøbes af udlændinge, mener Jarl Köhler, der i dette spørgsmål er helt på linje med den generelle holdning i Finland: Skoven er Finlands eneste natur-ressource, og den skal forblive på finske hænder. Det er et af de afvigelige krav, Finland ventes at stille, når og hvis et medlemskab af EF bliver aktuelt.

Brug for atomenergi

Hvad angår energiforbrug tror Jarl Köhler ikke, de finske fabrikker kan spare ret meget mere, end man gør. Derfor forudser han problemer for industrien, hvis Finland ikke beslutter at opføre sin femte atomreaktorblok, en beslutning der ventes at blive megen debat om efter rigsdagsvalget næste forår.

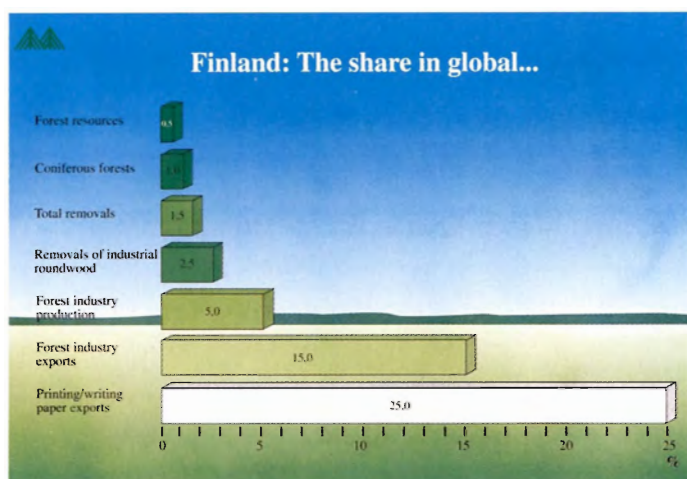
For Jarl Köhler er spørgsmålet enkelt: Skovindustrien har brug for masser af energi, og atomkraft er for ham at se både det billigste, sikreste og reneste.

Tak til Greenpeace

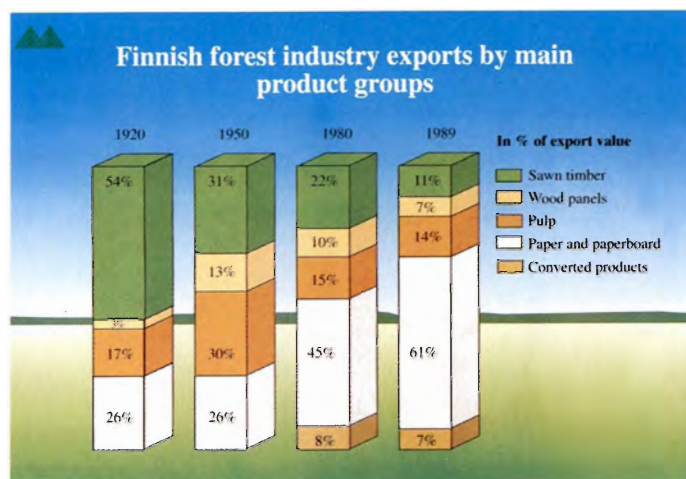
Generelt mener han, at skovindustrien er meget miljøbevidst.

– Folk i dag vil have et rent miljø, det kan vi lige så godt se i øjnene. Derfor skal vi være taknemmelige over en organisation som Greenpeace, som har været med til at vække vores samvittighed, mener Jarl Köhler.

Han forventer også et lovkrav om at anvende op til 25% returpapir ved produktionen af nyt papir. På grund af landets størrelse vil det dog være dyrt at indsamle returpapiret, men Jarl Köhler kan godt se udviklingen bærer den vej.

Figur 2. Det finske skovbrug har – set på verdensplan – en høj udnyttelse af sine skovressourcer. Figuren viser Finlands andel af hhv. skovressourcer, nåleskove, samlet hugst, hugst af rundtræ til industri, produktion i skovindustri, eksport fra skovindustri og eksport af papir.

Figur 3. Produkterne fra den finske skovindustri er blevet stadigt mere forædlede fra 1920 til i dag. Søjlerne viser sammensætningen af skovindustriens eksport på værdibasis for flg. produktgrupper: Tømmer, plader (spån-, fiber-, krydsfinerplader), papirmasse, papir og pap, andre forædlede produkter.

Forsuringen importeres

Blandt eksperterne er der stor uenighed om de finske skoves tilstand. Men forsuring er et problem i Finland som i mange andre lande. Og to trediedele af svovlnedfaldet "importeres".

Alene den sovjetiske nikkel-industri på Kolahalvøen slipper dobbelt så meget svovldioxid ud som hele Finland tilsammen. Og det kan få alvorlige følger for de

følsomme skove i den nordlige del af Finland.

– Får vi ikke styr på disse udslip, kan vi ikke nå ned på et niveau, skoven kan tåle, siger den finske miljøminister, *Kaj Bär-lund*.

Af samme grund er Finland og Norge gået sammen om at modernisere nikkel-industrien – hvilket menes at blive en særdeles lønsom forretning for både Sovjetu-

nionen, Norge og Finland. En moderne fabriek vil ganske enkelt udnytte malmen langt bedre – og sende meget lidt svovldioxid ud over skovene.

Figur 4. 94.800 ansatte er beskæftiget i den finske skovindustri. På savværket i Kemi i det nordlige Finland er savlinjen helt automatiseret.

Tænk venligst på Deres medarbejders sikkerhed og velbefindende i kulden ...

Lad installere en REFLEKS OLIEOVN eller REFLEKS OLIEKOMFUR - vi har modeller, der passer til en enhver skurvogn.

Refleks

Lørup - 5750 Ringe - Tlf. 62 67 12 68
Telefax 62 67 13 81

Ønskegaven

ORIGINAL SKOVBRUGSPLATTE 1990

Årets skønne motiver er hårdt og slidsomt arbejde i skoven i »gamle dage«.

En dejlig gaveidé til alle der interesserer sig for de danske skoves historie.

Bestil allerede i dag.

Pris pr. stk. kr. 200,- + porto.

ORIGINAL LANDBRUGSPLATTE 1990

Årets dejlige platte viser roerensning med hest. Det dejlige motiv er fra ca. 1950 og det er utroligt, at tænke sig det ikke er længere siden, man brugte heste.

Bestil allerede i dag. Pris kr. 198,- + porto.

BESTIL HER

Jeg bestiller herved

___ stk. Skovbrugsplatter

___ stk. Landbrugsplatter

Porto, forudb. 23,- kr.

Porto pr. efterkrav 37,- kr.

Navn: _____

Gade: _____

Postnr.: _____

By: _____

Telf.: _____

Tove Svendsen
Kunsthåndværk ApS

Jægergangen 104
Telf. 44 44 15 14

2880 Bagsværd
Giro 8 26 79 95

Nyudkommen "Sortebog" om Skovloven fra 1989

Bogen indeholder materiale fra skovlovens tilblivelse. Faserne i lovgivningsprocessen følges fra lovforslag over Folketingets forhandlinger og betænkning til den vedtagne lov. De samtidige ændringer af lensafløsningsloven fremgår også.

Bogen henvender sig til de myndigheder og organisationer m.fl., der skal medvirke ved administrationen af loven og til øvrige interesserede.

Prisen er 85 kr. incl. moms, og den kan rekvireres hos:

Statens Informationstjeneste, tlf. 32 92 92 28 eller Skov- og Naturstyrelsen, tlf. 45 76 53 76 lok. 2178.

Makita

DOEST VÆRKTØJ 53 75 64 76

BIL DOEST 30 53 64 60

AKKU SYSTEM 14,4V

SCHOV 30 24 10 34

Akku system 14,4V

Systemets fordele:

* Da batteriet bæres i hofteselen, sikres lav vægt samt en håndvenlig udformning/balance.

* Ladetid altid 1 time.

AKKU GRENSAKS 4602 DW 14,4V

■ Anvendelig hos:
Amt/Kommune, Gartnerier, Planteskoler, Skovbrug mv.

■ Skåner håndled
■ Ergonomisk rigtig udformning
■ Overbelastningssikring

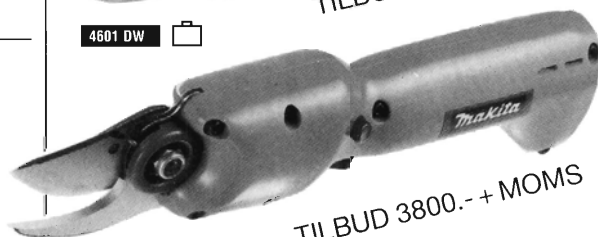
* Meget lang drifttid på en opladning – ca. 8 timer.

* Effekt som 220 V maskiner.

4601 DW

TILBUD 3800,- + MOMS

4602 DW

TILBUD 3800,- + MOMS

Standard tilbehør:

Stålkuffert, slibesten, olie, nøgle.

PLANTER

Vi kan tilbyde:

Planter til skov, hegn og hække til meget rimelige priser ...

Der leveres kun planter af virkelig høj kvalitet, behandlet af fagfolk, som véd, hvordan De kan opnå det bedste planterestultat.

HUSK: Arbejdet med planningen er lige stort – derfor anvend kun rigtigt behandlede planter af god kvalitet.

Vor prislister for skov-, hæk- og læplanter tilsendes gerne på forlangende.

Alle planter er naturligvis herkomst- og sundhedskontrolleret.

Hjørthede Planteskole

v. T. IVERSEN – 8850 BJERRINGBRO
TELEFON 86 68 64 88 – TELEFAX 86 68 64 40

NETOP NU!

Skovbrug i Island

Island har i dag næsten ingen skov, men på længere sigt ønsker man at få omkring 10% skov, især med lærk, sitka, engelmansgran, contorta og birk. Skovene skal bremse erosionen, sikre en vis selvforsyning og være et tilbud til friluftslivet.

Af sekr.leder KARSTEN RAAE.

I august 1990 deltog delegationer fra Danmark, Sverige, Finland og Norge i et skovrejsningsprojekt i Island. Projektet, som bl.a. resulterede i 15 ha ny skov ved Reykholt på Vestisland, var tilrettelagt i et samarbejde mellem det norske Skogselskap og Skógræktarfélag Islands.

Island – kort signalement

Landet har 253.000 indbyggere, heraf ca. 100.000 i hovedstaden Reykjavik, fordelt på 103.000 km².

Rigelig adgang til billig vulkansk energi. Store øde og jordbrugsmæssigt stort set ubrugelige områder i form af Jökuller (gletchere), lavamarker og nedroderede fjelde.

Figur 1. Vinden er et dominerende problem for skovdriften. Så snart et topskud rager lidt op slides det i stykker, med tvegedannelse, rejste sidegrene og dermed uregelmæssigt stammeforløb til følge.

Får sitkaen eller engelmansgranen lov til at vokse op i læ, bliver stammeformen ret og topskudene af næsten konstant længde. For sitkaens vedkommende 20-30 cm.

I forgrunden såvel som helt i baggrunden af billedet ses krat af den lave form af islandsk birk. (De hvide baller på marken er høemballeret i plastik).

Frugtbar jord, hvor den findes, masser af lys og nedbør i vækstsæsonen, men en lille varmesum og et meget blæsende og temperaturmæssigt skiftende klima.

Når hertil skal lægges 8-900.000 løsgående får og ca. 80.000 heste plus lidt andet husdyrhold er det så overhovedet relevant at tale om skovbrug i sådant et land? JA.

Skovbruget

1% af landets areal er i dag skovklædt eller bevokset. Størstedelen med naturligt forekommende islandsk birk, der findes i to hovedvarianter. Den lave buskagtige form der bliver godt mandshøj, og en egentlig træform, der på beskyttede loka-

Figur 2. 1. gangs tyndning i 30-årig sitka i en lille skov nær Borgarnes på Vestisland.

Skoven er på 35 ha. Den lokale skovdyrkerforening har ikke selv ansat forstligt personale. Skógræktarfélag Islands fører derfor tilsynet med skoven og forestår udførelsen af de nødvendige arbejder. Skoven, der ligger nær et sommerhusområde, skal primært tjene rekreative formål, så den nordiske delegation medvirkede i anlægget af nye skovstier.

liteter når højder på op til 14 m.

Herudover findes en lang række skovanlæg med indførte træarter – for det meste nåletræer.

Skovbruget er organiseret i to hovedstrukturer. Det statslige, som vi kender det herhjemme fra, og en privat organisation – Skógræktarfélag Islands.

Skógræktarfélag Islands minder en del om de danske skovdyrkerforeninger og er opbygget omkring 44 lokale selvstændige "Skovdyrkerforeninger" med tilsammen 6.000 medlemmer med 7.000 ha skov.

Blandt de største – der har ansat eget forstligt personale – kan nævnes Reykjavik og Akureyri (landets næststørste by). I

Figur 3. Flere steder i Island har man mere varmt end koldt vand. Fjernvarmen er billig, og udendørs swimmingpools findes overalt. Drivhusgartneri er et betydeligt erhverv. Det er almindelig praksis først at lade vandet køle af i pølen for så at vande afgrøderne med det sidenhen.

Islands kendteste springkilde Geysir har ikke sprunget regelmæssigt de sidste 25-30 år. Ved særlige lejligheder hældes der brun sæbe i den, hvilket nedsætter kogepunktet og får den til at springe. Springkilden på billedet hedder Strokkur. Den findes lige ved siden af den store Geysir.

Figur 4.

Figur 5.

Figur 6.

Figur 4. Island importerer hele sit forbrug af juletræer fra Danmark. Gadeprisen for en nordmannsgran i Reykjavik vil få selv en velslægtet københavner til at blegne.

Man interesserer sig derfor en del for muligheden for selv at producere træerne. Engelmansgranen synes mest velegnet, og når den fremstår som her, rammer den efter sigende den islandske smag ret præcist. Det vil de færreste nordmannsgraner nok være i stand til.

Figur 5. Karakteristisk vestislandsk landbrugsland. Læg mærke til de dyrkede arealer – tullet – lige omkring gården. Her høstes høet. Resten af gårdens jordtilliggende, ofte mange tusind hektar, er udlagt til fåregræsning. Skrånningerne bagom gården er typiske for områder/lokaliteter udpeget til skovrejsning.

Figur 6. Typisk landskab på Island med en skov af sitka, ved Hreðavatn.

vik og Akureyri (landets næststørste by). I disse som i flere andre foreninger spiller kommunerne en betydelig økonomisk rolle.

Fra centralt hold forestår Skógræktarfélag driften af skovene i de mindre lokalforeninger.

Skovrejsningen

I landnamstiden mener man at godt 30% af Island var skovbevokset. I dag skønnes det, at et areal af tilsvarende størrelse vil være tilplantningseget.

Der har siden århundredeskiftet været interesse for en udvidelse af det islandske skovareal. Der har dog altid været særligt én meget magtfuld modstander – fårene på de omkring 4.000 landbrug der sammen med fiskeriet har været og til dels stadig er dominerende i islandsk økonomi.

Skovtilplantningen har derfor haft en stormomsust historie. Slaget mod fårene synes nu vundet, og man satser på – på lang sigt at tilplante 10-12% af landet. Det sker dog stadig i høj grad på fårenes præmisser. Det er skovene man hegner inde og ikke fårene.

Hidtil har skovrejsningen mange steder været spredt og i relativt små enheder, tit kun få hektar pr. anlæg. De udpegede skovrejsningsområder lægger imidlertid op til langt større og samlede skove.

De nye skove skal tjene tre hovedformål.

- De skal virke klimaforbedrende, herunder bremse erosionen.
- Fremme de rekreative interesser, herunder turismen.
- Sikre landet en vis selvforsyning med træprodukter; man tænker særligt på hegnsplæ, emballagetræ, industriflis og juletræer.

Man forestiller sig at skovene arealmæssigt vil komme til at fordele sig ligeligt på de tre hovedformål.

Træartsvalget

Frem til i dag har man afprøvet en imponerende række af træarter og provenienser i det islandske skovbrug. Frem for alt har man lært at vælge fra.

Et af de store tilbageslag for skovrejsningen på et tidligt tidspunkt gav skovfy-

ren. Man kultiverede i stor stil med provenienser af nordvestnorsk oprindelse.

De klarede sig fint i kulturfasen, og man mente hermed at have nået et afgørende skridt fremad. Da fyrrene blev godt mandshøje blev de imidlertid angrebet af lus og døde fra en kant af.

Contortafyrren bliver angrebet af den samme lus, men har vist, at den vokser sig ud af problemerne.

I første række vil man satse på træarterne lærk, sitkagran, engelmansgran, contorta og birk. Sitkagranen og contortaaen vil på de bedste lokaliteter kunne producere 5-7 m³/ha/år, lærk og engelmansgran noget mindre. De ældste lærk og engelmansgran bevoksninger på Østlandet har nået højder på omkring 22 m, og har således produceret tømmer.

Med anlæg af nye og større skove synes det som om, træartsvalget vil kunne udvi-

des noget. Når først et rigtigt skovklima er etableret er der langt flere muligheder. I større gamle skove kan man se træarter som rødgran, tsuga, Abies lasiocarpa, cembrafy, concolor m.v.

Skovlandet Island

Mange islændinge brænder for skovsagen, og der ydes en stor frivillig indsats i de lokale skovdyrkerforeninger. Ikke mindst kirken, der mange steder er en betydelig jordejer, er begyndt at gå foran i skovplantningen.

Forsøg med læhegn og småplantninger har vist, at disse muliggør dyrkning af mange grønsager på friland, så meget taler for at Island i fremtiden vil kunne blive et skovland.

Der er dog nogle psykiske barrierer der skal overvindes før succesen er helt hjemme: Fåreavlens hævdevundne ret til frit at kunne disponere over hele det åbne landskab, og islændingenes egen kærlighed til de store vide uspolerede udsyn, som landet er så rigt på, og så måske en lille frygt eller utryghed ved skovens mørke og lukkethed.

For skovbrugere med mod på at se og opleve noget anderledes kan Island på det varmeste anbefales som rejsemål. Det kan vel heller ikke udelukkes, at der kan være noget at gøre jobmæssigt for en driftig og fordomsfri skovbruger.

Figur 7. De steder hvor der umiddelbart er for lidt jord til at kunne plante udsås alaskalupin. Efter omkring 20 år har den samlet så megen jord, at der kan ryddes pletter i lupindækket og plantes heri.

Litteratur i noter:

Honningbiens liv

PETER GJELSTRUP: Honningbier. Natur og Museum 29. årg. nr. 3. 32 sider, rigt ill., delvist i farver. Pris 32 kr. (abonnement 1990 92 kr.). Udg. af Naturhistorisk Museum, bygn. 210, Universitetsparken, 8000 Århus C, tlf. 86 12 97 77.

Biavlens betragtes normalt som en hobby, men har alligevel en stor økonomisk betydning. Der produceres hvert år 4.200 tons honning til en værdi af ca. 150 mio. kr., og værdien af biernes bestøvning anslås til 500 mio. kr.

Det fremgår af et informativt hæfte som bl.a. fortæller om opbygningen af honningbiens samfund, livsform og om de fire arter af honningbi (som igen er opdelt i en række racer).

Der fortælles udførligt om hvordan bierne kan kommunikere indbyrdes ved hjælp af lyde og duftstoffer. Ved at danse på tav-

Figur 1. Ved hjælp af harpiksen fra forskellige planter laver bierne propolis, som de bruger til at dække boets inderside med.

lerne kan de desuden angive retning og afstand til fødekilder.

Bierne har også gode metoder til at navigere både ved hjælp af solen, polariseret lys fra solen (hvis en sky går for solen), landskabet, og måske også magnetisme. Mennesker har ved ubetænksomhed udsat bierne for flere trusler: Varroamiden lever på den indiske honningbi uden at skade den synderligt, men den er nu bragt til Europa hvor den kan være dræbende for den europæiske bi. I Sydamerika er der skabt en krydsning mellem europæiske og afrikanske bier, kaldet "dræberbier". Den har vist sig at være en god honningproducent, men er også meget aggressiv, og den meldes at have dræbt mange mennesker.

Lommebog om fugle

Fugleårbogen '91. 168 sider ill., delvist i farver. Branner & Korchs Forlag. Pris 54 kr.

En lommebog, som udover kalender mv. indeholder en serie artikler af interesse for fugleelskere. Der er en status over året 1989 inkl. sjældne fugle, en kalender over trækfugle, der omtales fugletællinger, fuglestemmer, hvordan man kan få flere ynglefugle i haven, og der udnævnes en årets tegner og fotograf.

Trelde Næs ved Fredericia

NIELS HARALD JENSEN: Bogen om Trelde Næs. 191 sider i stort format, rigt ill., delvist i farver. Udgivet af Lokalthistorisk Arkiv for Fredericia og Omegn 1990. ISBN 87-89347-00-5. Bestilles hos udgiveren, tlf. 75 93 23 90, giro 3 51 72 25. Pris 275 kr. + porto 25 kr.

Den tidligere skovfoged ved Fredericia Kommunes skove, Niels Harald Jensen, har skrevet en stor og flot bog om Trelde Næs. Det er en markant halvø, der rager ud i Lillebælt lidt nord for Fredericia.

Trelde Næs spiller i dag en stor rolle som udflugtsmål for byen. Det meste af næsset - 590 ha - udgør en samlet skovstrækning, som er parcellskov med omkring 50 ejere. Den yderste, mest besøgte del er i dag ejet af kommunen.

**Når enden er god, er alting godt,
og gulvtræ må ikke afskæres skråt!**

JUNCKERS
Junckers Industrier A/S, 4600 Køge, Tlf. 53 65 18 95

Hvert år ved tøbrud er der skred i skrænterne ud mod Lillebælt "Skoven render i a strand".

Skoven er speciel ved aldrig at have været udsat for en samlet drift og betegnes i bogen som en "friseret urskov". Jorden består af plastisk ler, og derfor kan det være svært at færdes i skoven, ligesom der tit sker udskridninger ud mod havet.

Bogen beretter om næssets historie, om markante personer på og omkring skovene, fiskeri, færgefart, fyret, digtere og maleres opfattelse af næsset, og bogen er rig på spændende beretninger. Det er en flot gavebog for historisk interesserede og for personer med tilknytning til området.

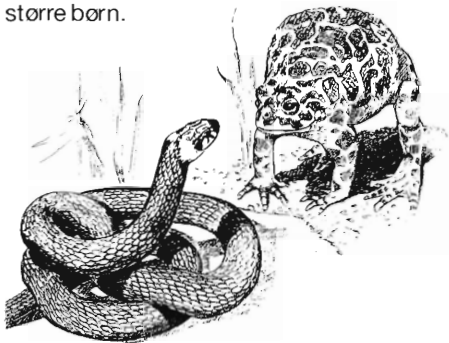
Danske tudser

JØRGEN LILJESØE: Danske tudser. 104 sider rigt ill., delvist i farver. Branner & Korchs Forlag. ISBN 87-411-5517-3. Pris 148 kr.

Tudserne er mange steder i stærk tilbagegang, især fordi dens levesteder ændres. De er dog også nyttige, fordi de tager mange skadelige insekter, og derfor opfordrer forfatteren til at "installere" et tudsepar i sin have.

Bogen indeholder en udførlig omtale af udseende, levesteder og livsform for vore tre tudsearter – skrubtudsen, strandtudsen og den grønbrogede tudse. Hertil kommer generelle afsnit om formering, hamskifte, tudsernes gift, fødevalg, fjender, beskyttelses-foranstaltninger samt studier af tudser i et akvarie.

Bogen er også egnet til undervisning af større børn.

For at skræmme sine fjender kan tudsen puste sig op så den er en halv gang større end normalt.

JULEGAVEIDÉ

Alle, der vil følge med i hvad der sker inden for skovbruget, vil blive glade for et årsabonnement på **SKOVEN**.

11 numre med det nyeste inden for maskiner, håndværktøj, skovdyrkning, økonomi og lovgivning – samt reportager, rejsebeskrivelser og stillingsannoncer.

Inkluderet i abonnementsprisen er ca. 40 numre af nyhedsbrevet **SKOVEN-NYT** med aktuelle oplysninger om kurser, møder, nye træpriser, den månedlige skovbrugskalender og tilbudsannoncer.

For alt dette er abonnementsprisen for 1991 350,- kr.

GAVEKORT

til

navn

God jul og godt nytår ønskes af:

Jeg vil forære et abonnement på SKOVEN incl. SKOVEN-NYT for hele 1991.

Jeg giver selv gavekortet til modtageren. Send regningen til mig.

MODTAGER:

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./by: _____

GIVER:

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./by: _____

Indsendes til Dansk Skovforening – porto er betalt – se bagsiden.

GREMO

Salg af

GREMO Skovmaskiner
CRANAB Udkørselsvogn
CRANAB/GREMO Tilbehør
FORD Skovtraktorer

Reservevedele: Ringsted - 53 61 18 48 Sabro - 86 94 92 11

Service: Tilbydes fra 3 nedennævnte afd.:

Salg - Kontaktperson: Bjarne Pedersen - Biltlf. 30 53 12 96

Et totalprogram med landsdækkende service

- den sikre løsning

Jættevej 28-30
Ringsted
Tlf. 53 61 18 48
Fax. 57 67 04 18

Lollandsvej 31
5500 Middelfart
Tlf. 64 41 58 59
Fax. 64 41 59 32

Stillingvej 105 A
8471 Sabro
Tlf. 86 94 92 11
Fax. 86 94 92 83

Kontakt Arborea Dania
og få planter,
der har mere end høj kvalitet.

SKOVPLANTER TIL DEN RIGTIGE PRIS

Arborea Dania

Dansk Planteproduktion AIS
Ribevej 45-47 · 8723 Løsning
Tlf. 75 65 12 11 · Fax. 75 65 05 75

Specialist i skovgrøfte- oprensning

Vi er forhandler
af PEM-rør
til overkørsler.
Nye rør 160 mm.

Brdr. Svanebjerg

Leestrup . 4733 Tappernøje
Telf. 53 82 53 77 - 53 82 54 25

Brev
ufrankeret svarforsendelse

1363

Sendes
ufrankeret

Modtageren
betaler porto

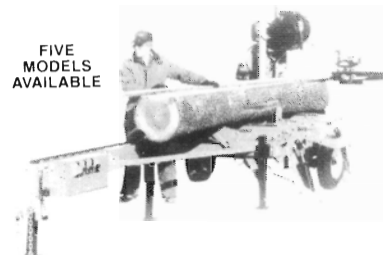
DANSK SKOVFORENING

Amalievej 20
1931 Frederiksberg C

Wood-Mizer®

GØR DIT RÅTRÆ MERE VÆRDIFULDT

- * Kævlen føres frem, vendes og fastgøres af én mand
- * Kapacitet op til 90 cm diameter og 10 m længde
- * Sikker - nøjagtig - effektiv
- * Minimalt spåntab - flere brædder af hver stamme.

FIVE
MODELS
AVAILABLE

SIKKER - ENKEL - EFFEKTIV 5 MODELLER

(priser fra £6.590 + moms)

Ny indtægtskilde for skoventreprenører:
Opskæring i skoven på kontrakt.

Woodmizers salgsorganisation står til
Deres rådighed med service og
reservevedele efter køb.

Vi bruger selv vores egne maskiner
til at fremstille brædder i nøjagtige mål.

Storbritanniens mest solgte
mobilsavværker.

fra

WOOD-MIZER EUROPE LTD.

P.O. Box 2, Eddenbridge, Kent TN8 7JX
England - Tlf. 00944 - 342 - 850 874
(svarer hele døgnet)

Litteratur i noter:

Kraks adressebog

Større gårde og skove 1990/91. 370 sider. Pris 160 kr.

Der er netop kommet en ny udgave af Kraks adressebog over større jordbrugs-ejendomme. Den optager alle ejendomme med over 2,2 mio. kr. i ejendomsværdi eller over 50 ha. Der nævnes areal, driftsform, ejers og funktionærs navne og adresser mv.

Der er i år en artikel "Skovbruget i landbruget" af Karsten Raae, De danske Skovdyrkerforeninger. Den omtaler skovplanlægning, den ny skovlov, udbytte af skovdrift, anlæg af ny skov og rådgivning.

Jægersborg Dyrehave

JAN MØLLER: Dyrehaven. 205 sider i stort format, indb. Rigt ill., delvist i farve. Forlaget Cicero 1990. ISBN 87-7714-069-9. Pris 368 kr.

Jægersborg Dyrehave nord for København er en af landets mest kendte skove

og er et yndet udflugtsmål. I en ny bog omtales mange aspekter af Dyrehaven, især dens historie.

Dyrehaven er først og fremmest kendt for sin store bestand af hjortevildt, som oprindeligt blev etableret for at tilfredsstille kongernes jagtinteresser. Som opholdssted byggede man først Jægersborg slot – som gav skoven navn men som forlængst er revet ned. Samme skæbne har flere gange været tæt på at overgå det særprægede lille slot Eremitagen.

Dyrehaven har i godt 400 år været et mål for københavnernes udflugter. Først omkring den helbredende Kirsten Piils Kilde (Københavns vandforsyning var efter vor standard elendig, så frisk vand virkede

helbredende). Omkring denne kilde samledes gøglere og værtshuse, som efterhånden udviklede sig til Dyrehavsbakken. Dyrehaven er også et af de yndede motiver for landskabsmalere og digtere, der blev gennem mange år spillet friluftsteater, og der holdes Hubertusjagt, Eremitageløb og meget andet. Den store Eremitageslette har været brugt til mange aktiviteter, bl.a. blev den første fodboldkamp spillet her i 1879.

Forfatteren Jan Møller har tidligere skrevet historiske bøger om borgerliv i København og om de grønne områder nord for København. Den nye bog følger sig ind i rækken og er med de mange illustrationer, delvist i farve, velegnet som gavebog.

*Scene fra
Dyrehavsbakken
omkring 1830, man
ser bl.a. en
spillemand,
en gruppe
kunstberidere
og en pige med
en temaskine.*

Endnu en skibslast... cellulosetræ på vej

Selvom markedssituationen for afsætning af cellulosetræ for tiden er meget problematisk er Hedeselskabet konstant på forkant med udviklingen.

Vi vurderer løbende alternative afsætningsmuligheder og opdyrker nye markeder for om muligt at sikre din afsætning af cellulosetræ.

Ring os op og forhør om de aktuelle muligheder.

HEDESELSKABET

Handelsafdelingen
Telefon 86 67 61 11

Den europæiske skovsektors udvikling i 1991

I Europa går udviklingen generelt mod faldende priser, især inden for papir- og pladeindustrien (undtagen MDF-plader). Næste år forventes ustabilitet, mest i den nåletræbaserede industri.

Af kandidatstipendiat MICHAEL LINDDAL, Institut for økonomi, skov og landskab, KVL.

På det 48. møde i Tømmerkomiteen ved FN's Økonomiske Kommission (UN/ECE) i Geneve i oktober 1990 blev den aktuelle situation for den europæiske skovsektor med udviklingstendenser for 1991 diskuteret. Her fremdrages nogle hovedtræk fra mødet.

1. Markedets struktur

Markedsforholdene i den europæiske skovsektor er forholdsvis komplicerede. FN's analyser fokuserer på ligevægte i udbud og efterspørgsel. Markedet bestemmes af *såvel* de hjemlige forbrugeres efterspørgsel efter træprodukter *som* af eksportmuligheder. Træindustriens udbud af produkter tilpasses efter denne efterspørgsel, som derfor også bestemmer træindustriens efterspørgsel efter råtræ.

Det betyder, at en analyse af udviklingen i markedsforholdene i den europæiske skovsektor må bygge på to indbyrdes afhængige ligevægte i udbud og efterspørgsel, nemlig vedrørende henholdsvis træindustriens råtræforbrug og dens produktion.

2. Eksterne påvirkninger

Efterspørgslen efter træbaserede produkter følger den generelle udvikling i de europæiske økonomier. Der hersker netop nu stor usikkerhed mht. den økonomiske udvikling, selv over korte tidsrum. En økonomisk vækst vil øge forbruget, mens den høje reale rente for tiden virker begrænsende. Mere politiske forhold som Golfkrisen og indførelse af markedsøkonomier i Østeuropa kan få stor indflydelse på den europæiske skovsektor.

Byggesektoren er af væsentlig betydning for efterspørgslen efter træprodukter. I Europa er der faldende aktivitet i byggesektoren, bl.a. som følge af høj rente og Golfkrisen. Til gengæld er der muligheder for eksport til Nordafrika og Israel, hvor der er vækst i byggesektoren.

Stigende energipriser som følge af Golfkrisen giver højere priser på træ til energiformål.

3. Papir og cellulose

Et eksempel på en produktion, hvor mar-

I modsætning til nåletræ anses løvtræmarkedet for stabilt, og prisudviklingen for tempereret løvtræ vurderes særdeles gunstigt.

kedsforholdene er i krise, er papir i Skandinavien. Finland og Sverige vil begge reducere produktionskapaciteten i celluloseindustrien med ca. 20%.

Udover den direkte effekt på efterspørgslen efter cellulosetræ, påvirkes *savværkerne*, der ikke kan afsætte deres flis. Resultatet er, at mange savværker holder lukket i 2-4 uger eller har fået 4 dages arbejdsuge. Savværkerne må reducere deres produktion.

I Finland forventes hugsten i de private skove at falde med 5-10 mio. m³ årligt pga. denne kombinerede krise i papir- og savværksindustri.

Sverige reducerer importen af cellulosetræ med 3.1 mio. m³ både i 1990 og 1991 sammenlignet med 1989. Importen fra Chile på hidtil 1 mio. m³ reduceres stærkt. Finland reducerer importen af cellulosetræ med 0,5 mio. m³ i 1991 sammenlignet med 1990.

Der er ingen tegn på forbedring af de aktuelle dårlige eksportforhold for dansk cellulosetræ.

4. Stormfald 1990

En faktor af betydning for udbuddet af råtræ i Europa er lageret af træ fra stormene i første del af 1990. Stormfaldet var på over 100 mio. m³. Hårdest gik det udover det vestlige Tyskland (tidligere BRD) med ca. 65 mio. m³, svarende til mere end det dobbelte af en årshugst.

Priserne på råtræ har indtil videre været stabile. Det er et resultat af frivillige aftaler mellem skove og træindustrier, oplagring o.lign. Det er muligt at denne stabilitet ophører, når lagrene af råtræ er tømte.

5. Sovjetunionen

Udviklingen i Sovjet med verdens største skovreserve har betydning for den europæiske skovsektor. Sovjet er et af de få re-

levante lande, hvor efterspørgslen efter træ overstiger udbuddet.

Efterspørgslen skyldes især stigende aktivitet i byggesektoren som følge af hjemvendte soldater fra Østeuropa og indenlandsk migration som følge af politiske og etniske uroligheder.

Sovjet fortsætter med at eksportere træ af valutahensyn. Eksporten til Vesteuropa af bedre kvaliteter på 4,5 - 5 mio. m³ forventes at fortsætte.

Eksporten af dårligere kvaliteter til Cuba og Østeuropa mod bytte af varer bliver reduceret, når al Sovjets eksport af træ fra årsskiftet skal betales i omsættelige valutaer.

6. Løvtræ

Løvtræ har ikke den samme økonomiske betydning i den europæiske skovsektor som nåletræ. Markedet for løvtræ anses for at være stabilt. Prisudviklingen for tempereret løvtræ vurderes særdeles gunstigt. Dels er det et alternativ til tropisk træ, dels er der en mere udbredt positiv holdning til lyst træ.

Importen af tropisk træ blev diskuteret. Det kunne konstateres, at efterspørgsel og anvendelse af de tropiske skovressourcer kan opfylde målsætningen om, at fra år 2000 skal alt tropisk træ komme fra skove med bæredygtig drift. Problemet med at definere bæredygtig drift, og betydningen af importen i 90'erne, blev ikke diskuteret.

7. Konklusion

Forbindelsesleddet mellem skovbruget og forbrugeren er træindustrien, som er vanskelig at overskue. Den generelle udvikling går i retning af overproduktion og faldende priser på træbaserede produkter. En udvikling der er stærkest indenfor papir- og pladeindustrien (undtagen MDF-plader), hvor priserne er helt i bund.

Eksterne politiske og økonomiske virkninger – som f.eks. bevirker et fald i byggesektoren – har en hurtig virkning på efterspørgslen. Derimod tilpasses markedet for råtræ og udbuddet af træprodukter knap så hurtigt, f.eks. ved en nedsat produktion i træindustrien.

1991 bliver et år, hvor især den nåletræ-baserede industri er ustabil, fordi nye ligevægte skal indstille sig. Samtidig vil der komme en øget efterspørgsel efter træ til energi.

Den langsigtede udvikling i den europæiske skovsektor frem til 2040 undersøges for tiden i FN regi og forventes at udkomme som en rapport i 1995 (ETTS V, European Timber Trends and Prospects).

I næste nummer følger en tilsvarende artikel om udviklingen i den nordamerikanske skovsektor.

Red.

SKOVGØDSKNING

* effektivt og præcist

SKOVSPRØJTNING

* ukrudt- og lusesprøjtning

* tåge-, slange- og bomsprøjte

Vi kører i hele landet.

KONGSHØJ MØLLE

Sprøjteservice ApS

5871 Frørup – Tlf. 65 37 12 42

Paludans Planteskole A/S

Klarskov Åvej 4
4760 Vordingborg
Tlf. 53 78 20 09 - Fax. 53 78 25 11

Hvorfor tage chancer. Kontakt os for fremtidslevering af skovplanter.

Planter herkomst og sundhedskontrolleret af Plantedirektoratet.

Produktinformation fra Agama

SIKKERHEDSSTØVLE "LETVÆGT"

Ekstra let sikkerhedsstøvle med stål næse og savbeskyttelse. Den vejer kun 1,0 kg (str. 43) – det er ca. 20% lettere end de fleste andre støvler. Støvleskaftet er lavet af et tyndere materiale og kraven er lavet i nylonstof, det giver en lettere, mere blød og behagelig støvle.

Støvleens sikkerhed er i top, og den kan selvfølgelig klare de strenge svenske krav fra "Statens Maskinprovninger".

Prøv den nye støvle hos din Jonsered forhandler.

Netop nu 10% rabat (indtil den 31/12 1990).

Anviser nærmeste forhandler:

Agama
DANMARK A/S
Drejervej 28 · 7490 Aulum · Telefon 97 47 23 55

Jonsered
PROLINE

Mere træ end forventet i Europa

En række europæiske lande er blevet klar over at skovene indeholder mere træ end man har regnet med.

I Vesttyskland er den stående vedmasse siden sidste opgørelse i 1961 øget med 60% til 2,2 mia. m³. De østtyske skove skønnes at rumme 0,5 mia. m³, og dermed har det nye Tyskland lige så meget træ som Sverige (1985: 2,7 mia. m³).

Tilvæksten er ikke målt, men et forsigtigt skøn siger 60 mio. m³/år i vest og 17 i øst. Hugsten har i de senere år været 30, hhv. 12 mio. m³.

Schweiz og Østrig har traditionelt en stor vedmasse af hensyn til beskyttelse mod erosion, laviner mv. I Schweiz vil man fortsat opspare vedmasse. Østrig har sparet meget op i en årrække, men hugsten forventes snart at stige.

Frankrig har i mange år tilplantet agerjord og intensiveret skovdriften i eksisterende skove. Derfor er der i dag megen ung skov. Franskmændene er optaget af størrelses-strukturen i træindustrien og regner med gevinster ved rationalisering.

Holland fortsætter tilplantningen og sigter på at selvforsyningen stiger fra i dag 10% til 25% af forbruget i midten af næste århundrede.

Sverige hugger for tiden 70 mio. m³ om året, men tilvæksten skønnes til 100 mio. (Skoven 2/90, s. 67).

I Finland er hugstreserven – som det fremgår af en anden artikel i dette blad – omkring 25 mio. m³ om året.

Sovjetunionen er derimod i krise. Der mangler både teknik og tilstrækkelige ressourcer til de nødvendige plejeaktiviteter. Det er svært at rekruttere skovarbejdere, fordi erhvervet har meget lav status, og folkene lever under meget primitive forhold.

De tilgængelige områder med nåleskov er ved at være udtømte, især i den russiske republik. Sidste år blev der hugget 15 mio. m³ mindre end planmålet. Der er stort overskud af løvtræ, men det kan ikke udnyttes af industrien.

Der er stor mangel på træprodukter, og derfor er det tænkeligt at nogle skovområder også i 90'erne bliver forhugget.

Det er det svenske Domänverk, som har indsamlet disse oplysninger. Svenskerne ønsker at kende de europæiske landes hugst for at kunne bedømme afsætningsmulighederne for svenske skovprodukter.

Sammenfattende giver disse analyser indtryk af at der i hvert fald i en række vesteuropæiske lande er store uudnyttede hugstmuligheder.

Domän-Posten og Skoven

Roden til alt godt...

Trætøp skov- og læplanter er produceret uden omplantning, men med flere rodsåringer. Derfor udvikles et robust, cirkulært rodnet, som giver større stabilitet og livskraft. Ring og hør nærmere ...

Trætøp

PLANTESKOLE
Østerhovedvej 37 . 7323 Give
Tlf. 75 73 57 55
Bedst mellem 12.30 og 13.00 og efter 18.30

NOVOPAN

- Danmarks førende producent af spånplader, BODEX-krydsfiner samt VIBOPAN-paneler til væg- og loftbeklædning.

Hertil KØBER vi bl.a. NÅLETRÆ og LØVTRÆ i forskellige længder, soldet/usoldet savværksflis.

Yderligere oplysninger ved henvendelse til vort skovkontor tlf. 86 39 61 00 lokal 238.

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

Pindstrup
DK-8850 Ryomgård
Tlf. 86 39 61 00
Fax 86 39 64 00

NÅLETRÆ KØBES

*UAFKORTET NÅLETRÆ *AFKORTET NÅLETRÆ, LÆNGDE 360 CM
*KASSETRÆ, LÆNGDE 240 CM

Midtjydsk Savværk & Emballagefabrik A/S

Fynsvej 2 - 7330 Brande - Tlf. 97 18 28 00

Planter skov for anden gang

Skovarbejder Magnus Wind planter graner samme sted hvor han plantede for 55 år siden.

Alle skovfolk oplever at anlægge en kultur og se den vokse op. Et andet sted i skoven fælder de en bevoksning som er blevet hugstmoden. Men det er de færreste som kommer til at fælde de samme træer som de plantede for 55 år siden – og planter nye samme sted.

Skovarbejder *Magnus Wind* har siden 1935 arbejdet i Lundbæk plantage ved Jydeved, som ejes af Københavns Plantageselskab. Dette selskab blev stiftet af københavnske grossererere efter genforeningen for at sikre jorden på danske hænder.

Lundbæk plantage er anlagt på sandet agerjord. Magnus Wind har i over 50 år boet midt i skoven, og han har sammen med sin kone plantet næsten 400 ha skov.

Han planter nu næste generation i et lille hjørne af en stor rødgranbevoksning på over 30 ha, som han var med til at plante i årene 1936-49. De nye planter må formodes at klare sig godt – de stammer fra frø høstet i den selvsamme bevoksning.

Det meste bliver sat på moderne vis med plantemaskine. Magnus Wind går alligevel ved siden af og bruger det redskab han har været vant til i 55 år – spaden.

Ringene er sluttet – for rødgranerne – men ikke helt endnu for Magnus Wind, for selv om han er blevet 81 år, arbejder han stadig i skoven. Han tager sig bl.a. af kulturarbejder og pyntegrønt, men kun på halv tid, for der skal også være tid til bl.a. møder i pensionistforeningen.

Frøavlsbevoksning

Bevoksningen har været med i Forsøgsvæsnets "ekspres-forsøg" med rødgranprovenienser, og ialt 33,8 ha er kåret til frøavl efter afprøvning. For nogle år siden blev der høstet en mindre portion frø, og planterne herfra er altså nu klar til udplantning.

I år er der igen blevet høstet frø og i store mængder. Lundbæk plantage dækker sammen med andre sønderjyske plantager 80% af årets frøhøst, og Statens Planteavlstation har nu frø nok til de næste 10 års forbrug her i landet.

Skovrider Frank Lærke fra Hedeselskabet – som administrerer plantagen – oplyser at det tilplantede areal er en lille del af bevoksningen som er skadet i storme i

1989 og 1990. Træerne er ved at være hugstmodne, og i de kommende år vil de svage dele blive afdrevet. Man håber dog at kunne bevare en del af bevoksningen så længe at der også om ti år kan høstes frø her.

Men om Magnus Wind får mulighed for at plante også disse træer må tiden vise...

sf

Kilde: Jydske Tidende 14.10.1990.
Samtale med skovrider Frank Lærke.

Foto: Hans Chr. Gabelgård, Jydske Tidende.

Figur 1. Selv om der findes moderne plantemaskiner bruger Magnus Wind stadig spaden.

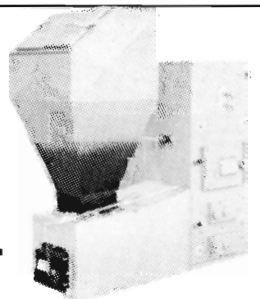

Figur 2. I baggrunden ses den gamle rødgranbevoksning, som er ophav til den ny generation, som Magnus Wind viser frem.

IWABO flis- og savsmuldsfyr

- Bruger ikke strøm, men fungerer ved gasforbrænding.
- Stor virkningsgrad p.g.a. høj forbrændingstemperatur (ca. 1100° C).
- Brænder lige godt med flis og savsmuld, også friskhugget.
- Små ydre mål gør, at det kan stå i ethvert fyrrum.

BUSKEGÅRD SKOVmateriel
C. M. NIELSEN, Buskevej 8, 3751 Østermarie, tlf. 53 97 04 34

Marktryk og køreskader

Køreskader kan begrænses ved brug af bredere dæk og lavere dæktryk. Generelt anbefales at checke dæktrykket hyppigt og finde frem til det lavest acceptable dæktryk.

Af maskinkonsulent FRANS THEILBY, Skovteknisk Institut.

Skovteknisk Institut har for Skov- og Naturstyrelsen gennemført en undersøgelse af køreskader ved kørsel med normale dæk og bredere dæk med varierende lufttryk. I artiklen gives et kort sammendrag af undersøgelsens resultater. Den samlede rapport kan købes hos Skov- og Naturstyrelsen.

Undersøgelsen gennemførtes på et engareal i Nørreskov på Haderslev Skovdistrikt. Arealet inddeltes i 8 parceller, og i hver parcel blev foretaget 6 overkørsler i samme spor. Figur 1 viser parcellernes placering og behandling.

Til forsøget blev anvendt en Valmet 705 med følgende dækmontager:

Normale dæk:

for: Nokia 14.9/13 – 24/14 FS, DT
bag: Trelleborg 18.4/15 – 34/12 T-410, FS

Brede dæk

for: Nokia 500/60 – 26.5/12 TRS
bag: Nokia 700/55 – 34/14 TRS, FS

Efter aftale med dækleverandøren anvendtes 2 dæktryk under forsøget. Dels det foreskrevne dæktryk ved blandet landevejs- og terrænkørsel, dels det lavest tilrådelige ved terrænkørsel. Dæktryk-

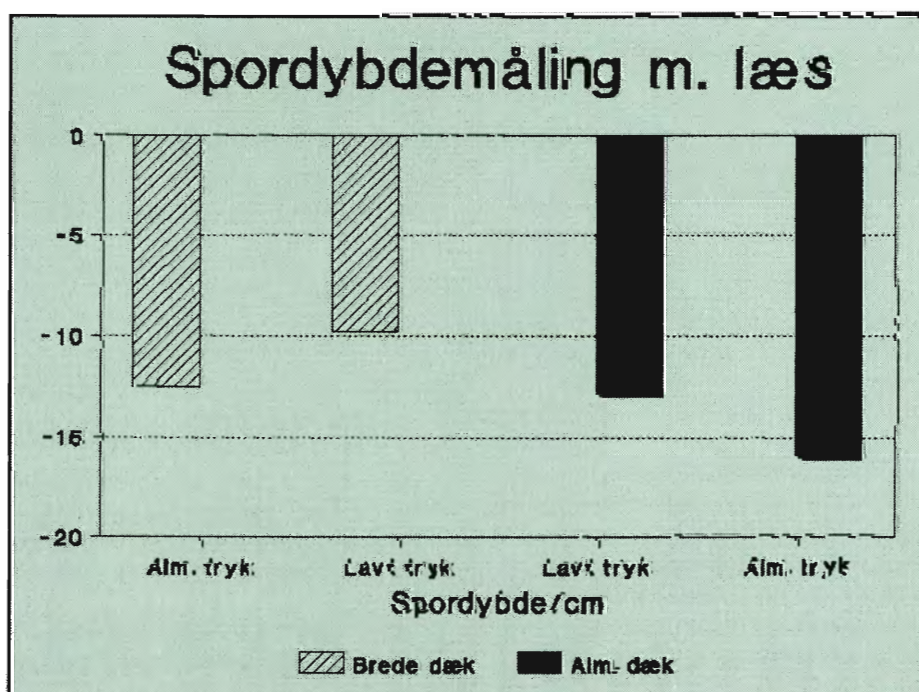
Figur 1. Forsøgsparcellernes placering og behandling.

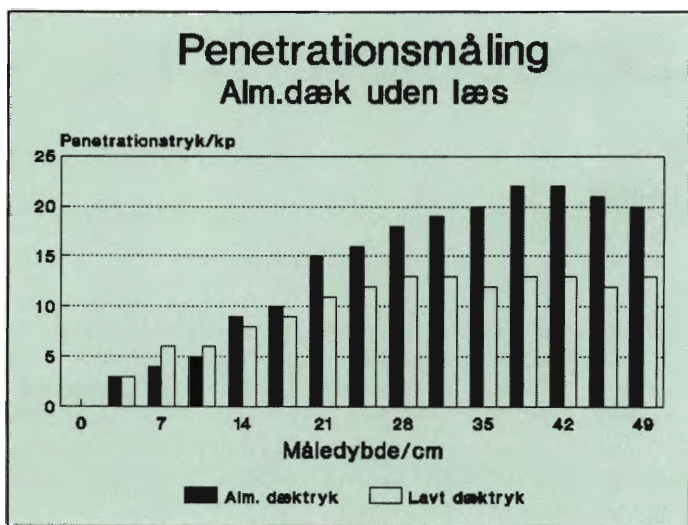
Parcel 8:	Tomkørsel / brede dæk / lavt tryk
Parcel 7:	Tomkørsel / alm. dæk / lavt tryk
Parcel 6:	Læskørsel / brede dæk / lavt tryk
Parcel 5:	Læskørsel / alm. dæk / lavt tryk
Parcel 4:	Læskørsel / alm. dæk / alm. tryk
Parcel 3:	Læskørsel / brede dæk / alm. tryk
Parcel 2:	Tomkørsel / alm. dæk / alm. tryk
Parcel 1:	Tomkørsel / brede dæk / alm. tryk

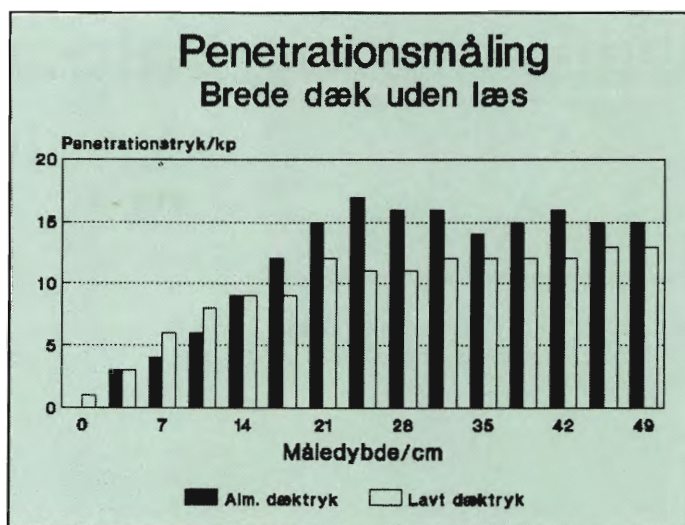
Figur 3. Måling af jordkomprimering med jordpenetrometer. I baggrunden jordinfiltrometre.

Figur 2. Spordybde måling med læs.

Figur 4. Jordkomprimering med almindelige dæk.

Figur 5. Jordkomprimering med brede dæk.

kene ved de forskellige dækmontager var således:

Normale dæk:

for: 180 kPa og 100 kPa
bag: 180 kPa og 100 kPa

Brede dæk:

for: 190 kPa og 100 kPa
bag: 170 kPa og 100 kPa

Til brug ved læskørsel anvendtes en liftophængt Uggerløse 1540 grenknuser, hvilket forøgede traktorens vægt med 1.550 kg.

Marktryk

Med de eksisterende målemetoder til måling af marktryk er vi udelukkende i stand til at måle statisk marktryk som en midelværdi af dækkenes anlægsflade mod jorden og traktorens vægt.

Til trods for metodens mangelfuldhed kan den alligevel give et sammenligningsgrundlag for marktrykket ved forskellig dækstørrelse og vægtfordeling på traktoren. Skovteknisk Institut er i færd med at udvikle en målemetode til måling af det dynamiske marktryk på traktorer i drift.

Ved montage af bredere dæk øges traktorens egenvægt med 550 kg. Alligevel opnås en reduktion på ca. 20% i det beregnede marktryk ved brug af brede dæk.

Spordybdemåling

Spordybden målt i hvert hjulspor på det dybeste punkt samt 3 m på hver side af dette. Måleresultaterne i figur 2 viser sammenhængen mellem spordybde, dæktype og dæktryk ved kørsel med læs.

Det er interessant, at spordybden ved kørsel med almindelige dæk med læs reduceres med ca. 20% ved en reduktion i dæktrykket. – Det indebærer, at spordybden bliver næsten den samme som ved kørsel med brede dæk med foreskrevet dæktryk.

Overført til praksis vil man altså kunne opnå en væsentlig reduktion i marktrykket ved at give traktorføreren mulighed for at ændre dæktrykket mellem terræntransport og landevejskørsel. Der findes i dag udstyr på markedet, som muliggør ændring af dæktryk fra førerpladsen.

Jordkomprimering

Ved anvendelse af et penetrometer (se figur 3) er det muligt at måle jordkomprimeringen i forskellig jorddybde.

I princippet er der tale om et jordspyd, som trykkes i jorden. Spyddet trykkes ca. 50 cm i jorden med en gennemsnitlig hastighed af 3 cm i sekundet. Undervejs måles jordmodstanden på spydspidsen i ialt 15 punkter.

De målte punkter er dels et udtryk for jordkomprimeringen, men også variationer i jordstrukturen – sand, grus etc. Derfor kan resultatet af målingerne kun bruges som et fingerpeg om jordkomprimeringen for de forskellige parceller.

Interessant er det imidlertid, at kørsel med foreskrevet dæktryk synes at give øget jordkomprimering i 20-40 cm's dybde.

Figur 4 og 5 viser jordmodstanden i spidsen af jordpenetrometret for de to dæktyper ved henholdsvis foreskrevet dæktryk og reduceret dæktryk. I begge tilfælde er der tale om kørsel uden læs. Ved kørsel med læs er der samme tendens, men knap så udpræget.

For at kunne belyse virkningen af færdsel på poresystemet i forskellige jorddybder blev afprøvet et jordinfiltrometer.

Princippet i rørinfiltrometret er, at man måler nedsivningshastigheden for en kendt vandmængde. Derved får man udtryk for porevolumen og komprimering af jorden.

De anvendte rørinfiltrometre, se figur 3, har en indvendig diameter på 13 cm og er 75 cm lange. I cylindrene blev boret huller til overløb 55 cm over jordoverfla-

den, så vandspejlet stod i sammen niveau efter hver påfyldning.

Rørinfiltrationsmetoden er en simpel og robust måde at vise færdselsbetingede forstyrrelser i de øverste jordlag. Desværre var metoden uanvendelig på det benyttede prøveareal p.g.a. jordstrukturen med mange sten, sand og grus allerede fra 15 cm's dybde.

Metoden har derimod vist sig velegnet på lerholdige skovjorder og i forbindelse med påvisning af varige strukturskader som følge af færdsel på skovbunden.

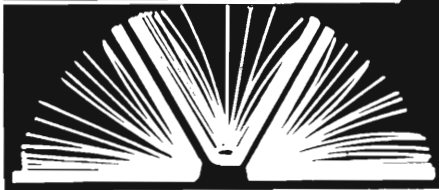
Konklusion

Ved brug af bredere dæk er det muligt at reducere marktrykket. I undersøgelsen opnåedes en reduktion i marktrykket på 20-30% – afhængig af vægtfordelingen på traktoren – ved at benytte bredere dæk.

Spordybden reduceredes i gennemsnit 20% ved at skifte til de brede dæk. Ved reduktion af dæktrykket til 100 kPa opnåedes i gennemsnit en reduktion i spordybden på 22% – størst ved ændring af dæktrykket i de brede dæk. Ved at skifte til brede dæk og samtidig reducere dæktrykket opnåedes en reduktion i spordybden på ca. 40%.

Penetrationsmålingerne indikerer, at der er tale om øget jordkomprimering i 20-40 cm's dybde, mest udpræget ved kørsel med højt dæktryk.

Det kan ikke på baggrund af undersøgelsen generelt tilrådes at reducere dæktrykket på skovtraktorerne. Derimod må det tilrådes at checke dæktrykket hyppigt og eventuelt i samråd med dækleverandøren – på baggrund af en beskrivelse af arbejdsbetingelserne – at finde frem til det lavest acceptable dæktryk for den givne dækmontage.

Valg af proveniens for skovfyr

DET FORSTLIGE FORSØGSVÆSEN I DANMARK, bind XLII, hæfte 5. Side 267 - 423. (Beretning nr. 360).

ANDERS P. PEDERSEN: Skovfyr (*Pinus silvestris* L.) – Provenienser i Danmark.

Beretningen søger at give et samlet overblik over danske erfaringer fra de mange proveniensforsøg, der her i landet igennem tiden er anlagt med skovfyr. Materialet er – som afhandlingens sideantal lader formode – særdeles omfattende. Der er tale om ialt 47 forskellige forsøg, som naturligt nok ganske overvejende er anlagt i Jylland.

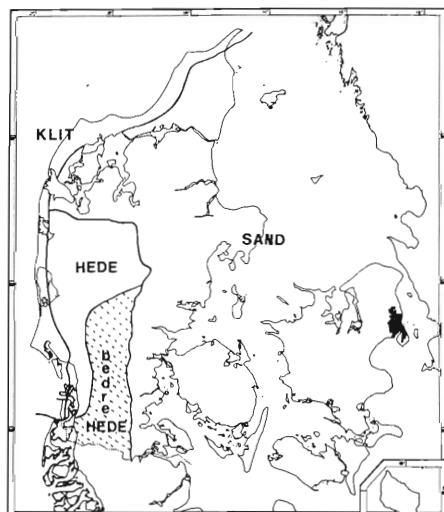
Materialet er uhyre heterogent, og moderbevoksningerne stammer fra en række lande: Skandinavien, Skotland, Tyskland, Baltikum m.m. foruden danske provenienser.

Store raceforskelle

Indledningsvis berettes på en klar og god måde om skovfyrrens historie her i landet, og om de skuffelser man fik ved dens genindførelse i 1700-tallet, ligesom de for træarten specifikke egenskaber diskuteres.

Skovfyrren har et enormt udbredelsesområde fra Vestskotland til det østlige Sibirien. Forfatteren anfører med henvisning til H.A. Henriksen, at dens store variation inden for området kan forklares med, at den som et nøjsomt lystræ fortrænges til områder, hvor den ikke udkonkurreres af skyggetålende og mere kræ-

Figur 1. Hovedregioner for valg af skovfyrprovenienser i Danmark.

vende arter. Lystræer har i forhold til skyggetræer en stærk genetisk uddifferentiering.

Netop dette forhold gør det særligt vigtigt at anvende den egnede race.

De enkelte forsøg gennemgås nøje, idet det bemærkes, at mange er anlagt for en del år siden, hvor forsøgsteknikken ikke var så udviklet som nu.

Tre vækstområder

Forfatteren opdeler forsøgslokaliteterne i 3 områder, som betegnes *klit*, *hede* og *sand*.

Klitarealerne dækker hele det vestjydske område 10-20 km ind i landet. Jordbunden er her præget af flyvesand og vækstvilkårene af stærk vindpåvirkning og med et højt saltindhold i luften. Heden er klittens fortsættelse mod øst og er belliggende på det under sidste istid isfri område, medens betegnelsen sand dækker de sandede jorder i resten af Jylland og på Øerne.

Afhandlingens hovedresultat er proveniensvejledningen, hvoraf et sammendrag vises neden for.

Som det ses, anbefales forskellige provenienser i de forskellige områder. Forsøgene har klart dokumenteret, at visse provenienser udvikles bedst på det ene vækstområde, andre bedst i andre, eller

med andre ord, man skal foretage et differentieret proveniensvalg.

Som almindelig kendt ved proveniensforskning er der stigende proveniensforskning med dalende bonitet, dvs. gevinsten ved den rette proveniens er størst på de svageste boniteter.

Det påpeges, at dyrkning af skovfyr på HEDEN giver store skuffelser. Mange har opgivet at dyrke træarten her, men forfatteren anbefaler at skelne mellem de bedre og de magre lokaliteter. Til de første hører f.eks. Sydvestjylland, til de sidste typisk Gludsted plantage og Klosterheden.

Afslutning

Beretningen er omfangsrig og grundig og indeholder en række oplysninger og aspekter af værdi. På side 379 har der dog indsneget sig en trykfejl, idet skovrider Vilh. Larsen, Wedellsborg benævnes Lassen.

Afhandlingen bør ikke være ulæst af de skovbrugere, der dyrker skovfyr i nogen udstrækning. Praktikerne behøver ikke at gå i enkeltheder med gennemgangen af alle forsøgene og deres videnskabelige bearbejdning. Den indeholder dog så mange oplysninger, at ens tankevirksomhed finder nye baner, og man får sin viden øget om denne træart.

N.E. Holten

Figur 2. Retningslinjer for valg af provenienser i de fire hovedregioner.

Anvendelighed	Velegnede	Outsidere	Uegnede
Klit ↓	svenske vestkyst danske af skotsk opr. danske <i>klit</i> provenienser skotske danske af sydvestnorsk og sydvestsvensk opr.	hollandske klit dansk af tysk opr. dansk af baltisk opr.	polske, tyske, nord-, midt- og østsvenske, sydnorske, finske, baltiske, belgiske, østdanske, kontinentale
Hede ↓	Moster, Sæverås og andre sydvestnorske svenske vestkyst danske af norsk opr. danske <i>hedeprovenienser</i> danske af skotsk opr.	skotske	polske, tyske, nord-, midt- og østsvenske, sydnorske, finske, baltiske, danske af nord-, midt- og østsvensk opr., østdanske, sydvesteuropæiske, kontinentale
Bedre hede ↓	danske af baltisk opr. Riga- o.a. vestbaltiske danske af skotsk-, sydvestnorsk og sydvestsvensk opr. svenske vestkyst sydvestnorske	sydlige midtsvenske (Växjö) nordøstpolske nordtyske skotske	syd- og mellemeuropæiske, nord- og sydnorske, finske, nord- og østsvenske, belgiske, Skramso
Sand ↓	danske af baltisk opr. Riga- o.a. vestbaltiske østdanske af skotsk eller af sydlig opr. sydvest- og sydsvenske danske af sydvestsvensk opr.	nordøstpolske nordtyske skotske	norske, finske, nord- og østsvenske, belgiske, syd- og mellemeuropæiske, (danske <i>klit</i> provenienser)

Efterlysning:

Hvem har fundet en Blomkålsvamp i år?

Svampen er ret sjælden og vokser især på sitka.

Af BØRGE H. LARSEN, Lindum.

Først vil jeg rette en hjertelig tak til de mange af skovens folk og andre svampeinteresserede, der i årenes løb har sendt mig værdifulde oplysninger om Kruset Blomkålsvamp (*Sparassis crispa*).

1990 blev alle tiders svampesæson, og det er også mit indtryk, at Blomkålsvampen har kunnet lide dette efterårs vejrlig.

Selv har jeg fundet den eftersøgte svamp på mange af de gamle voksesteder, men også på en del nye lokaliteter har jeg opdaget denne særprægede art.

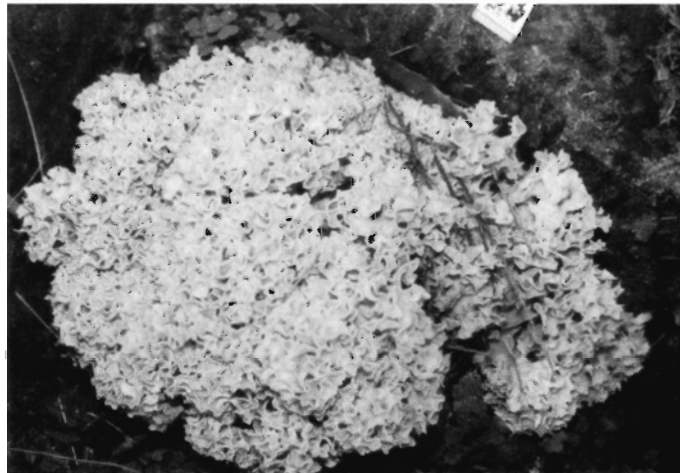
Alle mine fund er gjort på sitka, og herhjemme er Kruset Blomkålsvamp kun fundet på nåletræ: Sitka, europæisk lærk, skovfyr og douglas.

Der findes en nærstående art, Lappet Blomkålsvamp (*Crispa laminosa*), som aldrig er fundet i Danmark; den art skulle også kunne forekomme på løvtræ. Når jeg tilsyneladende er blevet præsenteret for fund af denne spændende art, har det altid drejet sig om andre arter.

Blomkålsvamp kan man se på levende træer, på stød, på skovbunden (men ser man efter, står den altid på træ) og på gamle aviser. Blomkålsvampen er sjælden.

Man ser den jævnligt omtalt som en "sensation" i dagspressen. Jeg har også kunnet konstatere, at hyppig er den ikke.

Kruset Blomkålsvamp minder virkelig om en blomkål og kan få en størrelse på 10-50 cm.

Så mange oplysninger som muligt:

1. Voksested (skov, om muligt afdeling).
2. Værtstræ (art og alder).
3. Dato for fundet.
4. Størrelse.
5. Dersom det er kendt, oplysning om tidligere træart på stedet.

Det vil være særlig fint, dersom man har mulighed for at sende et lille stykke af svampen, samt en prøve af det træ, som svampen har vokset på (f.eks. en kvist, en kogle, et stykke af barken eller veddet).

Men hvad ville der sker, dersom forholdene (bl.a. klima) blev mere gunstige for svampen? Så ville den måske kunne optræde som skadelig. Og med den alt for store anvendelse af sitkagran i de senere år, ville der måske kunne ske noget alvorligt fremover – og så var det rart at kende lidt mere til Blomkålsvampen og dens biologi.

Er der derfor læsere som har fundet den særprægede svamp, send venligst oplysningerne til:

*Skovtaksator Børge H. Larsen,
Lindum Skovridergård – 8830 Tjele.*

FRØRUP SKOVGRØFTE- *Service*

*ER det tiden at få rensket skovgrøfterne eller gravet nye?
Tag en snak med din skovfoged der sikkert kender os?*

Hvis ikke - så ring og få et tilbud.

Det rigtige materiel og 10 års erfaring giver skånsom oprensning for skoven.

H.C KJÆR

Vestermarksvej 3, Frørup, 6070 Christiansfeld
Tlf. 74 56 83 54 - Biltlf. 302 638 74
(træffes bedst efter kl. 18)

*Vi bruger Uporen
plastrør til
overkørsler.*

Aktuelle vejledende priser for råtræ

Effekt	Forhandlet	Offentliggjort	Gældende fra	Næste forhandling
Bøg				
Kævler	7.6.1990	Skoven-Nyt 21/90	7.6.1990	11.12.1990
Svellekævler	30.9.1987	Skoven-Nyt 11/90	30.9.1987	
Bundgarnspæle	19.1.1990	Skoven-Nyt 11/90	20.1.1990	
Eg				
Kævler	8.10.1990	Skoven-Nyt 34/90	8.10.1990	
Bundgarnspæle	19.1.1990	Skoven-Nyt 11/90	20.1.1990	
Ask				
Kævler	8.10.1990	Skoven-Nyt 34/90	8.10.1990	11.12.1990
Bundgarnspæle	19.1.1990	Skoven-Nyt 11/90	20.1.1990	
Ær				
Kævler	7.6.1989	Skoven-Nyt 21/90	7.6.1989	
Andet løv				
Kævler	2.9.1988	Skoven-Nyt 11/90	2.9.1988	
Nåletræ				
Savværks-tømmer, vest do., øst	21.9.1990	Skoven-Nyt 32/90	24.9.1990	26.11.1990
Korttømmer	21.9.1990	Skoven-Nyt 32/90*	24.9.1990	
Kassetræ	8.11.1990	Skoven-Nyt 37/90	8.11.1990	
Lameltræ	8.11.1990	Skoven-Nyt 37/90	8.11.1990	
D.K.I.-Træ	8.11.1990	Skoven-Nyt 37/90	8.11.1990	
Impr.master	27.9.1990	Skoven-Nyt 33/90*	1.10.1990	26.11.1990
Novopan-træ			21.6.1990	
Brænde, pæle lægter m.v.	25.6.1990	Skoven-Nyt 24/90	25.6.1990	
		Skoven-Nyt 11/90		

* Grønne priser.

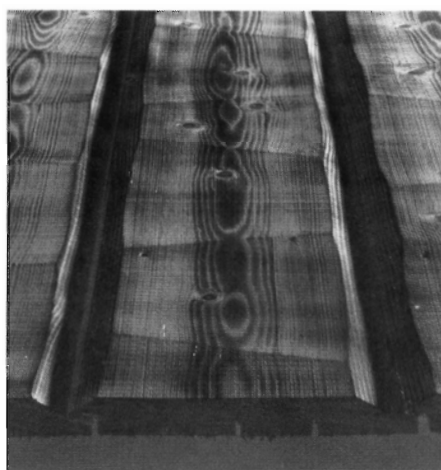
<h2>Produktion:</h2> <p>Dansk tømmer, planker, brædder og lægter</p>	<h2>Købes:</h2> <p>Nåletræ til bygningstømmer</p>
<h3>A/S SKÆRBÆK SAVVÆRK</h3> <p>Skærbækvej 12 - DK-7400 Herning Tlf. 97 12 41 88 - Fax. 97 12 40 49 - Biltlf. 309 76 138</p>	

"Håndhugget" træpanel

I de gamle almuehuse i de nordiske lande bestod væggene af tykke planker som var rått tilhugget med håndøkse. Den særlige stemning i disse huse er forsvundet med savede brædder, men kan nu efterlignes med en nyudviklet høvlmaskine.

Udgangsmaterialet er savet og høvlet træ. Maskinen minder om en høvlmaskine som forsynes med kamskiver og kamfølgere der styrer de op- og nedad-

Overfladen af panelet minder om en håndhugget tømmervej.

gående kuttere. Disse kutterbevægelser giver panelet dets specielle overflade, som iøvrigt kan ændres ved at skifte kamskiver.

Brædderne kan laves i bredder fra 75 til 250 mm og i tykkelser fra 18 til 150 mm, og de tænkes brugt i fritidshuse, gildes-tuer, butiksindele og osv.

Maskinen er udviklet af Nordic Maskin & Panel i Luleå og fremstilles af Haparanda Svets & Mekaniska. Maskinen er patenteret, og selve panelet er mønsterbeskyttet.

Nordic Maskin & Panel står selv for markedsføringen i Norden via licenser, leasing eller direkte køb. Den første maskine er solgt til BA Carlssons Såg & Hyvleri, som regner med at producere over 100.000 m² i 1990.

Skarvkoloni ved Esrum sø

Til næste år vil Esrum sø v. Hillerød formentlig rumme Nordsjællands første skarvkoloni i et lille fuglereservat, Stenholt Mølle. Reservatet er anlagt på en tange, som er gennemgravet to steder, så mennesker og ræve holdes væk. Samtidig er sejlads forbudt i den sydlige ende af søen.

Der er nu fred på den lille ø, og det har fået mange fugle til at slå sig ned i området. Antallet af ynglende viber, dobbeltbekkasiner og rørspurve er fordoblet, og den lille lappedykker er kommet til området. Antallet af trækkende fugle er også taget til.

Skarven dukkede op allerede sidste år, og her i sommer var der 400 fugle. Fuglene har allerede sat præg på området, og flere træer er begyndt at gå ud på grund af skarvens ætsende ekskrementer. Det ventes at den vil yngle næste år.

Politiken.

Fyns stævningsskove forsvinder

En ny opgørelse fra Fyns amt viser at der i dag kun er 335 ha stævningsskov tilbage. Omkring 1800 skønner man der var 10.000 ha på Fyn.

Stævningsskov – eller lavskov, eller på fynsk stubhave – er en særlig driftsform. Træerne skæres ned med 10-20 års mellemrum og skyder igen fra stødet.

Det er den tidligst kendte form for organiseret skovdrift og kendes tilbage til det 13. århundrede. Stævningsskovene leverede materialer til huse, hegn og brænde, men i dag bruges træet kun til brænde. Derfor er de fleste af skovene konverteret til højskov.

Amtet opfordrer til at bevare de sidste rester, fordi denne skovtype er mere artsrig end højskoven. Indtil videre er 40 ha fredet.

Ritzau.

Bøger og tidsskrifter til salg

1. Tidsskrift for Skovbrug, indbundet, komplet (12 bind).	kr. 200
2. Tidsskrift for Skovvæsen, indbundet, komplet (15 bind).	kr. 250
3. Dansk Skovforenings Tidsskrift, uindbundet, komplet.	kr. 1.100
4. Den danske Skovbrugs-Litteratur indtil 1925. Ved A. Oppermann og V. Grundtvig. 2 bind, uindbundet.	kr. 50
5. Den danske Skovbrugs-Litteratur indtil 1926-1945. Ved Poul A. Hauborg. 2 bind, uindbundet.	kr. 50

Henvendelse til skovrider P. Qvistgaard, Holmelundsvej 6, 5592 Ejby. Tlf. 64 46 19 18.

Sommer tæt på normal

Sommeren har som helhed budt på et klima meget tæt på normalen. Det gælder både temperatur og nedbør, mens der har været lidt færre soltimer og lidt mere vind end der plejer.

Middelmaksimumtemperaturer: Gennemsnit af døgnet's højeste temperaturer.
Sommerdage: Maksimum over 25 grader.

	Sommer 1990	Normal
Middeltemperatur	15,6	15,6
Middelmaksimumtemp.	19,9	20,2
Middelminimumtemp.	11,7	11,4
Sommerdage	7,0	9,6
Soltimer	679	725
Nedbør, mm	202	203
Vindhastighed m/s	6,3	4,5

Beskærearbejde sat på skinner

En entreprenør i Midtengland har konstrueret et specialudstyr til sin Ford 655C gravelæsemaskine, så den kan køre på jernbaneskiner og beskære baneskråninger m.v.

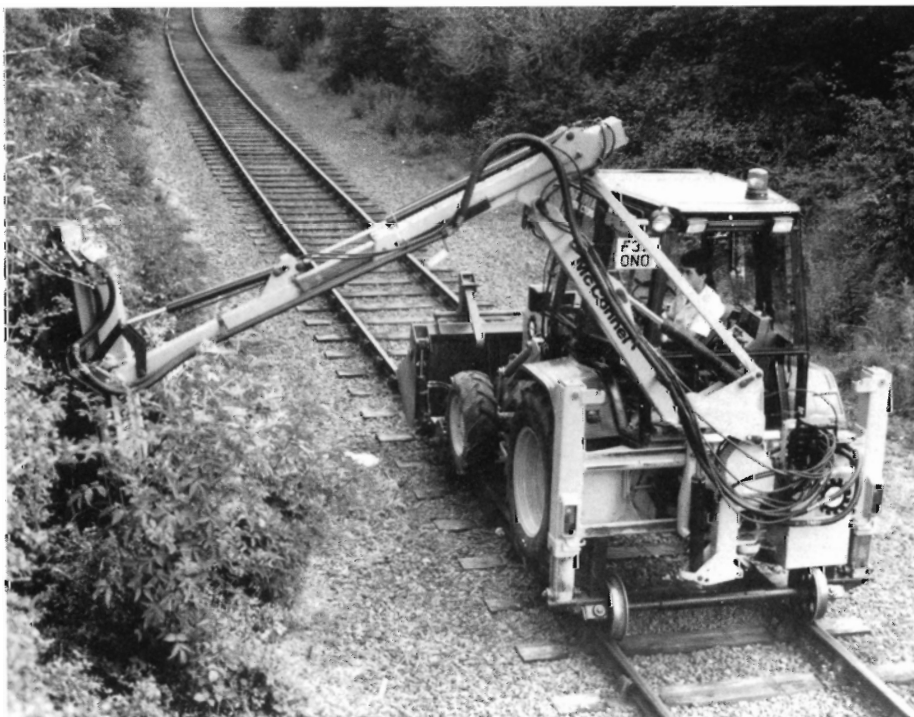
Kapaciteten er efter hvad der opgives fire gange så stor som en traditionel traktor, som kan køre mellem skinnerne, men har vanskeligheder ved sporskifter og signalposter.

Udstyret består hovedsaglig af to akselsæt som monteres bagtil på graveaggregatets støtteben og foran på læsserammen. Fremdriften sker ved friktion fra forhjulstrækket. Via frontlæsserens ramme sænkes skinnerhjulene, maskinens forhjul løftes og fremdriften tilsluttes – alt i én bevægelse.

Kørehastigheden varieres med en torque converter. Klipperen drives af det hydrauliske system, og det tager 1½ time at montere udstyret.

Pressemeddelelse

Baneskråninger kan klippes med en specialudstyret gravelæsemaskine.

September 1990

September gav en nedbør på det dobbelte af normalen, det meste faldt i sidste halvdel af måneden. Det har været lidt køligere end normalt, bortset fra uge 35. Der er målt frost på et par stationer.

Oktober har i de fire første uger givet lidt mindre nedbør end normalt, det meste faldt i første halvdel.

Temperaturen har været 1,3 grader over normalen i de første tre uger. Især i uge 43 (efterårsferien) har der været store udsving – om dagen omkring 20 grader, og om natten 2-4 frostgrader i det indre af landet, især i Jylland. I uge 43 var det køligere om dagen, men igen ret hård frost i det indre. Der er målt frost på 13 ud af 32 stationer. (Erfaringsmæssigt kan der dog opstå nattefrost i skovkulturer selvom de officielle målinger viser plusgrader.)

Nedbør, mm	September		1/10-29/10
	Målt	Normal	Målt
Amt			
Nordjyllands	116	73	58
Viborg	166	77	77
Århus	115	69	54
Vejle	169	78	62
Ringkøbing	204	87	83
Ribe	198	87	69
Sønderjyllands	175	78	54
Fyns	120	58	37
Vestsjællands	130	58	41
Nordøstsjælland	126	63	47
Storstrøms	105	59	38
Bornholms	124	63	27
Lands gennemsnit	150	72	58
		27/8-1/10	1/10-29/10
Temperatur °C	Målt	Normal	Målt
Middel	12,7	13,2	10,1
Absolut minimum	3,3	2,9	0,5
Absolut maximum	25,0	21,5	18,6
Antal soltimer	166	198	101
Antal frostdøgn	0,1	0	1,1
Antal graddage	157	132	193
Vindstyrke hyppighed, % Større end eller lig:			
Styrke 6 (hård vind)	17	10	22
Styrke 8 (hård kuling)	2	1	2,5
Styrke 10 (storm)	0	0	0,2
Hyppigste vindretninger	W,NW	W,SW	SE,SW

FMG

**EN NY PROFIL
I DANSK
SKOVBRUG**

***EN** helt ny,
lille og smidig
udkørselsmaskine.
Lasteevne
8.5 tons.
Maskinen har*

*yderst betjeningsvenlig kabine-
tipning, og ophænget er konstrueret
så det giver den bedst mulige
vibrationsdæmpning.*

*Takket være kranplaceringen får
maskinen en jævn vægtfordeling.
Alt i alt må FMG 0840 anses for at være
1990'ernes bedste bud på
kvalitet og sikkerhed - og en
værdig repræsentant for FMG's
ny maskingeneration.*

SPECIAL-TILBUD Brugte maskiner

FMG 578 Mini	årg. 1981	Gremo 804	årg. 1985
FMG 678 F	årg. 1987	Gremo TT8, ny kran	årg. 1981
Kockum 84-31	årg. 1978	Gremo 604	årg. 1986
Kockum 84-35	årg. 1984	Siba 7/45	årg. 1986
Kuxmann III		Gremo TT8/Ösa 7/35	
Norcar 490	årg. 1986	Barkmaskine Scania 110	
Processor		Bruunet med Siba 7/65	
Gremo GSK 42	årg. 1987		
Processor SP 21 med sav			

*For nærmere information:
Kontakt salgschef Aage B. Andersen, tlf. 3074 1488*

SKOVNAS

Salg og administration:
Tulipanvej 28A, 8240 Risskov
Tlf.: 8617 4800, Fax.: 8617 4089

Service og reservedele:
Falkevej 18, 8766 Nørre Snede
Tlf.: 7577 0577, Fax.: 7577 0578

MASKINER OG REDSKABER FOR SKOV - PARK - MILJØ

